

Завод за јавно здравље "Тимок" Зајечар
Сремска 13, 19000 Зајечар

e-mail: timok@zavodzajecar.rs www.zavodzajecar.rs

жиро рачун 840-250667-71; матични број 07147929; шифра делатности 8690; ПИБ 101327330
центра: +38119422477, +38119422543 рачуноводство: +38119425659

ANALIZA ZDRAVSTVENOG STANJA STANOVNIŠTVA OKRUGA ZAJEČAR U PERIODU OD 2020. DO 2024.GODINE

Zaječar, oktobar-decembar 2025.

UVOD

Zdravstveno stanje stanovništva je «*opis i/ili merenje zdravlja pojedinca, grupe ili celokupne populacije prema prihvaćenim standardima uz pomoć zdravstvenih indikatora*».

Procena zdravstvenog stanja stanovništva je značajna za dobijanje osnovnih informacija o zdravlju stanovništva za donosiocce zdravstvenih usluga, kao i donosiocce zdravstvene politike, takođe omogućava merenje napretka u dostizanju ciljeva zdravstvene politike, kao i za merenje vrednosti u zdravlju dobijene za uloženi novac u sistem zdravstvene zaštite.

Zdravstveni indikatori ili pokazatelji su osnovni instrumenti pomoću kojih se procenjuje stanje zdravlja stanovništva. Idealnog zdravstvenog indikatora (validan, objektivan, senzitivan i specifičan) nema, bez obzira na napore koji su u traganju za objektivnim merilima zdravlja učinjeni kroz vekove.

Paralelno sa razvojem društva menjao se i pristup zdravlju. Procena (analiza) zdravstvenog stanja stanovništva prolazila je kroz **više faza**, a u skladu sa nastalim promenama, menjali su se i pokazatelji korišćeni za procenu zdravlja populacije.

Poslednjih decenija menja se pristup merenju zdravstvenog stanja stanovništva od „negativnog“ (fokusiranog na bolest) ka „pozitivnom“ aspektu zdravlja koji je zasnovan na percepciji zdravlja, funkcionisanju i mogućnosti adaptacije u životnoj sredini. Ovakav pristup podrazumeva da se za procenu koriste pokazatelji životnog stila i kvaliteta života.

U isto vreme, sa pojavom tzv. «pokreta za indikator», došlo je do značajnih pomaka u ovoj oblasti javnog zdravstva. «Pokret za indikator» su započele Ujedinjene nacije, ali je nastavljen i unapređen kroz programe razvoja indikatora koje vodi Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD). Insistira se na tesnoj povezanosti zdravlja i ekonomskog rasta, pa su i preporučeni pokazatelji koji mere vrednosti u zdravlju dobijene za uloženi novac („value for money“).

Većina novijih indikatora jesu kompozitni pokazatelji (složene mere zdravlja) za koje bi, prema preporukama iz literature, trebalo koristiti termin „indeks“ zdravlja. U Srbiji se po prvi put pristupilo određivanju DALY indeksa 2003.god. u okviru projekta koji je finansirala EU pod rukovodstvom Evropske agencije za rekonstrukciju.

Zdravstveni informacioni sistem (u našoj zemlji) se menjao, ali sporo i često nefunkcionalno, tako da ne obezbeđuje dovoljno adekvatnih i kvalitetnih podataka koji bi pratili promene u načinu merenja/procene zdravstvenog stanja stanovništva.

Ciljevi procene zdravstvenog stanja stanovništva su:

- očuvanje i unapređenje zdravstvenog stanja stanovništva
- praćenje promena zdravstvenog stanja tokom vremena
- identifikovanje prioriternih zdravstvenih problema
- uočavanje i analiza razlika između pojedinih teritorija ili populacionih grupa
- preispitivanje zdravstvene politike, strategije zdrav. zaštite i zdravstvene tehnologije
- unapređenje menadžmenta u zdravstvu.

Kao **izvor podataka** korišćeni su: podaci i publikacije Republičkog zavoda za statistiku (www.stat.gov.rs), podaci Nacionalne službe za zapošljavanje, izveštaji rutinske zdravstvene statistike (koje prema Zakonu o evidencijama u zdravstvu, sve službe zdravstvenih ustanova dostavljaju ZJZ “Timok” Zaječar), dostupne baze podataka iz individualnih i zbirnih statističkih izveštaja, Izveštaj o radu Zavoda i baza podataka o zaraznim bolestima i imunoprofilaksi, populacioni registri za neka od hroničnih masovnih nezaraznih bolesti, podaci SZO (<http://www.euro.who.int/hfad>) za period 2020-2024.godine.

Centri Zavoda koji pripadaju oblasti epidemiologije i higijene izradili su deo ove analize u izvornom obliku. Analiza zdravstvenog stanja stanovništva opština okruga Zaječar bazirana je na rutinskim podacima demografske i zdravstvene statistike i predstavlja praćenje i nadzor nad stanjem zdravlja stanovništva ovih područja, za period 2020-2024. godine.

1. Demografske i socio-ekonomske karakteristike

Između osnovnih odrednica zdravlja su stalne, socijalno ekonomske, životna sredina, životni stilovi i dostupnost zdravstvene zaštite.

Centar za kontrolu bolesti u Atlanti (CDC) navodi da se osnovni faktori stanja zdravlja nisu promenili poslednjih dvadeset godina. Najveće zasluge za zdravstveno stanje stanovništva imaju životni stilovi (53%), zatim životna sredina (19%), nasleđe (18%) i zdravstvena zaštita sa samo 10%.

1.1. Demografske karakteristike stanovništva

1.1.1. Teritorija i stanovništvo

Opština Zaječar se prostire na površini od 1069 km², sa ukupno 46716 stanovnika 2024.godine (Procena broja stanovnika 2024.godine, RZS Srbije). Gustina naseljenosti opštine iznosi 43,7 stanovnika na 1 km² u 42 naselja. Po popisu stanovništva 2022.godine (RZS Srbije), ukupan broj domaćinstava je 19206, a ukupan broj stanovnika 47991. Gustina naseljenosti opštine je iznosila 44,9 stanovnika na 1 km², a domaćinstvo su prosečno činile 2,5 osobe.

Opština Knjaževac se prostire na površini od 1202 km², sa ukupno 24603 stanovnika 2024.godine (Procena broja stanovnika 2024.godine, RZS Srbije). Gustina naseljenosti opštine iznosi 20,5 stanovnika na 1 km² u 86 naselja. Po popisu stanovništva 2022.godine (RZS Srbije), ukupan broj domaćinstava je 9927, a ukupan broj stanovnika 25341. Gustina naseljenosti opštine je iznosila 21,1 stanovnik na 1 km², a domaćinstvo su prosečno činile 2,5 osobe.

Vitalno-demografske karakteristike

- ❖ Demografski *vrlo staro* stanovništvo
- ❖ *Niska* stopa nataliteta
- ❖ *Vrlo visoke* opšte stope mortaliteta
- ❖ *Negativan* prirodni priraštaj
- ❖ *Niska* opšta stopa fertiliteta
- ❖ Očekivano trajanje života sve *duže*
- ❖ *Veoma niske* stope mortaliteta odojčadi
- ❖ Vodeći uzroci smrti su *KVB i tumori*

Opština Boljevac se prostire na površini od 828 km², sa ukupno 9870 stanovnika 2024.godine (Procena broja stanovnika 2024.godine, RZS Srbije). Gustina naseljenosti opštine iznosi 11,9 stanovnika na 1 km² u 19 naselja. Po popisu stanovništva 2022.godine (RZS Srbije), ukupan broj domaćinstava je 4136, a ukupan broj stanovnika 10184. Gustina naseljenosti opštine je iznosila 12,3 stanovnika na 1 km², a domaćinstvo su prosečno činile 2,5 osobe.

Okrug Zaječar (bez Sokobanje) se prostire na površini od 3099 km², sa ukupno 81189 stanovnika 2024.godine (Procena broja stanovnika 2024.godine, RZS Srbije). Gustina naseljenosti opštine iznosi 26,2 stanovnika na 1 km² u 147 naselja. Po popisu stanovništva 2022.godine (RZS Srbije), ukupan broj domaćinstava je 33269, a ukupan broj stanovnika 83516. Gustina naseljenosti opštine je iznosila 26,9 stanovnika na 1 km², a domaćinstvo su prosečno činile 2,5 osobe.

Tabela 1. Procenjeni broj stanovnika okruga Zaječar (bez Sokobanje) u period od 2020. do 2024.godine, po opštinama

Opština/ Okrug	godine				
	2020	2021	2022	2023	2024
Boljevac	10950	10692	10184	10144	9870
Zaječar	52637	51607	47991	47438	46716
Knjaževac	27005	26382	25341	25024	24603
Zaječarski okrug	90592	88681	83516	82506	81189

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2020, 2021, 2023. i 2024.godinu (RZS Srbije), Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije)

Na teritoriji **Zaječarskog okruga (bez Sokobanje)**, ukupan broj stanovnika se konstantno smanjuje u period od 2020. do 2024. godine, i to za 1880,6 stanovnika prosečno godišnje, sa baznim indeksom (2024/2020 godine) 89,6% (Tabela 1).

Ukupan broj stanovnika **opštine Zaječar** se kontinuirano smanjuje u posmatranom period, i to za prosečno 1184,2 stanovnika godišnje (bazni indeks 2024/2020 je 88,8%), ujednačenog intenziteta u odnosu na okrug u celini (Tabela 1).

Ukupan broj stanovnika **opštine Boljevac** se takodje kontinuirano smanjuje u posmatranom period, i to za prosečno 216 stanovnika godišnje (bazni indeks 2024/2020 je 90,1%), ujednačenog intenziteta u odnosu na okrug u celini (Tabela 1).

Ukupan broj stanovnika **opštine Knjaževac** se takodje kontinuirano smanjuje u posmatranom periodu za prosečno 480,4 stanovnika godišnje, ujednačenog intenziteta u odnosu na okrug u celini, sa baznim indeksom 2024/2020 od 91,1% (Tabela 1).

1.1.2. Starosna i polna struktura

Analiza bioloških karakteristika stanovništva služi za procenu prioritarnih zdravstvenih potreba, a istovremeno je osnov za planiranje mera zdravstvene zaštite i razvoj zdravstvenih resursa.

Stalne osnovne odrednice zdravlja su genetski kod, pol i starost.

Raspodela stanovništva, prema polu i životnom dobu, slikovito se prikazuje **piramidom starosti (drvo života, arbor vitae)**.

Oblik piramide je izmenjen i ona, sve više, poprima izgled “urne” ili “vaze”, karakterističan za demografski *staro* stanovništvo.

Tabela 2. Broj stanovnika Zaječarskog okruga i opštine Zaječar 2024.godine, po polu

Starost u godinama	Zaječarski okrug			Opština Zaječar		
	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž
0-4	3123	1588	1535	1571	820	751
5-9	3516	1751	1765	1677	829	848
10-14	3862	2053	1809	1980	1066	914
15-19	4160	2157	2003	2160	1120	1040
20-24	4104	2166	1938	2120	1133	987
25-29	4167	2218	1949	2123	1135	988
30-34	4476	2395	2081	2242	1186	1056
35-39	5207	2722	2485	2643	1349	1294
40-44	5789	3077	2712	2960	1558	1402
45-49	6412	3299	3113	3252	1643	1609
50-54	6661	3404	3257	3364	1699	1665
55-59	6480	3135	3345	3164	1548	1616
60-64	7184	3463	3721	3668	1768	1900
65-69	7744	3578	4166	3762	1742	2020
70-74	8762	3796	4966	4129	1736	2393
75-79	5947	2600	3347	2854	1242	1612
80-84	3877	1536	2341	1881	719	1162
85 i više	2565	962	1603	1166	442	724
Suma	94036	45900	48136	46716	22735	23981

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2024.godinu (RZS Srbije)

Tabela 3. Broj stanovnika Zaječarskog okruga i opštine Boljevac 2023.godine, po polu

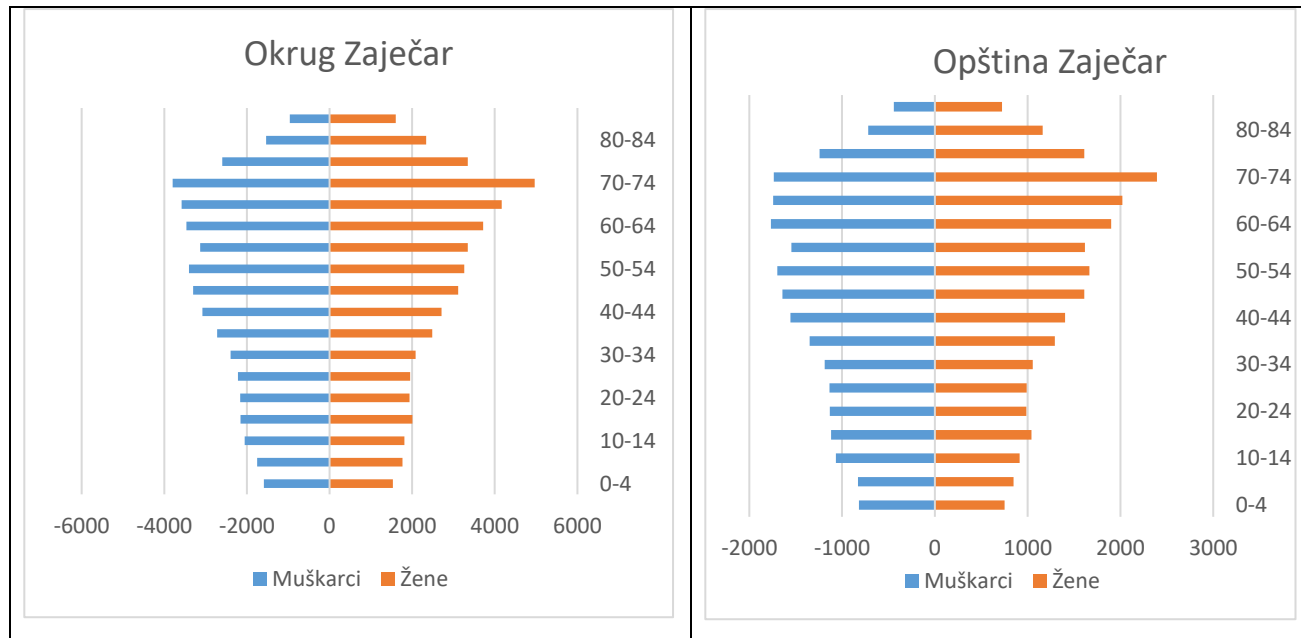
Starost u godinama	Zaječarski okrug			Opština Boljevac		
	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž
0-4	3123	1588	1535	323	162	161
5-9	3516	1751	1765	361	182	179
10-14	3862	2053	1809	379	208	171
15-19	4160	2157	2003	455	237	218
20-24	4104	2166	1938	416	231	185
25-29	4167	2218	1949	452	238	214
30-34	4476	2395	2081	489	282	207
35-39	5207	2722	2485	552	313	239
40-44	5789	3077	2712	570	295	275
45-49	6412	3299	3113	624	340	284
50-54	6661	3404	3257	679	362	317
55-59	6480	3135	3345	766	386	380
60-64	7184	3463	3721	818	399	419
65-69	7744	3578	4166	867	396	471
70-74	8762	3796	4966	946	431	515
75-79	5947	2600	3347	547	221	326
80-84	3877	1536	2341	389	159	230
85 i više	2565	962	1603	237	89	148
Suma	94036	45900	48136	9870	4931	4939

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2024.godinu (RZS Srbije)

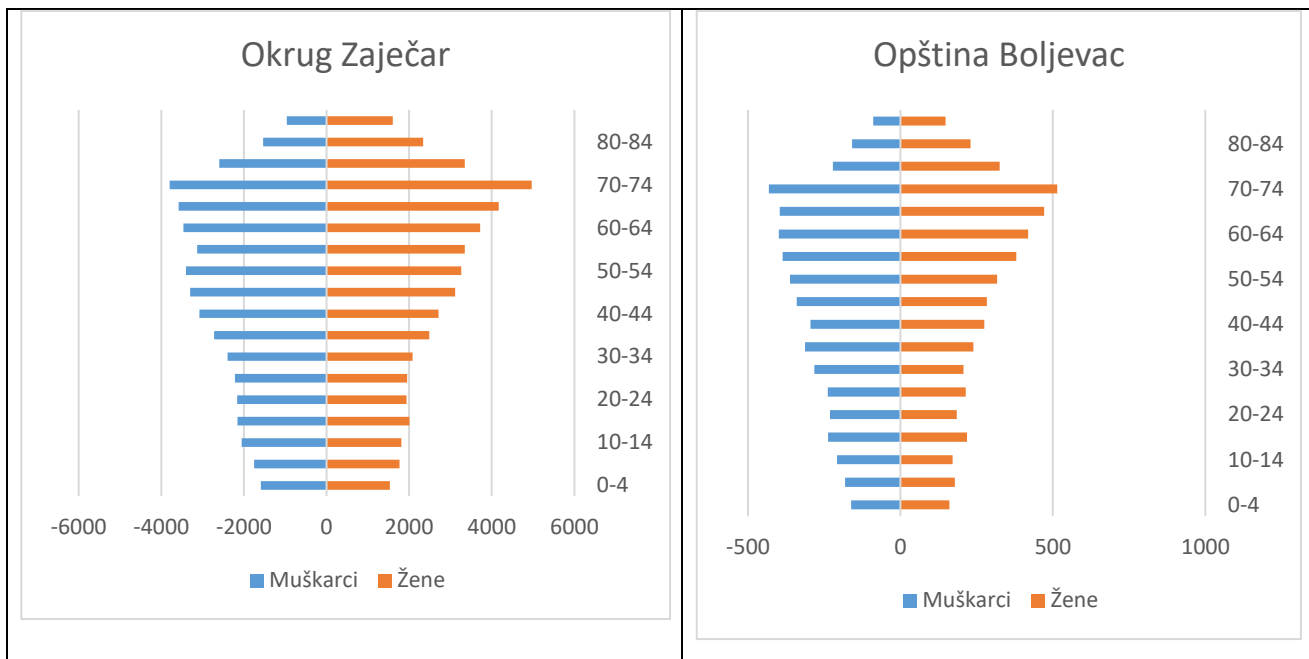
Tabela 4. Broj stanovnika Zaječarskog okruga i opštine Knjaževac 2024.godine, po polu

Starost u godinama	Zaječarski okrug			Opština Knjaževac		
	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž
0-4	3123	1588	1535	798	393	405
5-9	3516	1751	1765	969	484	485
10-14	3862	2053	1809	964	505	459
15-19	4160	2157	2003	1006	514	492
20-24	4104	2166	1938	1020	521	499
25-29	4167	2218	1949	990	529	461
30-34	4476	2395	2081	1088	586	502
35-39	5207	2722	2485	1349	723	626
40-44	5789	3077	2712	1518	854	664
45-49	6412	3299	3113	1668	876	792
50-54	6661	3404	3257	1693	867	826
55-59	6480	3135	3345	1626	767	859
60-64	7184	3463	3721	1812	886	926
65-69	7744	3578	4166	2053	920	1133
70-74	8762	3796	4966	2461	1117	1344
75-79	5947	2600	3347	1705	742	963
80-84	3877	1536	2341	1069	440	629
85 i više	2565	962	1603	814	306	508
Suma	94036	45900	48136	24603	12030	12573

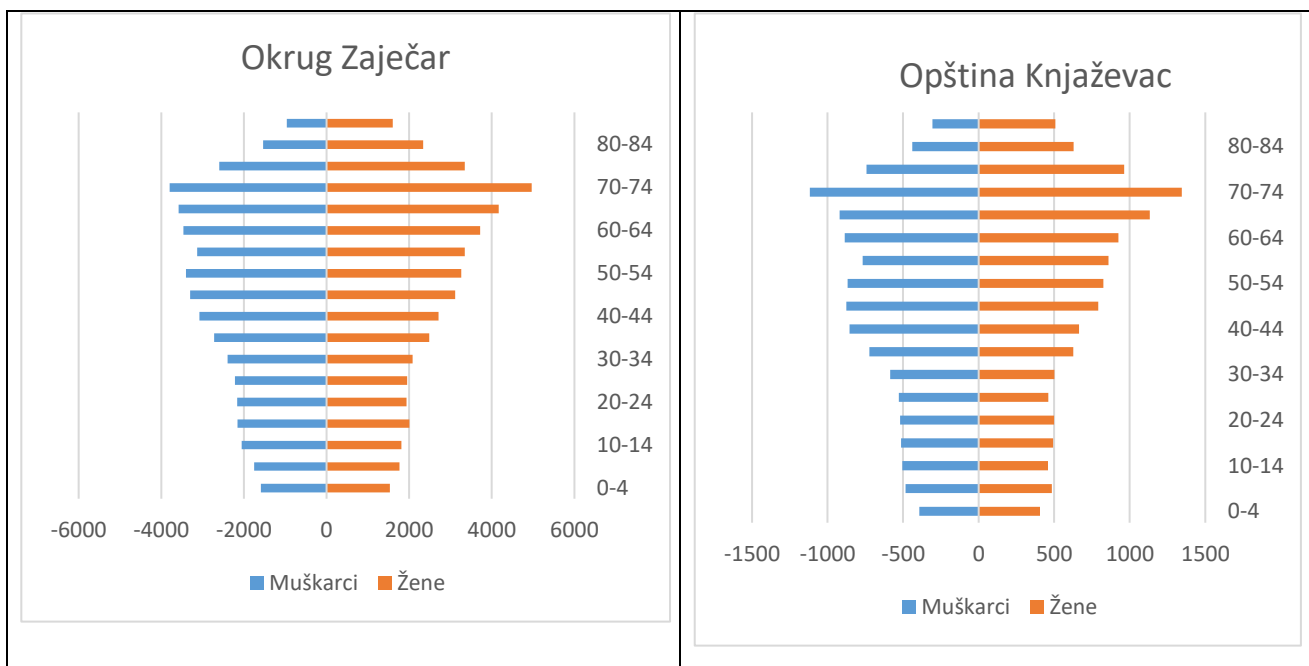
Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2024.godinu (RZS Srbije)

Grafikon 1. Piramida starosti stanovništva Zaječarskog okruga i opštine Zaječar 2024.godine, prema polu

Grafikon 2. Piramida starosti stanovništva Zaječarskog okruga i opštine Boljevac 2024.godine, prema polu

Grafikon 3. Piramida starosti stanovništva Zaječarskog okruga i opštine Knjaževac 2024.godine, prema polu

Stopa maskuliniteta, odnosno broj muškaraca na 1000 žena 2024.godine, na prostoru Zaječarskog okruga (bez Sokobanje) je 957. Stopa maskuliniteta je u svim opštinama okruga Zaječar negativna (Tabela 5).

U opštini Zaječar je negativna stopa maskuliniteta, sa ukupno 956 muškaraca na 1000 žena 2024. godine (Tabela 5).

Negativna stopa maskuliniteta je i u opštini Knjaževac, sa ukupno 957 muškaraca na 1000 žena 2024. godine (Tabela 5).

Stopa maskuliniteta je negativna i u opštini Boljevac, sa ukupno 998 muškarcem na 1000 žena 2024. godine (Tabela 5).

Tabela 5. Broj stanovnika okruga Zaječar (bez Sokobanje) 2024. godine prema polu, po opštinama

Opštine/Okrug	Ukupno	Muški	Ženski	Stopa maskuliniteta
Boljevac	9870	4931	4939	998
Zaječar	46716	22735	23981	948
Knjaževac	24603	12030	12573	957
Zaječarski okrug	81189	39696	41493	957

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2024.godinu (RZS Srbije)

Prema svim relevantnim pokazateljima, stanovništvo Zaječarskog okruga spada u kategoriju *vrlo starog* stanovništva, kao i sve opštine okruga (Tabela 6).

Tabela 6. Pokazatelji starenja stanovništva Zaječarskog okruga (bez Sokobanje) u period od 2020. do 2024.godine, po opštinama

Opština/ Okrug	Pokazatelj	godine				
		2020	2021	2022	2023	2024
Opština Zaječar	Zrelost (% starijih od 65 godina)	27,3	27,4	29,2	29,3	29,5
	Indeks starosti	218,7	220,2	236,1	235,9	236,3
Opština Boljevac	Zrelost (% starijih od 65 godina)	29	29,1	28,0	30,0	30,3
	Indeks starosti	239,1	240,7	250,5	248,9	250,6
Opština Knjaževac	Zrelost (% starijih od 65 godina)	31,5	31,4	32,4	32,7	32,9
	Indeks starosti	256,8	255,5	266,1	266,5	265,3
Okrug Zaječar	Zrelost (% starijih od 65 godina)	28,7	28,8	30,2	30,4	30,6
	Indeks starosti	232,2	232,9	246,7	246,5	246,6

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2020, 2021, 2023. i 2024.godinu (RZS Srbije), Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije)

Prostor okruga Zaječar je u *najdubljoj demografskoj starosti*, kao i stanovništvo svih opština okruga.

Učešće stanovništva starog 65 i više godina u ukupnoj populaciji okruga Zaječar bez Sokobanje (**zrelost stanovništava**), pokazuje da je stanovništvo *vrlo staro*, odnosno da je udeo definisane starosne grupe populacije veći od 10%, i to veći do tri puta (Tabela 6).

Na teritoriji Evropskog regiona 2012.godine bilo je 15,3% starijih od 65 godina, u Nemačkoj čak petina stanovnika (20,7%), u Hrvatskoj 18,0%. U 2018. gotovo je petina (19,7%) stanovnika EU-a imala 65 ili više godina, a Srbija 19,9%.

Japan je zemlja sa najstarijim stanovništvom u svetu. Prema popisnim podacima 2011.godine udeo starijih od 65 godina je bio 7%, 2014.godine 23%, a prema proceni UN 2060.godine udeo ove populacione grupe biće čak 40%.

Procenjuje se da će 2050.godine najstarije stanovništvo u svetu biti u Japanu, Italiji, Nemačkoj i Španiji.

Indeks starosti za opštine Zaječarski okrug u posmatranom periodu je u konstantnom porastu. Nivo indeksa je zabrinjavajuće nepovoljan, sa skoro dvostruko većim udelom stanovništva starijeg od 60 godina u odnosu na stanovništvo mlađe od 19 godina. U odnosu na indeks starosti na prostoru okruga Zaječar, u opštini Zaječar nivo indeksa je manji u posmatranom periodu, a u opštini Knjaževac je značajno veći indeks u svim godinama posmatranog perioda (udeo stanovništva starijeg od 60 godina u odnosu na stanovništvo mlađe od 19 godina je dva i po puta veći), dok je stanovništvo opštine Boljevac neznatno veći (Tabela 6).

Da je stanovništvo okruga Zaječar (bez Sokobanje) *staro*, potvrđuje i **prosečna starost** stanovništva po podacima popisa stanovništva 2022.godine, jer je staro stanovništvo ono čija je prosečna starost preko 30 godina.

Stanovništvo opštine Zaječar ima prosečnu starost 48,2 godine, odnosno, manju u odnosu na Zaječarski okrug, po podacima popisa stanovništva 2022.godine. Po polu, prosečna starost za muškarce je 46,5 godina, a 49,8 za žene. Po proceni stanovnika za 2024.godinu (RZS), prosečna starost je 48,3 godine (46,5 za muškarce i 50 za žene).

Stanovništvo opštine Knjaževac ima prosečnu starost 49,5 godina, tako da je starije za 2 godine u odnosu na Zaječarski okrug, po podacima popisa stanovništva 2022.godine. Po polu, prosečna starost za muškarce je 47,9 godina, a 51 za žene. Po proceni stanovnika za 2024.godinu (RZS), prosečna starost je 49,7 godine (48,1 za muškarce i 51,3 za žene).

Stanovništvo opštine Boljevac ima prosečnu starost 48,7 godina, odnosno, ujednačena je sa prosečnom starošću u Zaječarskom okrugu, po podacima popisa stanovništva 2022.godine. Po polu, prosečna starost za muškarce je 46,9 godina, a 50,5 za žene. Po proceni stanovnika za 2024.godinu (RZS), prosečna starost je 48,8 godina (47,1 za muškarce i 50,6 za žene).

Tabela 7. Tip starosne strukture stanovništva Zaječarskog okruga (bez Sokobanje) i opštine Zaječar 2024.godine

STAROST	Zaječarski okrug		Zaječar	
	broj	%	broj	%
0-14 god.	9022	11,1	5228	11,2
15-49 god.	29697	36,6	17500	37,5
50 i više god.	42470	52,3	23988	51,3
UKUPNO	81189	100	46716	100

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2024.godinu (RZS Srbije)

Prema definisanim tipovima starosne strukture stanovništva od strane Gustava Sundberga, stanovništvo opštine Zaječar je *regresivnog tipa*. Zabrinjavajuća je činjenica da je samo svaki deseti stanovnik mlađi od 14 godina, a da je skoro svaki drugi stanovnik opštine starosti 50 i više godina. Udeo navedenih starosnih grupa stanovništva je neznatno povoljniji u odnosu na okrug Zaječar (Tabela 7).

Tabela 8. Tip starosne strukture stanovništva Zaječarskog okruga (bez Sokobanje) i opštine Boljevac 2024.godine

STAROST	Zaječarski okrug		Boljevac	
	broj	%	broj	%
0-14 god.	9022	11,1	1063	10,8
15-49 god.	29697	36,6	3558	36
50 i više god.	42470	52,3	5249	53,2
UKUPNO	81189	100	9870	100

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2024.godinu (RZS Srbije)

Prema definisanim tipovima starosne strukture stanovništva od strane Gustava Sundberga, stanovništvo opštine Boljevac je *regresivnog tipa*. Zabrinjavajuća je činjenica da je samo svaki deseti

stanovnik mlađi od 14 godina, a da je svaki drugi stanovnik opštine starosti 50 i više godina. Udeo navedenih starosnih grupa stanovništva je nepovoljniji u odnosu na okrug Zaječar (Tabela 8).

Tabela 9. Tip starosne strukture stanovništva Zaječarskog okruga (bez Sokobanje) i opštine Knjaževac 2024.godine

STAROST	Zaječarski okrug		Knjaževac	
	broj	%	broj	%
0-14 god.	9022	11,1	2731	11,1
15-49 god.	29697	36,6	8639	35,1
50 i više god.	42470	52,3	13233	53,8
UKUPNO	81189	100	24603	100

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2024.godinu (RZS Srbije)

Prema definisanim tipovima starosne strukture stanovništva od strane Gustava Sundberga, stanovništvo opštine Knjaževac je *regresivnog tipa*. Zabrinjavajuća je činjenica da je samo svaki deseti stanovnik mlađi od 14 godina, a da je svaki drugi stanovnik opštine starosti 50 i više godina. Udeo navedenih starosnih grupa stanovništva je nepovoljniji u odnosu na okrug Zaječar (Tabela 9).

1.1.3. Rađanje i obnavljanje stanovništva

Demografski faktori utiču na ekonomski i socijalni razvoj društva, a rađanje i umiranje na demografski razvoj prostora.

Tabela 10. Stopa nataliteta i opšta stopa fertiliteta ženskog stanovništva okruga Zaječar (bez Sokobanje) u period od 2020. do 2024. godine, po opštinama

Opština/ Okrug	Pokazatelji	godine				
		2020	2021	2022	2023	2024
Boljevac	Broj stanovnika	10950	10692	10184	10144	9870
	Broj živorođenih	50	51	65	76	42
	Stopa nataliteta	4,6	4,8	6,4	7,5	4,3
	Broj žena 15-49 godina	1921	1894	1674	1645	1622
	Opšta stopa fertiliteta	26	26,9	38,8	46,2	25,9
Zaječar	Broj stanovnika	52637	51607	47991	47438	46716
	Broj živorođenih	278	313	327	324	318
	Stopa nataliteta	5,3	6,1	6,8	6,8	6,8
	Broj žena 15-49 godina	10005	9832	8687	8555	8376
	Opšta stopa fertiliteta	27,8	31,8	37,6	37,9	38
Knjaževac	Broj stanovnika	27005	26382	25341	25024	24603
	Broj živorođenih	170	139	157	155	146
	Stopa nataliteta	6,3	5,3	6,2	6,2	5,9
	Broj žena 15-49 godina	4636	4519	4219	4131	4036
	Opšta stopa fertiliteta	36,7	30,8	37,2	37,5	36,2
Okrug Zaječar	Broj stanovnika	90592	88681	83516	82506	81189
	Broj živorođenih	498	503	549	555	506
	Stopa nataliteta	5,5	5,7	6,6	6,7	6,2
	Broj žena 15-49 godina	16562	16245	14580	14331	14034
	Opšta stopa fertiliteta	30,1	31	37,7	38,7	36,1

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2020, 2021, 2023. i 2024. godinu (RZS Srbije); Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije); DEM 1 za 2020, 2021, 2022, 2023. i 2024.godinu (RZS Srbije)

Okrug Zaječar (bez Sokobanje) predstavlja *niskonatalitetno područje*. **Stopa nataliteta** je *ekstremno niska* u posmatranom petogodišnjem periodu, jer je vrednost konstantno neznatno ispod 7‰, a 2020.godine je 5,5‰ (Tabela 10).

Stopa nataliteta na prostoru **opštine Zaječar** je *ekstremno niska* u posmatranom petogodišnjem period, jer je vrednost konstantno neznatno ispod 7‰, a 2020.godine je 5,3‰. Opština Zaječar predstavlja *niskonatalitetno područje* (Tabela 10).

Opština Boljevac takođe predstavlja *niskonatalitetno područje*. Stopa nataliteta je *ekstremno niska* u posmatranom petogodišnjem period, jer je vrednost konstantno ispod 7‰, odnosno od 7,5‰ (2023.godine) do 4,3‰ godine 2024.(Tabela 10).

Opština Knjaževac ima stopu nataliteta *ekstremno nisku* u posmatranom petogodišnjem periodu, jer je vrednost konstantno ispod 7‰, a 2020.godine je 5,3‰. (Tabela 10).

Kraj 20. i početak 21.veka u Evropi se odlikuje trendom pada nataliteta sa oscilacijama različitog pravca. Stopa nataliteta je 2015.godine u **Evropskoj uniji** (EU 28) iznosila 10,1‰, u Nemačkoj 9‰, Finskoj 10,1‰, u Austriji 9,8‰, Hrvatskoj 8,9‰, Turskoj 16,9‰, Srbiji 9,3‰.

Prema bazi podataka statističkog ureda Evropske unije (Eurostat), tokom 2018.godine, prosek EU-28 iznosi 9,7‰. Najveće stope nataliteta imaju Turska (15,3‰), Gruzija (13,7‰) i Irska (12,5‰), a najmanje Italija (7,3‰), Španija (7,9‰) i Ukrajina (7,9‰), dok Srbija ima stopu od 9,2‰. Jedini porast stopa nataliteta u odnosu na 2010.godinu imaju Austrija, Litvanija, Latvija, Luksemburg, Mađarska, Holandija i Nemačka.

Nerazvijene zemlje pripadaju visokonatalitetnim područjima, i prema podacima za 2013.godinu Avganistan ima stopu od 34,1‰, Burundi 44,7‰ i Tadžikistan 33‰.

Niska **opšta stopa fertiliteta** (manja od 50‰) doprinosi negativnom trendu prirodnog kretanja stanovništva. Poslednjih pet godina, opšta stopa fertiliteta ženskog stanovništva okruga Zaječar (bez Sokobanje) je u rasponu od 38,7‰ (2023.godine) do 30,1‰ godine 2020. (Tabela 10).

Opšta stopa fertiliteta ženskog stanovništva **opštine Zaječar** je u konstantnom kolebanju sa trendom porasta u posmatranom petogodišnjem period. Vrednost stopa se kreće u rasponu od 27,8‰ (2020.godine) do 38‰ godine 2024. (Tabela 10).

U posmatranom petogodišnjem periodu, opšta stopa fertiliteta ženskog stanovništva **opštine Boljevac** je u konstantnom kolebanju. Najveću opštu stopu fertiliteta ženskog stanovništva imaju 2023.godine (46,2‰), a najmanju 2024.godine sa stopom od 25,9‰ (Tabela 10).

U period od 2020. do 2024.godine, opšta stopa fertiliteta ženskog stanovništva **opštine Knjaževac** je sa vrednostima stope koja su u neprestanom kolebanju, i to od 37,5‰ (2023.godine) do 30,8‰ godine 2021. (Tabela 10).

1.1.4. Smrtnost stanovništva (mortalitet)

Stopa opšteg mortaliteta preko 12‰ karakteriše *visok mortalitet*, a ukoliko vrednosti prelaze granicu od 15‰ kategorišu se kao *vrlo visoke* stope.

U period od 2020. do 2024.godine, **opšte stope mortaliteta stanovništva** okruga Zaječar (bez Sokobanje) su *vrlo visoke*, sa konstantnim kolebanjem. Na 1000 stanovnika su umrle od 21 osobe do 29 osoba (Tabela 11).

Tabela 11. Opšta stopa mortaliteta stanovništva Zaječarskog okruga (bez Sokobanje) u periodu od 2020. do 2024.godine, po opštinama

Opština/ Okrug	Pokazatelji	godine				
		2020	2021	2022	2023	2024
Boljevac	br. umrlih	260	360	218	246	204
	stopa	23,7	33,7	21,4	24,5	20,7
Zaječar	br. umrlih	1147	1330	1106	997	975
	stopa	21,8	25,8	23	21	20,9
Knjaževac	br. umrlih	634	847	621	547	565
	stopa	23,5	32,1	24,5	21,9	23
Okrug Zaječar	br. umrlih	2041	2537	1945	1790	1744
	stopa	22,5	28,6	23,3	21,7	21,5

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2020, 2021, 2023. i 2024. godinu (RZS Srbije); Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije); DEM 2 za 2020, 2021, 2022. 2023. i 2024.godinu (RZS Srbije)

Opšte stope mortaliteta stanovništva **opštine Zaječar** su vrlo visoke, sa tendencijom blagog kolebanja. Na 1000 stanovnika su umrle od 21 do 26 osoba. Stope su neznatno manje u odnosu na okrug Zaječar i odgovara opštem mortalitetu na području regiona i u socijalno-ekonomski razvijenim sredinama (Tabela 11).

U posmatranom period, opšte stope mortaliteta stanovništva **opštine Boljevac** su vrlo visoke, sa tendencijom kolebanja vrednosti stopa. Na 1000 stanovnika su umrle od 21 do 34 osobe. Stope su neznatno veće u odnosu na okrug Zaječar i odgovara opštem mortalitetu na području regiona i u socijalno-ekonomski razvijenim sredinama (Tabela 11).

U poslednjih pet godina, opšte stope mortaliteta stanovništva **opštine Knjaževac** su vrlo visoke, sa oscilacijama vrednosti stopa. Na 1000 stanovnika su umrle od 22 do 32 osobe. Stope su neznatno veće u odnosu na okrug Zaječar i odgovara opštem mortalitetu na području regiona i u socijalno-ekonomski razvijenim sredinama (Tabela 11).

Opšta stopa smrtnosti u Srbiji iznosila je 2014. godine 14,2‰. U poređenju sa bivšim jugoslovenskim republikama, opšta stopa je najviša u Srbiji, a slede Hrvatska (12,0‰), Crna Gora (9,7‰), Makedonija (9,5‰), Slovenija (9,2‰) i Bosna i Hercegovina (9,1‰). Od zemalja u neposrednom okruženju u najpovoljnijem položaju po visini opšte stope mortaliteta je Albanija (7,1‰), a u najlošijem Bugarska (15,1‰). Prema podacima za 2014. godinu Bugarska ima najvišu stopu smrtnosti u Evropi, a slede Ukrajina (14,6‰) i Letonija (14,3‰).

Razlog relativno velikog broja smrtnih slučajeva u Srbiji je, pre svega, nepovoljna starosna struktura, odnosno intenzivno starenje populacije u proteklim decenijama. Prema popisnim podacima iz 2022. godine, prosečna starost stanovništva Srbije iznosila je 43,8 godine, a indeks starenja 1,5. Značajno nepovoljnija opšta stopa smrtnosti je na prostoru okruga Zaječar, što korespondira sa najdubljom demografskom starošću u kojoj se nalazi stanovništvo svih opština okruga. Prosečna starost stanovništva po podacima popisa stanovništva 2022.godine, na prostoru opštine Zaječar je 48,1 godina, opštine Knjaževac 49,6 godina, a opštine Boljevac 48,7 godina. Takođe, indeks starenja je veoma visok i na prostoru okruga Zaječar je veći od 2,4, a na nivou pojedinačnih opština okruga je 2,4 u opštini Zaječar, od 2,5 u opštini Boljevac i 2,7 u opštini Knjaževac.

Tabela 12. Očekivano trajanje života na rođenju stanovništva Zaječarskog okruga u period od 2020. do 2024. godine, po polu i po opštinama

Opština/ Okrug	pol	godine				
		2020	2021	2022	2023	2024
Boljevac	Ukupno	73,3	71,4	71,3	72,0	73,9
	Muško	71,3	69,2	68,5	69,7	70,9
	Žensko	75,2	74,1	74,5	74,6	77,1
Zaječar	Ukupno	73,9	72,8	73,1	73,5	74,3
	Muško	71,1	70,4	69,7	70,4	71,2
	Žensko	76,6	75,9	76,2	76,7	77,5
Knjaževac	Ukupno	75,8	74,0	74,0	74,3	74,8
	Muško	73,3	71,6	71,6	71,5	71,4
	Žensko	78,2	76,6	76,7	77,4	78,5
Okrug Zaječar	Ukupno	73,5	71,1	75,0	74,9	74,3
	Muško	70,1	68,8	71,3	72,0	71,1
	Žensko	76,8	73,7	78,4	78,1	77,9

Izvor: Očekivano trajanje života živorošenih prema skraćenim aproksimativnim tablicama mortaliteta – nivo opština (RZS Srbije).

Očekivano trajanje života na rođenju je jedan od najboljih pokazatelja zdravstvenog stanja stanovništva. Na teritoriji okruga Zaječar, u periodu od 2020. do 2024. godine, očekivano trajanje života je prosečno oko 74 godine (73,8). U posmatranom periodu ima trend konstantnog kolebanja od 75 godina (2022.godine) do 71,1 godinu (2021.godine). Očekivano trajanje života žena je prosečno za pet do sedam godina duže u odnosu na muškarce (Tabela 12).

Na teritoriji **opštine Zaječar**, u periodu od 2020. do 2024. godine, očekivano trajanje života na rođenju je prosečno oko 73,5 godina. U posmatranom periodu trend smanjenja je sve do 2021.godine (72,8 godina), nakon toga sledi porast na 74,3 godine (2024.godine). U odnosu na Zaječarski okrug ne postoji značajno odstupanje. Očekivano trajanje života žena je prosečno za pet do sedam godina duže u odnosu na muškarce (Tabela 12).

U posmatranom period, na teritoriji **opštine Knjaževac**, očekivano trajanje života na rođenju je prosečno od 74,0 godina (2021. i 2022.godine) do 75,8 godina 2020.godine. U odnosu na Zaječarski okrug ne postoji značajno odstupanje, ali je duže. Očekivano trajanje života žena je prosečno za pet do sedam godina duže u odnosu na muškarce (Tabela 12).

Opština Boljevac, u periodu od 2020. do 2024. godine, ima očekivano trajanje života na rođenju oko 72,4 godine. U posmatranom periodu ima trend smanjenja sve do 2022.godine (71,3 godine) i porasta do 2024.godine (73,9). U odnosu na Zaječarski okrug ne postoji značajno odstupanje, ali je kraće. Očekivano trajanje života žena je prosečno za četiri do sedam godina duže u odnosu na muškarce (Tabela 12).

Prema podacima za 2010-2012 očekivano trajanje života u Srbiji iznosi 72,3 godine za muško i 77,3 godine za žensko stanovništvo. Prema podacima za 2012. godine među državama Evrope najviši nivo očekivanog trajanja života kod muškaraca zabeležen je na Islandu (81,6 godina), a najmanji u Ukrajini (66,1 godina). Žene najduže žive u Španiji (85,4 godine), a najkraće u Moldaviji (74,9 godina). Tokom 2022.godine, očekivano trajanje života u Srbiji iznosi 73 godine za muško i 78,1 godina za žensko stanovništvo.

Vrednost očekivanog trajanja života na rođenju zavisi i od ekonomskog i društvenog razvoja zemlje. Tako da je 2013.godine očekivano trajanje života na rođenju u Japanu 80 godina za muškarce i 87 godina za žene. Sa druge strane je Čad, sa 51 godinom za muškarce i 53 godine za žene.

Među pokazateljima zdravstvenog stanja, **mortalitet odojčadi** je najpoznatiji, široko prihvaćen i za mnoge zemlje sveta, još uvek vrlo osetljiv indikator zdravlja, ne samo odojčadi, već i celokupne populacije. On odražava i nivo zdravlja majke, nivo antenatalne i postnatalne zaštite majke i deteta,

politiku planiranja porodice, higijenske prilike i uopšte, nivo socijalno-ekonomskog razvoja društva. Pored toga, stopa smrtnosti odojčadi je koristan indikator u proceni dostupnosti, korišćenja i efektivnosti zdravstvene zaštite, a time i organizacije i kvaliteta rada zdravstvene službe.

U okviru smrtnosti po starosti, posebna pažnja se posvećuje smrtnosti u prvoj godini života. Smrtnost odojčadi je dugo bio pokazatelj socio-ekonomskih uslova u kojima živi neka populacija, a i sada je u velikoj meri njen nivo pod uticajem opšte razvijenosti nekog područja. Generalno se može reći da je smrtnost dece u prvoj godini života visoka u nerazvijenim zemljama, a niska u razvijenim, gde je usled boljeg životnog standarda i kontrole egzogenih noksi postala indikator, prvenstveno, perinatalne zaštite.

Stope mortaliteta odojčadi se smatraju *vrlo visokim* ukoliko je njihova vrednost veća od 30‰, a *vrlo niske stope* su ispod 18‰.

Struktura umiranja odojčadi prema starosti je najbolji pokazatelj intenziteta i frekvencije dejstava egzogenih i endogenih faktora kao uzroka smrti. U okviru mortaliteta odojčadi posebno se prate:

- **neonatalna smrtnost** (smrtnost odojčadi u prirodu od rođenja do 28 dana života), koja se analizira kroz dva vremenska perioda: *rana neonatalna smrtnost* (od 0-6 dana) i *kasna neonatalna smrtnost* (od 7-27 dana života);
- **perinatalni mortalitet odojčadi** podrazumeva mrtvorodenost i ranu neonatalnu smrtnost. Izražava se stopom na 1000 ukupno rođene dece u toku godine (živorođene i mrtvorodene dece).

Na rani neonatalni mortalitet deluju, skoro isključivo, endogeni faktori, nedonešenost i povrede pri porođaju, dok su česti uzroci umiranja odojčadi u postneonatalnom periodu faktori spoljne sredine (na koje se može značajnije uticati putem kvalitetne zdravstvene zaštite i zdravstvenog vaspitanja).

Stopa mortinataliteta ili mrtvorodenosti je indeks kasne fetalne smrti (posle 28 nedelja trudnoće) i predstavlja broj mrtvorodjenih na 1000 ukupno rođene dece. Na visinu stope mortinataliteta utiču brojni faktori: nepovoljna telesna građa majke, pol deteta (više je mrtvorodene muške dece), pušenje majke, određene bolesti, trovanje teškim metalima, kao i efikasnost kontrole toka trudnoće i obuhvat stručnom pomoći pri porođaju.

Perinatalni mortalitet odojčadi podrazumeva mrtvorodenost i ranu neonatalnu smrtnost. Izražava se stopom na 1000 ukupno rođene dece u toku godine (živorođene i mrtvorodene).

Tabela 13. Stope mortinataliteta i mortaliteta odojčadi na području Zaječarskog okruga (bez Sokobanje) i opštine Zaječar u periodu od 2020. do 2024. godine

Opština/ Okrug	Parametri	godine				
		2020	2021	2022	2023	2024
okrug Zaječar	Broj ukupno rođene dece	503	503	555	558	509
	Broj živorođenih	498	503	549	555	506
	Broj mrtvorodjenih	5	0	6	3	3
	Stopa mortinataliteta	9,9	0	10,8	5,4	5,9
	Broj umrle odojčadi	9	5	1	3	6
	Stopa mortaliteta odojčadi	18,1	9,9	1,8	5,4	11,9
Opština Zaječar	Broj ukupno rođene dece	279	313	330	326	321
	Broj živorođenih	278	313	327	324	318
	Broj mrtvorodjenih	1	0	3	2	3
	Stopa mortinataliteta	3,6	0	9,1	6,1	9,3
	Broj umrle odojčadi	7	3	1	2	3
	Stopa mortaliteta odojčadi	25,2	9,6	3,1	6,2	9,4

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2020, 2021, 2023. i 2024. godinu (RZS Srbije); Popis stanovništva 2022. godine (RZS Srbije); DEM 1 i DEM 2 za 2020, 2021, 2022, 2023. i 2024. godinu (RZS Srbije)

Stopa mortinataliteta, na području Zaječarskog okruga (bez Sokobanje), je u konstantnom kolebanju. U opštini Zaječar je 2024. godine bilo 2 mrtvorodenja (Tabela 13).

U poslednjih pet godina, na teritoriji Zaječarskog okruga (bez Sokobanje), **stopa mortaliteta odojčadi** je sa oscilacijama vrednosti stopa, koje su *vrlo niske*. U opštini Zaječar je za pet godina umrlo 16 odojčadi. Stopa mortaliteta odojčadi je *vrlo niska*, sa oscilacijom stopa od 3,1‰ do 25,2‰. Ovakav nivo stopa je samo odraz „igre malih brojeva“ (Tabela 13).

Tabela 14. Stope mortinataliteta i mortaliteta odojčadi na području Zaječarskog okruga (bez Sokobanje) i opštine Boljevac u periodu od 2020. do 2024. godine

Opština/ Okrug	Parametri	godine				
		2020	2021	2022	2023	2024
okrug Zaječar	Broj ukupno rođene dece	503	503	555	558	509
	Broj živorođenih	498	503	549	555	506
	Broj mrtvorodenih	5	0	6	3	3
	Stopa mortinataliteta	9,9	0	10,8	5,4	5,9
	Broj umrle odojčadi	9	5	1	3	6
	Stopa mortaliteta odojčadi	18,1	9,9	1,8	5,4	11,9
Opština Boljevac	Broj ukupno rođene dece	50	51	65	76	42
	Broj živorođenih	50	51	65	76	42
	Broj mrtvorodenih	0	0	0	0	0
	Stopa mortinataliteta	0	0	0	0	0
	Broj umrle odojčadi	1	1	0	1	1
	Stopa mortaliteta odojčadi	20	19,6	0	13,2	23,8

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2020, 2021, 2023. i 2024. godinu (RZS Srbije); Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije); DEM 1 i DEM 2 za 2020, 2021, 2022, 2023. i 2024. godinu (RZS Srbije)

Stopa mortinataliteta, na području Zaječarskog okruga (bez Sokobanje), je u konstantnom kolebanju. U opštini Boljevac, 2024.godine, nije bilo mrtvorodenja (Tabela 14).

U poslednjih pet godina, na teritoriji Zaječarskog okruga (bez Sokobanje), **stopa mortaliteta odojčadi** je sa oscilacijama vrednosti stopa, koje su *vrlo niske*. U opštini Boljevac je za pet godina umrlo 4 odojčeta (2020, 2021, 2023. i 2024.godine). Stopa mortaliteta odojčadi je *niska*, sa stopom od 13,2‰, odnosno 23,8‰. Tokom 2022.godine nije umrlo ni jedno odojče. Ovakav nivo stopa je samo odraz „igre malih brojeva“ (Tabela 14).

Tabela 15. Stope mortinataliteta i mortaliteta odojčadi na području Zaječarskog okruga (bez Sokobanje) i opštine Knjaževac u periodu od 2020. do 2024. godine

Opština/ Okrug	Parametri	godine				
		2020	2021	2022	2023	2024
okrug Zaječar	Broj ukupno rođene dece	503	503	555	558	509
	Broj živorođenih	498	503	549	555	506
	Broj mrtvorodenih	5	0	6	3	3
	Stopa mortinataliteta	9,9	0	10,8	5,4	5,9
	Broj umrle odojčadi	9	5	1	3	6
	Stopa mortaliteta odojčadi	18,1	9,9	1,8	5,4	11,9
Opština Knjaževac	Broj ukupno rođene dece	174	139	160	156	146
	Broj živorođenih	170	139	157	155	146
	Broj mrtvorodenih	4	0	3	1	0
	Stopa mortinataliteta	23	0	18,8	6,4	0
	Broj umrle odojčadi	1	1	0	0	2
	Stopa mortaliteta odojčadi	5,9	7,2	0	0	13,7

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2020, 2021, 2023. i 2024. godinu (RZS Srbije); Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije); DEM 1 i DEM 2 za 2020, 2021, 2022, 2023. i 2024. godinu (RZS Srbije)

Stopa mortinataliteta, na području Zaječarskog okruga (bez Sokobanje), je u konstantnom kolebanju. U opštini Knjaževac je 2024.godine nije bilo mrtvorodenja (Tabela 15).

U poslednjih pet godina, na teritoriji Zaječarskog okruga (bez Sokobanje), **stopa mortaliteta odojčadi** je sa oscilacijama vrednosti stopa, koje su *vrlo niske*. U opštini Knjaževac je za pet godina umrlo 4 odojčeta. Stopa mortaliteta odojčadi je *vrlo niska*, sa oscilacijom stopa od 5,9‰ do 13,7‰. Ovakav nivo stopa je samo odraz „igre malih brojeva“ (Tabela 15).

U poslednjih pet godina, na teritoriji Zaječarskog okruga (bez Sokobanje), **stopa mortaliteta odojčadi** je sa oscilacijama vrednosti stopa, koje su *vrlo niske*. Za pet godina na prostoru okruga Zaječar umrlo je 24 odojčeta. Stopa mortaliteta odojčadi je *vrlo niska*, sa stopa od 1,8‰ 2022.godine do 18,1‰ 2020.godine. Ovakav nivo stopa je samo odraz „igre malih brojeva“ (Tabela 13,14,15).

U razvijenim zemljama stopa mortaliteta odojčadi je manja od 5‰, a dominira smrtnost nastala u prvih šest dana života. Stopa smrtnosti odojčadi 2014. godine u Evropskoj uniji bila je samo 3,7‰. Još nižu stopu imale su Finska 2,2‰ i Slovenija 1,8‰, ali je zato stopa mortaliteta odojčadi u Turskoj 11,1‰ i čak 70,2 promila 2013.godine u Avganistanu i 88,5‰ u Čadu. Za samo tri godine, 2017.godine, stopa smrtnosti odojčadi u Evropskoj uniji je 3,6‰, a u Srbiji 4,7‰. Najmanju stopu imaju Kipar i Crna Gora (1,3‰), a najveću Azerbejdžan (11,8‰), Gruzija (9,6‰), kao i Turska i Severna Makedonija (9,2‰).

Razvoj naučnih saznanja u oblasti medicine koja su dovela do unapređenja prevencije, dijagnostike i lečenja, produženje životnog veka, bolji socijalno-ekonomski uslovi i razvoj zdravstvene delatnosti, doveli su do značajnih promena u **strukturi mortaliteta**. Promene se ogledaju u smanjenju učešća zaraznih bolesti i većem udelu hroničnih masovnih nezaraznih oboljenja. Ovde treba naglasiti da je obolevanje, a posledično i smrtnost od AIDS-a u porastu. Takođe, novootkrivena respiratorna zarazna oboljenja sa visokom stopom letaliteta, kao i druga slična zarazna oboljenja treba da budu, svakako, u žiži interesovanja zdravstvene delatnosti. Za sada, ove bolesti nisu uzele značajnog udela u ukupnoj smrtnosti.

Tabela 16. Umrli prema uzrocima smrti u opštini Zaječar u period od 2020. do 2024.godine

Grupe bolesti prema MKБ-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
Bolesti sistema krvotoka (I00-I99)	516	45	516	38,8	535	48,4	410	41,1	432	44,3
Tumori (C00-D48)	197	17,2	184	13,8	182	16,4	216	21,8	205	21,1
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	61	5,2	111	8,3	63	5,7	51	5,1	61	6,3
Bolesti mokraćno-polnog sistema (N00-N99)	29	2,5	27	2,1	45	4,1	39	3,9	49	5
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	42	3,8	46	3,5	24	2,2	29	2,9	49	5
Bolesti nervnog sistema (G00-G99)	35	3,1	18	1,3	32	2,9	53	5,3	47	4,8
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E90)	67	5,7	97	7,3	59	5,3	65	6,5	46	4,7
Bolesti sistema za varenje (K00-K93)	36	3,1	31	2,3	31	2,8	40	4	32	3,3
Povrede trovanje i ost.pos.spolj.uzroka (S00-T98)	24	2,2	19	1,4	30	2,7	23	2,3	22	2,3
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	33	2,9	21	1,6	14	1,2	32	3,2	11	1,1
Zarazne i parazitarne bolesti (A00-B99)	6	0,5	7	0,5	12	1,1	13	1,3	11	1,1
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D89)	11	1	5	0,4	6	0,5	7	0,7	4	0,4
Stanja u porođajnom periodu (P00-P96)	6	0,5	2	0,2	1	0,1	1	0,1	3	0,3
Covid-19 (U00-U89)	79	6,9	244	18,3	66	6	12	1,2	2	0,2
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L90)	0	0	0	0	1	0,1	2	0,2	1	0,1
Urođene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q00-Q99)	0	0	2	0,2	0	0	3	0,3	0	0
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	5	0,4	0	0	5	0,5	1	0,1	0	0
Trudnoća, rađanje i babinje (O00-O99)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	1147	100	1330	100	1106	100	997	100	975	100

Izvor-DEM-2 za 2020, 2021, 2022, 2023. i 2024.godinu (RZS Srbije)

Tokom posmatranog petogodišnjeg perioda, najveći udeo u smrtnosti stanovništva opštine Zaječar ima grupa bolesti sistema krvotoka, sa udelom koji se kreće od 38,8% (2021.godine) do 48,4% (2022.godine). Tumori se nalaze na drugom mestu uzroka smrti, sa oko 20% ukupno umrlih, izuzev 2021.godine, kada su na trećem mestu po učestalosti, a grupa bolesti Covid-19 je druga po udelu u smrtnosti. Tokom 2020. i 2022.godine na trećem mestu po učestalosti je grupa bolesti Covid-19. Slede bolesti sa malim udelom u ukupnom mortalitetu, i to sa različitim rangom udela po godinama posmatranog perioda (Tabela 16).

Tabela 17. Umrli prema uzrocima smrti u opštini Boljevac u period od 2020. do 2024.godine

Grupe bolesti prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
Bolesati sistema krvotoka (I00-I99)	153	58,8	193	53,6	137	62,8	160	65,1	100	49
Tumori (C00-D48)	30	11,5	34	9,4	34	15,5	25	10,2	26	12,7
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	5	1,9	6	1,6	4	1,8	5	2,1	26	12,7
Bolesti mokraćno-polnog sistema (N00-N99)	3	1,2	5	1,4	5	2,2	14	5,8	10	4,9
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	9	3,5	11	3,1	9	4,1	6	2,4	9	4,5
Povrede, trovanje i ostale pos.spolj.uzroka (S00-T98)	6	2,3	8	2,2	5	2,2	7	2,8	8	3,9
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E90)	11	4,2	9	2,5	7	3,2	6	2,4	7	3,4
Bolesti nervnog sistema (G00-G99)	7	2,7	15	4,2	7	3,2	7	2,8	6	2,9
Bolesti sistema za varenje (K00-K93)	5	1,9	1	0,3	3	1,8	8	3,2	4	2
Zarazne i parazitarne bolesti (A00-B99)	2	0,8	0	0	0	0	3	1,2	3	1,5
Covid-19 (U00-U89)	19	7,3	73	20,3	4	1,8	0	0	2	1
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D89)	3	1,2	1	0,3	0	0	0	0	2	1
Urođene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q00-Q99)	0	0	1	0,3	1	0,5	0	0	1	0,5
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	4	1,5	2	0,5	2	0,9	3	1,2	0	0
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L90)	1	0,4	1	0,3	0	0	1	0,4	0	0
Stanja u porođajnom periodu (P00-P96)	1	0,4	0	0	0	0	1	0,4	0	0
Trudnoća, rađanje i babinje (O00-O99)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	1	0,4	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	260	100	360	100	218	100	246	100	204	100

Izvor-DEM-2 za 2020, 2021, 2022, 2023. i 2024.godinu (RZS Srbije)

Tokom posmatranog petogodišnjeg perioda, najveći udeo u smrtnosti stanovništva opštine Boljevac ima grupa bolesti sistema krvotoka, sa udelom koji se kreće od 53,6% (2021.godine) do 65,1% (2023.godine). Tumori se nalaze na drugom mestu uzroka smrti, u rasponu udela od 9,4% (2021.godine) do 15,5% (2022.godine), izuzev 2021.godine, kada je na trećem mestu po učestalosti, a COVID-19 drugi po udelu u smrtnosti. Grupa bolesti COVID-19 je tokom 2020.godine na trećem mestu, a 2022.godine na devetom mestu po učestalosti. Slede bolesti sa malim udelom u ukupnom mortalitetu, i to sa različitim rangom udela po godinama posmatranog perioda (Tabela 17).

Tabela 18. Umrli prema uzrocima smrti u opštini Knjaževac u period od 2020. do 2024.godine

Grupe bolesti prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
Bolesti sistema krvotoka (I00-I99)	310	48,9	358	42,3	282	45,4	251	45,9	258	45,7
Tumori (C00-D48)	97	15,3	88	10,4	108	17,4	115	21	107	19
Bolesti mokraćno-polnog sistema (N00-N99)	26	4,1	30	3,4	26	4,2	32	5,8	43	7,6
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	35	5,5	53	6,2	49	7,9	30	5,5	42	7,4
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E90)	38	6	52	6,2	40	6,5	45	8,2	23	4,1
Bolesti nervnog sistema (G00-G99)	16	2,5	15	1,8	8	1,3	10	1,8	21	3,7
Povrede, trovanja i ost.pos.spolj.uzroka (S00-T98)	9	1,4	14	1,6	11	1,8	10	1,8	21	3,7
Bolesti sistema za varenje (K00-K93)	23	3,6	9	1,1	21	3,3	19	3,5	13	2,3
Zarazne i parazitarne bolesti (A00-B99)	2	0,3	0	0	4	0,6	8	1,5	8	1,4
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	8	1,3	9	1,1	11	1,8	7	1,3	8	1,4
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D89)	3	0,5	3	0,4	5	0,8	5	0,9	7	1,2
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	9	1,4	21	2,5	5	0,8	4	0,7	7	1,2
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L90)	2	0,3	1	0,1	2	0,3	2	0,4	4	0,7
Stanja u porođajnom periodu (P00-P96)	1	0,2	1	0,1	0	0	0	0	2	0,4
Covid-19 (U00-U89)	55	8,7	192	22,7	47	7,6	8	1,5	1	0,2
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	0	0	0	0	2	0,3	1	0,2	0	0
Urođene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q00-Q99)	0	0	1	0,1	0	0	0	0	0	0
Trudnoća, rađanje i babinje (O00-O99)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	634	100	847	100	621	100	547	100	565	100

Izvor: DEM-2 za 2020, 2021, 2022, 2023. i 2024.godinu (RZS Srbije)

Tokom posmatranog petogodišnjeg perioda, najveći udeo u smrtnosti stanovništva opštine Knjaževac ima grupa bolesti sistema krvotoka, sa udelom koji se kreće od 42,3% (2021.godine) do 48,9% (2020.godine). Tumori se nalaze na drugom mestu uzroka smrti, u rasponu udela od 10,4% (2021.godine) do 21% (2023.godine), izuzev 2021.godine, kada je na trećem mestu po učestalosti, a grupa bolesti COVID-19 na drugom mestu. Grupa bolesti COVID-19 je tokom 2020.godine na trećem mestu po učestalosti, a 2022.godine na četvrtom mestu. Slede bolesti sa malim udelom u ukupnom mortalitetu, i to sa različitim rangom udela po godinama posmatranog perioda (Tabela 18).

Tabela 19. Umrli prema uzrocima smrti za okrug Zaječar (bez Sokobanje) u period od 2020. do 2024.godine

Grupe bolesti prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
Bolesti sistema krvotoka (I00-I99)	979	48	1067	42,1	954	49	821	45,9	940	46,5
Tumori (C00-D48)	324	15,9	306	12,1	324	16,5	356	19,9	382	18,9
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	105	5,1	175	6,8	121	6,4	87	4,9	128	6,3
Bolesti mokraćno-polnog sistema (N00-N99)	58	2,8	62	2,4	76	3,5	85	4,7	110	5,4
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	56	2,7	73	2,9	33	1,6	38	2,1	89	4,4
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E90)	116	5,7	158	6,2	106	5,3	116	6,5	86	4,3
Bolesti nervnog sistema (G00-G99)	58	2,8	48	1,9	47	2,4	70	3,9	85	4,2
Povrede, trovanja i ost. pos. spolj. uzroka (S00-T98)	39	1,9	41	1,6	46	2,4	40	2,2	60	3
Bolesti sistema za varenje (K00-K93)	64	3,1	41	1,6	55	2,8	67	3,8	59	2,9
Zarazne i parazitarne bolesti (A00-B99)	10	0,5	7	0,3	16	0,9	24	1,4	29	1,4
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	45	2,3	32	1,3	27	1,4	42	2,3	20	1,1
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D89)	17	0,8	9	0,3	11	0,7	13	0,7	14	0,7
Covid-19 (U00-U89)	153	7,5	509	20,1	117	6,2	20	1,1	6	0,3
Stanja u porođajnom periodu (P00-P96)	8	0,4	3	0,1	1	0,1	2	0,1	6	0,3
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L90)	3	0,2	2	0,1	3	0,3	4	0,2	5	0,2
Urođene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q)	0	0	4	0,2	1	0,1	3	0,2	1	0,1
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	6	0,3	0	0	7	0,4	2	0,1	0	0
Trudnoća, rađanje i babinje (O00-O99)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bolesti oka i pripojaka oka (H00-H59)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bolesti uva i bolesti mastoidnog nastavka (H60-H95)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	2041	100	2537	100	1945	100	1790	100	2020	100

Izvor: DEM-2 za 2020, 2021, 2022, 2023. i 2024. godinu (RZS Srbije)

Tokom posmatranog petogodišnjeg perioda, najveći udeo u smrtnosti stanovništva okruga Zaječar ima grupa bolesti sistema krvotoka, sa udelom koji se kreće od 49% (2022.godine) do 42,1% (2021.godine). Tumori se nalaze na drugom mestu uzroka smrti, u rasponu udela od 12,1% (2021.godine) do 19,9% (2023.godine), izuzev 2021.godine, kada su na trećem mestu po učestalosti. Tokom 2020.godine, na trećem mestu po učestalosti je grupa bolesti COVID-19, a 2021.godine na drugom mestu i 2022.godine na četvrtom mestu po udelu u smrtnosti. Slede bolesti sa malim udelom u ukupnom mortalitetu, i to sa različitim rangom udela po godinama posmatranog perioda (Tabela 19).

1.1.5. Prirodni priraštaj

Jedna od determinanti dinamike stanovništva je i prirodni priraštaj, koji nastaje kao rezultat delovanja nataliteta i mortaliteta.

Tabela 20. Prirodni priraštaj u Zaječarskom okrugu (bez Sokobanje) i opštini Zaječar u period od 2020. do 2024.godine

Godina	Zaječarski okrug				Opština Zaječar			
	Broj živorođenih	Broj umrlih	Prirodni priraštaj		Broj živorođenih	Broj umrlih	Prirodni priraštaj	
			Broj	Stopa			Broj	Stopa
2020	584	2349	-1765	-16,9	278	1147	-869	-16,5
2021	607	2961	-2354	-23,0	313	1330	-1017	-19,7
2022	643	2261	-1618	-16,6	327	1106	-779	-16,1
2023	641	2074	-1433	-15,0	324	997	-673	-14,2
2024	584	2020	-1436	-15,3	318	975	-657	-14,1

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2020, 2021, 2023. i 2024. godinu (RZS Srbije); Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije); DEM 1 i DEM 2 za 2020, 2021, 2022, 2023. i 2024. godinu (RZS Srbije)

Prirodni priraštaj u **opštini Zaječar** je sa negativnim predznakom, kao i na teritoriji Zaječarskog okruga (bez Sokobanje), u periodu od 2020. do 2024.godine, ali sa vrednostima stopa koje su neznatno povoljnije u odnosu na okrug (Tabela 20).

Tabela 21. Prirodni priraštaj u Zaječarskom okrugu (bez Sokobanje) i opštini Boljevac u period od 2020. do 2024.godine

Godina	Zaječarski okrug				Opština Boljevac			
	Broj živorođenih	Broj umrlih	Prirodni priraštaj		Broj živorođenih	Broj umrlih	Prirodni priraštaj	
			Broj	Stopa			Broj	Stopa
2020	584	2349	-1765	-16,9	50	260	-210	-19,2
2021	607	2961	-2354	-23,0	51	360	-309	-28,9
2022	643	2261	-1618	-16,6	65	218	-153	-15,0
2023	641	2074	-1433	-15,0	76	246	-170	-16,9
2024	584	2020	-1436	-15,3	42	204	-162	-16,4

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2020, 2021, 2023. i 2024. godinu (RZS Srbije); Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije); DEM 1 i DEM 2 za 2020, 2021, 2022, 2023. i 2024. godinu (RZS Srbije)

U **opštini Boljevac**, prirodni priraštaj je sa negativnim predznakom, kao i na teritoriji Zaječarskog okruga (bez Sokobanje), u periodu od 2020. do 2024.godine, ali sa vrednostima stopa koje su nepovoljnije u odnosu na okrug, izuzev 2022.godine (Tabela 21).

Tabela 22. Prirodni priraštaj u Zaječarskom okrugu (bez Sokobanje) i opštini Knjaževac u period od 2020. do 2024.godine

Godina	Zaječarski okrug				Opština Knjaževac			
	Broj živorođenih	Broj umrlih	Prirodni priraštaj		Broj živorođenih	Broj umrlih	Prirodni priraštaj	
			Broj	Stopa			Broj	Stopa
2020	584	2349	-1765	-16,9	170	634	-464	-17,2
2021	607	2961	-2354	-23,0	139	847	-708	-26,8
2022	643	2261	-1618	-16,6	157	621	-464	-18,2
2023	641	2074	-1433	-15,0	155	547	-392	-15,7
2024	584	2020	-1436	-15,3	146	565	-419	-17,0

Izvor: Procenjen broj stanovnika RZS za 2020, 2021, 2023. i 2024. godinu (RZS Srbije); Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije); DEM 1 i DEM 2 za 2020, 2021, 2022, 2023. i 2024. godinu (RZS Srbije)

U period od 2019. do 2023.godine, u **opštini Knjaževac** je prirodni priraštaj sa negativnim predznakom, kao i na teritoriji Zaječarskog okruga (bez Sokobanje), ali sa vrednostima stopa koje su nepovoljnije u odnosu na okrug (Tabela 22).

1.1.6. Sklopljeni i razvedeni brakovi

Reprodukcija stanovništva se i dalje najčešće ostvaruje u okviru bračne zajednice, odnosno porodice. U Republici Srbiji oko 75% živorođene dece rađa se u bračnoj zajednici.

Tabela 23. Pokazatelji zaključivanja i razvoda brakova na teritoriji Zaječarskog okruga (bez Sokobanje) u periodu od 2020. do 2024. godine, po opštinama

Opština/ Okrug	Pokazatelji	godine				
		2020	2021	2022	2023	2024
Opština Boljevac	Broj zaključenih brakova	34	28	41	42	55
	Broj zaključenih brakova na 1000 stanovnika	3,1	2,6	4	4,2	5,6
	Broj razvedenih brakova	15	13	11	25	18
	Broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika	1,4	1,2	1,1	2,5	1,8
	Broj razvedenih brakova na 1000 zaključenih br.	441,2	464,3	268,3	595,2	327,3
Opština Zaječar	Broj zaključenih brakova	135	210	189	193	174
	Broj zaključenih brakova na 1000 stanovnika	2,6	4,1	3,9	4,1	3,7
	Broj razvedenih brakova	98	96	126	118	90
	Broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika	1,9	1,9	2,6	2,5	1,9
	Broj razvedenih brakova na 1000 zaključenih br.	725,9	457,1	666,7	611,4	517,2
Opština Knjaževac	Broj zaključenih brakova	59	73	83	79	76
	Broj zaključenih brakova na 1000 stanovnika	2,2	2,8	3,3	3,2	3,1
	Broj razvedenih brakova	26	21	48	27	43
	Broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika	1	0,8	1,9	1,1	1,7
	Broj razvedenih brakova na 1000 zaključenih br.	440,7	287,7	578,3	341,8	565,8
Okrug Zaječar	Broj zaključenih brakova	228	311	313	314	305
	Broj zaključenih brakova na 1000 stanovnika	2,5	3,5	3,7	3,8	3,8
	Broj razvedenih brakova	139	130	185	170	151
	Broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika	1,5	1,5	2,2	2,1	1,9
	Broj razvedenih brakova na 1000 zaključenih br.	609,6	418,0	591,1	541,4	495,1

Izvor: Osnovni pokazatelji o zaključenim i razvedenim brakovima 2020, 2021, 2022, 2023. i 2024.godine (RZS Srbije); Procenjen broj stanovnika RZS za 2020, 2021, 2023, 2024. godinu (RZS Srbije); Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije)

Broj sklopljenih brakova na 1000 stanovnika **opštine Zaječar**, u periodu od 2020. do 2024.godine, kreće se od 4,1‰ (2021. i 2023.godine) do 2,6‰ (2020.godine). Ovakve **stope nupcijaliteta** u opštini Zaječar su veće u odnosu na stope na nivou okruga Zaječar (bez Sokobanje). U odnosu na Republiku Srbiju i Region Južne i Istočne Srbije, broj sklopljenih brakova na 1000 stanovnika opštine Zaječar je manji (Tabela 23).

Opština Boljevac, u periodu od 2020. do 2024.godine, ima broj sklopljenih brakova na 1000 stanovnika u stalnom kolebanju i kreće se od 2,6‰. (2021.godine) do 5,6‰. (2024.godine). Ovakve **stope nupcijaliteta** u opštini Boljevac su manje u odnosu na stope na nivou okruga Zaječar (bez Sokobanje), izuzev 2020, 2022, 2023. i 2024.godine kada su veće. U odnosu na Republiku Srbiju i Region Južne i Istočne Srbije, broj sklopljenih brakova na 1000 stanovnika opštine Boljevac je manji, izuzev 2024.godine (Tabela 23).

U period od 2020. do 2024.godine, broj sklopljenih brakova na 1000 stanovnika **opštine Knjaževac**, kreće se od 2,2‰. (2020.godine) do 3,3‰. (2022.godine). Ovakve **stope nupcijaliteta** u opštini Knjaževac su manje u odnosu na stope na nivou okruga Zaječar (bez Sokobanje). U odnosu na

Region Južne i Istočne Srbije, broj sklopljenih brakova na 1000 stanovnika opštine Knjaževac je manji, kao i u odnosu na Republiku Srbiju (Tabela 23).

Stopa divorcijaliteta, na prostoru okruga Zaječar (bez Sokobanje) je konstantna u periodu od 2020. do 2021.godine (1,5‰), a sa porastom 2022. (2,2‰) i smanjenjem do 1,9‰ (2024.godine). U odnosu na broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika Republike Srbije i Regiona Južne i Istočne Srbije, razvodi su zastupljeniji na prostoru okruga Zaječar bez Sokobanje (Tabela 23).

Broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika **opštine Zaječar** je u stalnom kolebanju u posmatranom periodu. Stopa divorcijaliteta je sa rasponom vrednosti stopa od 2,6‰ (2022.godine) do 1,9‰ (2020, 2021. i 2024.godine). U odnosu na stope na prostoru okruga Zaječar (bez Sokobanje), Regiona Južne i Istočne Srbije i Republike Srbije, razvodi su zastupljeniji u opštini Zaječar (Tabela 23).

U **opštini Boljevac**, broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika je u stalnom kolebanju u posmatranom periodu. Stopa divorcijaliteta je sa rasponom vrednosti stopa od 1,1‰ (2022.godine) do 2,5‰ (2023.godine). U odnosu na stope na prostoru okruga Zaječar (bez Sokobanje), razvodi su manje zastupljeni u opštini Boljevac, izuzev 2023.godine kada su zastupljeniji. U odnosu na Republiku Srbiju i Region Južne i Istočne Srbije su zastupljeniji jedino 2023. i 2024.godine (Tabela 23).

U periodu od 2020. do 2024.godine, broj razvedenih brakova na 1000 stanovnika **opštine Knjaževac** je u stalnom kolebanju sa malim odstupanjima vrednosti. Stopa divorcijaliteta je sa rasponom vrednosti stopa od 0,8‰ (2021.godine) do 1,9‰ (2022.godine). Taj nivo stopa je manji u odnosu na stope na prostoru okruga Zaječar (bez Sokobanje), a ujednačen je sa stopama u Republici Srbiji i Regionu Južne i Istočne Srbije (Tabela 23).

Broj razvedenih brakova na 1000 zaključenih brakova u Zaječarskom okrugu (bez Sokobanje) je u konstantnom kolebanju, sa rasponom stopa divorcijaliteta od 609,6‰ (2020.godine) do 418‰ (2021.godine). U posmatranom periodu je skoro svaki drugi brak razveden, a u Republici Srbiji i Regionu Južne i Istočne Srbije svaki treći (Tabela 23).

U **opštini Zaječar** je broj razvedenih brakova na 1000 zaključenih brakova u konstantnom kolebanju, sa rasponom stopa divorcijaliteta od 457,1‰ (2021.godine) do 725,9‰ (2020.godine). Tokom 2024. godine, skoro na svaki sklopljeni brak su dva razvedena, a u Republici Srbiji i Regionu Južne i Istočne Srbije svaki treći ili četvrti od ukupnog broja sklopljenih brakova (Tabela 23).

Broj razvedenih brakova na 1000 zaključenih brakova u opštini Boljevac je sa velikim odstupanjima u period od 2020. do 2024.godine. Vrednosti stopa divorcijaliteta se kreću od 268,3‰ (2022.godine) do 595,2‰ (2023.godine). Tokom 2024.godine je skoro svaki treći brak razveden, kao i u Republici Srbiji i Regionu Južne i Istočne Srbije (Tabela 23).

Stopa divorcijaliteta (broj razvoda na 1000 zaključenih brakova) u opštini Knjaževac se stalno menja u posmatranom period, sa najmanjom stopom 2021.godine 287,7‰, a sa najvećom stopom 2022.godine (578,3‰). Tokom 2024.godine, skoro svaki drugi brak je razveden u opštini Knjaževac, a u Republici Srbiji i Regionu Južne i Istočne Srbije svaki treći ili četvrti (Tabela 23).

Tokom 2023.godine, stopa nupcijaliteta u Evropskoj uniji je 3,9‰, a stopa divorcijaliteta 1,7‰. Okrug Zaječar ima stopu nupcijaliteta ujednačenu sa stopom u EU, dok je u opštinama Boljevac i Zaječar broj sklopljenih brakova veći. Stopu divorcijaliteta veću od stope u EU ima okrug Zaječar u celini i opština Zaječar.

1.2. Socijalno-ekonomski pokazatelji

Za organizaciju i funkcionisanje sistema zdravstvene zaštite, kao i za zdravstveno stanje stanovništva značajni su i socio-ekonomski pokazatelji.

Tabela 24. Ukupan broj zaposlenih i stopa zaposlenosti na teritoriji Zaječarskog okruga u periodu od 2020. do 2024. godine, po opštinama

Opština/ Okrug	Parametri	godine				
		2020	2021	2022	2023	2024
Boljevac	Broj zaposlenih	2264	2233	2186	2166	2106
	Stopa na 1000 stanovnika	206,8	208,8	214,7	215,7	213,4
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65 g.)	332	335,5	362,6	353,9	351,6
Zaječar	Broj zaposlenih	11642	11800	11798	12359	12028
	Stopa na 1000 stanovnika	221,2	228,7	245,8	260,5	257,5
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65.g)	350,4	363,2	412,1	425,6	423
Knjaževac	Broj zaposlenih	6346	6589	6680	6666	6475
	Stopa na 1000 stanovnika	235	249,8	263,6	266,4	263,2
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65 g.)	396,7	422,6	467,5	459,6	457,1
Okrug Zaječar	Broj zaposlenih	20252	20622	20664	21191	20609
	Stopa na 1000 stanovnika	223,6	232,5	247,4	256,8	253,8
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65.g)	361,4	376,8	422,1	426,7	424,2

Izvor: Podaci o registrovanoj zaposlenosti u Republici Srbiji (RZS Srbije); Procenjen broj stanovnika RZS za 2020, 2021, 2023. i 2024. godinu (RZS Srbije); Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije)

Stopa zaposlenosti na prostoru Zaječarskog okruga, je u konstantnom kolebanju. Stopa se kreće u rasponu od 223,6‰ (2020.godine) do 256,8‰ (2023.godine). U posmatranom petogodišnjem period, na prostoru okruga Zaječar na 1000 radno aktivnih stanovnika prosečno je 402,2 zaposlena (Tabela 24).

Na prostoru **opštine Zaječar**, stopa zaposlenosti je u konstantnom kolebanju u periodu od 2020. do 2024.godine. Najmanja stopa zaposlenosti je 2020.godine (sa stopom 221,2‰), a najveća 2023.godine (260,5‰). Stoga je prosečna godišnja stopa zaposlenosti u posmatranom petogodišnjem periodu u opštini Zaječar ujednačena sa stopama u okrugu Zaječar, sa 242,7 zaposlenih na 1000 stanovnika, odnosno 242,8‰. U posmatranom petogodišnjem period, na prostoru opštine Zaječar na 1000 radno aktivnih stanovnika prosečno je 394,9 zaposlenih (Tabela 24).

U period od 2020. do 2024.godine, na prostoru **opštine Boljevac**, stopa zaposlenosti je u konstantnom kolebanju, sa vrednostima stopa od 206,8‰ (2020.godine) do 215,7‰ (2023.godine). Stoga je prosečna godišnja stopa zaposlenosti u posmatranom petogodišnjem periodu manja u opštini Boljevac u odnosu na okrug Zaječar, sa 212 zaposlenih na 1000 stanovnika, odnosno 242,8‰. U posmatranom petogodišnjem period, na prostoru opštine Boljevac na 1000 radno aktivnih stanovnika prosečno je 347,1 zaposlenih (Tabela 24).

Opština Knjaževac, u period od 2020. do 2024.godine, ima stope zaposlenosti koje su u konstantnom kolebanju. Najmanja stopa zaposlenosti je 2020.godine (sa stopom 235‰), a najveća 2023.godine (266,4‰). Stoga je prosečna godišnja stopa zaposlenosti u posmatranom petogodišnjem periodu neznatno veća u opštini Knjaževac u odnosu na stopu u okrugu Zaječar, sa 255,5 zaposlena na 1000 stanovnika, odnosno 242,8‰. U posmatranom petogodišnjem period, na prostoru opštine Knjaževac na 1000 radno aktivnih stanovnika prosečno je 440,7 zaposlenih (Tabela 24).

Tabela 25. Ukupan broj nezaposlenih, udeo nezaposlenih žena i stope na 1000 radno aktivnih stanovnika na teritoriji Zaječarskog okruga u periodu od 2020. do 2024. godine, po opštinama

Opštine/ Okrug	Parametri	godine				
		2020	2021	2022	2023	2024
Boljevac	Broj nezaposlenih	892	838	668	573	517
	Udeo ženskog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih (%)	55,4	56	54,8	57,1	57,8
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65 g.)	130,8	125,9	110,8	93,6	88,8
Zaječar	Broj nezaposlenih	4370	4025	3129	2788	2325
	Udeo ženskog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih (%)	53,2	53,7	53,9	54,8	54
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65 g.)	131,5	123,9	109,3	96	83,9
Knjaževac	Broj nezaposlenih	2563	2375	2037	2010	1896
	Udeo ženskog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih (%)	47,2	46,8	46,3	46,4	47,6
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65 g.)	160,2	152,3	142,5	144,9	137,7
Okrug Zaječar	Broj nezaposlenih	7825	7238	5834	5371	4738
	Udeo ženskog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih (%)	51,5	51,7	51,4	51,9	51,9
	Stopa na 1000 stanovnika (15-65 g.)	139,6	132,2	119,2	108,2	100,2

Izvor: Podaci o broju nezaposlenih stanovnika po polu (Nacionalna služba za zapošljavanje – Filijala Zaječar); Procenjen broj stanovnika RZS za 2020, 2021, 2023. i 2024. godinu (RZS Srbije); Popis stanovništva 2022.godine (RZS Srbije)

Prosečna godišnja stopa nezaposlenosti radnoaktivnog stanovništva okruga Zaječar, u periodu od 2020. do 2024.godine, je 119,9‰. **Stopa nezaposlenosti** je u konstantnom smanjenju od 139,6‰ na 100,2 nezaposlenih na 1000 radno aktivna stanovnika. Udeo ženskog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih 2024.godine je 51,9% (Tabela 25).

Opština Zaječar ima prosečnu godišnju stopu nezaposlenosti radnoaktivnog stanovništva, u periodu od 2020. do 2024.godine, 108,9‰. Stopa nezaposlenosti je u konstantnom smanjenju od 131,5‰ (2020.godine) na 83,9 nezaposlenih na 1000 radno aktivna stanovnika. Dostignuti nivo stope nezaposlenosti je neznatno manji u odnosu na stope na nivou Zaječarskog okruga. Udeo ženskog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih 2024.godine je 54% (Tabela 25).

U period od 2020. do 2024.godine, **opština Knjaževac** ima prosečnu godišnju stopu nezaposlenosti radnoaktivnog stanovništva 147,5‰. Stopa nezaposlenosti je u konstantnom smanjenju od 160,2‰ na 137,7 nezaposlenih na 1000 radno aktivnih stanovnika. Dostignuti nivo stope nezaposlenosti je veći u odnosu na Zaječarski okrug u posmatranom periodu. Udeo ženskog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih 2024.godine je 47,6% (Tabela 25).

U opštini Boljevac, prosečna godišnja stopa nezaposlenosti radnoaktivnog stanovništva, u periodu od 2020. do 2024.godine, je 109,9‰. Stopa nezaposlenosti je u konstantnom smanjenju od 130,8‰ (2020.godine) na 88,8 nezaposlenih na 1000 radno aktivnih stanovnika. Dostignuti nivo stope nezaposlenosti je značajno manji u odnosu na Zaječarski okrug u posmatranom period i najmanji je u okrugu. Udeo ženskog stanovništva u ukupnom broju nezaposlenih 2024.godine je 57,8% (Tabela 25).

Naša zemlja je 2014.godine u vrhu liste evropskih zemalja prema **stopi nezaposlenosti**. Prema podacima Eurostata, u EU stopa nezaposlenosti u januaru 2014.godine je bila 10,8%, dakle u evrozoni bez posla je 26,23 miliona ljudi. Najviše nezaposlenih je u Grčkoj (28%) i Španiji (25,8%), dok bitno nižu stopu beleže Austrija (4,9%), Nemačka (5%) i Luksemburg (6,1%). Prema podacima MMF-ovih Svetskih ekonomskih projekcija, 2023.godine, procenjuje se da je u Evropi Bosna i Hercegovina sa najvećom stopom nezaposlenosti (preko 17%), slede Severna Makedonija (15%) i Španija (12,7%).

Tabela 26. Prosečne mesečne neto zarade u RSD po zaposlenom na teritoriji opština okruga Zaječar u period od 2020. do 2024. godine i indeks u odnosu na Republiku Srbiju i pojedine regione Republike Srbije

Opštine/ Okrug	Parametri	godine				
		2020	2021	2022	2023	2024
Boljevac	Prosečna neto zarada	50331	55670	63149	74143	84890
	Indeks u odnosu na RS	83,8	84,5	84,3	86,2	86,5
	Indeks u odnosu na Vojvodinu	88	89,1	88,6	91,1	91,6
	Indeks u odnosu na J i I Srbiju	95,2	96,7	98,2	101	101
	Indeks u odnosu na okrug Zaječar	100,2	102,6	103,8	105,9	105,1
Zaječar	Prosečna neto zarada	52912	56615	63719	73322	84743
	Indeks u odnosu na RS	88,1	86	85	85,3	86,3
	Indeks u odnosu na Vojvodinu	92,5	90,6	89,4	90,1	91,4
	Indeks u odnosu na J i I Srbiju	100,1	98,4	99,1	99,9	100,8
	Indeks u odnosu na okrug Zaječar	105,3	104,3	104,7	104,8	104,9
Knjaževac	Prosečna neto zarada	45303	49462	55093	62679	72736
	Indeks u odnosu na RS	75,4	75,1	73,5	72,9	74,1
	Indeks u odnosu na Vojvodinu	79,2	79,1	77,3	77	78,4
	Indeks u odnosu na J i I Srbiju	85,7	85,9	85,6	85,4	86,5
	Indeks u odnosu na okrug Zaječar	90,1	91,2	90,6	89,6	90

Izvor: Rezultati izveštaja "Prosečne zarade prema statističkim teritorijalnim jedinicama" (RZS Srbije)

U posmatranom petogodišnjem periodu, **prosečna mesečna neto zarada** po zaposlenom u opštini Boljevac je značajno manja u odnosu na Republiku Srbiju i Region Vojvodine, dok je u posmatranom periodu prosečna mesečna neto zarada ujednačena sa zaradom u Regionu Južne i Istočne Srbije, a neznatno veća u odnosu na okrug Zaječar. Zarada u opštini Boljevac je u porastu i kreće se u rasponu zarada od 50331 dinar (2020.godine) do 84890 dinara 2024.godine (Tabela 26).

Prosečna mesečna neto zarada po zaposlenom u opštini Zaječar, u posmatranom petogodišnjem periodu, je značajno manja u odnosu na Republiku Srbiju i Region Vojvodine, a u odnosu na Region Južne i Istočne Srbije ujednačena. U odnosu na okrug Zaječar, prosečna mesečna zarada je veća u posmatranom petogodišnjem periodu. Zarada u opštini Zaječar je sa tendencijom porasta i kreće se u rasponu zarada od 52912 dinara (2020.godine) do 84743 dinara 2024.godine (Tabela 26).

U opštini Knjaževac je, u posmatranom petogodišnjem periodu, **prosečna mesečna neto zarada** po zaposlenom značajno manja u odnosu na Republiku Srbiju, Region Vojvodine, Region Južne i Istočne Srbije i Zaječarskog okruga. Zarada u opštini Knjaževac je sa tendencijom porasta i kreće od 45303 dinara (2020.godine) do 72736 dinara 2024.godine, što je najniža neto zarada na nivou okruga Zaječar u posmatranom period (Tabela 26).

2. OBOLEVANJE STANOVNIŠTVA (MORBIDITET)

Indikatori oboljevanja su grupa klasičnih pokazatelja zdravstvenog stanja stanovništva. U našoj zemlji, zvanično registrovani morbiditet, čine podaci o broju i vrsti oboljenja, osnovnim demografskim karakteristikama osobe, dužini lečenja, vrsti terapije i ishodu, ali samo onog dela stanovništva koje se obrati zdravstvenoj ustanovi (bilo kog nivoa zdravstvene zaštite) radi pružanja usluga.

2.1. VANBOLNIČKI MORBIDITET

Podaci o morbiditetu registrovanom u primarnoj zdravstvenoj zaštiti rezultat su rutinske zdravstvene statistike: beleže se samo ona stanja koja su pacijenta, zbog subjektivnih smetnji, navela da zatraži pomoć zdravstvenih radnika. Veći broj evidentiranih dijagnoza ne mora, obavezno, da znači veći broj bolesnih u populaciji, već može biti posledica i učestalijeg korišćenja zdravstvene službe ili nepravilno evidentiranih hroničnih bolesti više puta godišnje.

Služba opšte medicine opštine Zaječar

U službi opšte medicine na području opštine Zaječar u periodu od 2020. do 2024. godine registrovano je od 26899 (2020.) do 27522 (2024.) oboljenja, stanja i povreda, tako da je stopa u 2024. godini iznosila 692,2‰.

Najzastupljenija grupa bolesti u ovom periodu jesu **bolesti sistema za disanje** (prosečno 16,6%). Stopa morbiditeta je u 2024. godini je 165,6 na 1000 stanovnika starijih od 19 godina. Najčešća dijagnoza iz ove grupe je **zapaljenje ždrela i krajnika** (prosečno 6% od svih dijagnoza) (Tabele 28 i 29).

Na drugom mestu po čestalosti su **kardiovaskularna oboljenja** sa učešćem u ukupnom morbiditetu od 19,5% u 2020. do 15,6% u 2024. godini (stopa u 2024.-108,2‰). Među njima dominira **povišen krvni pritisak** koji čini, prosečno, 12% svih dijagnoza u petogodišnjem periodu.

Treće mesto pripada grupi **simptomi, znaci i patološki i klinički laboratorijski nalazi**. Udeo ove grupe bolesti u ukupnom morbiditetu kretao se od 7,2% u 2020. – 13,3% u 2024. Stopa morbiditeta za ovu grupu bolesti u poslednjoj godini praćenja iznosi 92,3‰. Dijagnoza **drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi** iz ove grupe bolesti od 2020. – 2024. godine, prosečno je bila zastupljena sa 3,7%.

Bolesti **mokraćno-polnog sistema** čine 7,9% ukupnog morbiditeta u 2024. godini i nalaze se na četvrtom mestu po učestalosti (stopa morbiditeta u 2024.godini je 55‰). Vodeća dijagnoza je **zapaljenje mokraćne bešike**.

Grupa **povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora** zauzimaju peto mesto sa stopom morbiditeta u 2024. godini od 47,1 na 1000 odraslih.

U periodu 2020-2024.godine na teritoriji opštine Zaječar vodećih pet dijagnoza su bile: zapaljenje ždrela i krajnika, povišen krvni pritisak, drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi, druge određene, neodređene i višestruke povrede i groznica nepoznatog (Tabela 29). Prvih pet dijagnoza 2024.godine čine 42,7% svih oboljenja evidentiranih u ovoj službi.

Tabela br. 28 Vodeće grupe bolesti u službi opšte medicine na području opštine Zaječar u periodu 2020-2024. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	3314	12,3	5211	14,8	6425	17,3	4505	14,5	6584	23,9
IX Bolesti sistema krvotoka	5271	19,5	4256	12	5197	14	5012	16,2	4302	15,6
XVIII Simptomi, znaci i patološki i klinički laboratorijski nalazi	1943	7,2	7409	21	6286	16,9	5403	17,4	3669	13,3
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	2411	9	2001	5,7	2657	7,2	2107	6,8	2187	7,9
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	1692	6,3	1689	4,8	1624	4,4	1344	4,3	1871	6,8
XIII Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva	2526	9,4	3443	9,7	3535	9,5	3232	10,4	1480	5,4
XI Bolesti sistema za varenje	1377	5,1	1191	3,4	1727	4,7	1447	4,7	1341	4,9
IV Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma	1175	4,4	1099	3,1	1602	4,3	1258	4,1	1157	4,2
V Duševni poremećaji	1119	4,2	1107	3,1	1740	4,7	1194	3,8	1083	3,9
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	1775	6,6	4286	12,1	1850	5	1021	3,3	929	3,4
Ostale grupe bolesti	4296	16	3635	10,3	4478	12	4493	14,5	2919	10,7
UKUPNO	26899	100	35327	100	37121	100	31016	100	27522	100

Tabela br. 29 Vodeće dijagnoze u službi opšte medicine na teritoriji opštine Zaječar u periodu 2020-2024. Godine

Dijagnoza prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	276	1	1202	3,4	2713	7,3	1762	5,7	3510	12,8
Povišen krvni pritisak (I10)	4199	15,6	3336	9,4	3549	9,6	4034	12,9	3433	12,5
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49...R88-R99)	1168	4,3	3510	9,9	5879	15,8	2819	9,1	2064	7,5
Druge određene, neodređene i višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	1118	4,2	1145	3,2	1107	3	982	3,2	1396	5,1
Groznicu nepoznatog porekla (R50)	555	2,1	3653	10,3	136	0,4	2353	7,6	1330	4,8
Zapaljenje nosa, sinusa i grkljana (J00-J01, J05-J06)	833	3,1	2584	7,4	1856	5	1393	4,5	1178	4,3
Zapaljenje mokraćne bešike (N30)	854	3,2	756	2,1	1008	2,7	804	2,6	1134	4,1
Šećerna bolest (E10-E14)	916	3,4	641	1,8	990	2,7	757	2,4	864	3,1
Akutno zapaljenje dušnica i krajnjih okrajaka dušnica (J20-J21)	1002	3,7	221	0,6	457	1,2	354	1,1	830	3
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	708	2,6	535	1,5	679	1,8	685	2,2	635	2,3
Ostale dijagnoze bolesti	15270	56,8	17744	50,4	18774	50,5	15073	48,7	11148	40,5
UKUPNO	26899	100	35327	100	37121	100	31016	100	27522	100

Služba opšte medicine opštine Knjaževac

U službi opšte medicine opštine Knjaževac u period od 2020-2024. registrovano je od 25501 (2020) do 19042 (2024) oboljenja, stanja povreda, tako da je stopa u 2024. iznosila 903,8/1000 stanovnika.

Najzastupljenija grupa bolesti u ovom period jesu **bolesti sistema krvotoka** (prosečno 21,6%). Stopa morbiditeta je u 2024. godini 196,8 na 1000 odraslih stanovnika. Najčešća dijagnoza iz ove grupe je **povišen krvni pritisak** (prosečno 14,8%) (Tabele 30 i 31).

Drugo mesto pripada grupi **bolesti sistema za disanje**. Stopa morbiditeta za ovu grupu bolesti u poslednjoj godina praćenja je 90,4/1000. **Akutno zapaljenje ždrela i krajnika** je najčešća dijagnoza ove grupe bolesti.

Na trećem mestu po učestalosti su **bolesti mišićno-koštanog sistema** sa učešćem u ukupnom morbiditetu od 9,4% u 2020. do 12,4% u 2024. godini (stopa u 2024. godini – 59,2/1000). Među njima dominira dijagnoza **druga oboljenja leđa** koje čini prosečno 5% svih dijagnoza u petogodišnjem periodu.

Simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi čine prosečno 11,5% ukupnog morbiditeta i na četvrtom su mestu po učestalosti (stopa morbiditeta u 2024. godini je 38,3/1000). Vodeća dijagnoza u ovoj grupi bolesti je **drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi**.

Bolesti mokraćno-polnog sistema čine prosečno 5,4% ukupnog morbiditeta i na petom su mestu po učestalosti (stopa morbiditeta u 2024. godini je 29,9/1000). Vodeća dijagnoza u ovoj grupi bolesti je **zapaljenje mokraćne bešike**.

U periodu 2020-2024. godine na teritoriji opštine Knjaževac vodećih pet dijagnoza su bile: povišen krvni pritisak, akutno zapaljenje ždrela i krajnika (8,3% u proseku), druga oboljenja leđa šećerna bolest (4,1% u proseku) i hronične reumatske bolesti srca.

Tabela br. 30 Vodeće grupe bolesti u službi opšte medicine na području opštine Knjaževac u periodu 2020-2024. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
IX Bolesti sistema krvotoka	6130	24	7391	21,6	5343	18,3	4701	22,4	4146	21,8
X Bolesti sistema za disanje	3955	15,5	4893	14,3	3442	11,8	3561	16,9	3596	18,9
XIII Bolesti mišićno-koštanog sistema	2409	9,4	2171	6,4	2309	7,9	2341	11,1	2354	12,4
XVIII Simptomi, znaci i patološki i klinički laboratorijski nalazi	3259	12,8	6414	18,8	3076	10,5	1514	7,2	1532	8
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	1596	6,3	1418	4,1	1252	4,4	1189	5,7	1191	6,3
IV Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, israne i metabolizma	1670	6,5	1822	5,3	1147	3,9	1156	5,5	1035	5,4
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	867	3,4	774	2,3	826	2,8	826	3,9	837	4,4
V Duševni poremećaji	1033	4,1	1100	3,2	889	3	801	3,8	764	4
XI Bolesti sistema za varenje	894	3,5	790	2,3	894	3,1	851	4	735	3,9
VII Bolesti oka i pripojaka oka	766	3	602	1,8	598	2	655	3,1	651	3,4
Ostale grupe bolesti	2922	11,5	6811	19,9	9408	32,3	3419	16,4	2201	11,5
UKUPNO	25501	100	34186	100	29184	100	21014	100	19042	100

Tabela br. 31 Vodeće dijagnoze u službi opšte medicine na teritoriji opštine Knjaževac u periodu 2020-2024. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Povišen krvni pritisak (I10)	5288	20,7	6369	18,6	4585	15,7	3960	18,8	2672	14,1
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	2142	8,4	2552	7,5	1689	5,8	1932	9,2	2014	10,6
Druga oboljenja ledja (M40-M49, M53-M54)	1242	4,9	1263	3,7	1279	4,4	1256	6	1148	6
Šećerna bolest (E10-E14)	1220	4,8	1405	4,1	933	3,2	896	4,3	764	4
Hronične reumatske bolesti srca (I05-I09)	0	0	0	0	0	0	0	0	752	3,9
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49...R88-R99)	870	3,4	3665	10,7	960	3,3	697	3,3	751	3,9
Druge određene, neodređene i višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	600	2,4	581	1,7	707	2,4	635	3	627	3,3
Groznicu nepoznatog porekla (R50)	2182	8,6	2485	7,3	1823	6,2	611	2,9	585	3,1
Zapaljenje mokraćne bešike (N30)	998	3,9	827	2,4	732	2,5	463	2,2	536	2,8
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	492	1,9	519	1,5	424	1,5	461	2,2	393	2,1
Ostale dijagnoze bolesti	10467	41	14520	42,5	16052	55	10103	48,1	8800	46,2
UKUPNO	25501	100	34186	100	29184	100	21014	100	19042	100

Služba opšte medicine opštine Boljevac

U službi opšte medicine na području opštine Boljevac u periodu od 2020. do 2024. godine registrovano je od 20190 (2020.) do 16361 (2024.) oboljenja, stanja i povreda, tako da je stopa u 2024. godini iznosila 1936,4‰.

Najzastupljenija grupa bolesti u ovom periodu jesu **bolesti sistema za disanje** sa učešćem u ukupnom morbiditetu od 17,3% u 2020. godini do 18,8% u 2024. godini (stopa u 2024.- 364,1‰). Među njima dominira **zapaljenje nosa, sinusa i grkljana** koji čini, prosečno 4,3% svih dijagnoza u petogodišnjem periodu.

Drugo mesto pripada grupi **bolesti sistema krvotoka**. Udeo ove grupe bolesti u ukupnom morbiditetu kretao se od 19,1% u 2020.-18% u 2024. godini. Stopa morbiditeta za ovu grupu bolesti u poslednjoj godini praćenja iznosi 349‰. **Povišen krvni pritisak** bila je najzastupljenija dijagnoza ove grupe bolesti sa prosečnom zastupljenošću od 13,4% u analiziranom petogodišnjem periodu.

Na trećem mestu po zastupljenosti su **bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva** (prosečno 9,6%). Stopa morbiditeta je u 2024. godini je 212,2‰ na 1000 stanovnika starijih od 19 godina. Najčešća dijagnoza iz ove grupe je **druga oboljenja leđa** (prosečno 5,9% od svih dijagnoza) (Tabele 32 i 33).

Simptomi, znaci i patološki, klinički i laboratorijski nalazi nalaze se na četvrtom mestu (prosečno 10,6% od 2020.-2024.). Stopa morbiditeta je u 2024. godini je 162,5 na 1000 stanovnika starijih od 19 godina. Najčešća dijagnoza iz ove grupe je **drugi simptomi, znaci i patološki, klinički i laboratorijski nalazi**.

Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora čine prosečno 7,5% ukupnog morbiditeta i nalaze se na petom mestu po učestalosti (stopa morbiditeta u 2024. godini je 159,2‰).

U periodu 2020-2024. godine na teritoriji opštine Boljevac vodećih pet dijagnoza su bile: povišen krvni pritisak, druga oboljenja leđa, zapaljenje nosa, sinusa i grkljana, druge specifične, nespecifične i višestruke povrede i drugi simptomi, znaci i patološki, klinički i laboratorijski nalazi.5,1%.

Tabela br. 32 Vodeće grupe bolesti u službi opšte medicine na području opštine Boljevac u periodu 2020-2024 godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	3502	17,3	2566	11,8	2171	10,8	2882	15,1	3076	18,8
IX Bolesti sistema krvotoka	3847	19,1	3820	17,6	3636	18	3589	18,8	2949	18
XIII Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva	1629	8,1	1808	8,3	1961	9,7	2067	10,9	1793	11
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	1951	9,7	2929	13,5	2369	11,8	1821	9,5	1373	8,4
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	1292	6,4	1288	5,9	1621	8	1682	8,8	1345	8,2
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	1543	7,6	1281	5,9	1578	7,8	1478	7,8	1231	7,5
IV Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma	1575	7,8	1276	5,9	1493	7,4	1277	6,7	979	6
XI Bolesti sistema za varenje	887	4,4	759	3,5	879	4,4	844	4,4	799	4,9
V Duševni poremećaji	937	4,6	999	4,6	778	3,9	837	4,4	637	3,9
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	576	2,9	593	2,7	504	2,5	496	2,6	476	2,9
Ostale grupe bolesti	2451	12,1	4422	20,3	3160	15,7	2096	11	1703	10,4
UKUPNO	20190	100	21741	100	20150	100	19069	100	16361	100

Tabela br. 33 Vodeće dijagnoze u službi opšte medicine na teritoriji opštine Boljevac u periodu 2020-2024. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Povišen krvni pritisak (I10)	2813	14	2719	12,5	2762	13,7	2649	13,9	2102	12,8
Druga oboljenja leđa (M40-M49,M53-M54)	965	4,8	1055	4,9	1217	6,1	1243	6,5	1168	7,1
Zapaljenja nosa, sinusa I grkljana (J00-J01,J05-J06)	857	4,2	527	2,4	665	3,3	882	4,6	1107	6,8
Druge specifične, nespecifične i višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	844	4,2	919	4,2	1155	5,7	1191	6,2	949	5,8
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički I laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49...R88-R99)	930	4,6	1001	4,6	1063	5,3	1079	5,7	919	5,6
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	957	4,7	651	3	431	2,1	729	3,8	869	5,3
Šećerna bolest (E10-E14)	976	4,8	1034	4,8	997	4,9	1006	5,3	747	4,6
Druge bolesti sistema za mokrenje (N25-N29,N31-N39)	545	2,7	338	1,6	493	2,4	628	3,3	449	2,7
Druge bolesti creva i potrbušnice (K52-K55,K58-K67)	249	1,2	264	1,2	293	1,5	336	1,8	328	2
Zapaljenje dušnica, emfizem i druge opstruktivne bolesti pluća (J40-J44)	519	2,6	358	1,6	340	1,7	369	1,9	318	1,9
Ostale dijagnoze bolesti	10535	52,2	12875	59,2	10734	53,3	8957	47	7405	45,4
UKUPNO	20190	100	21741	100	20150	100	19069	100	16361	100

Služba opšte medicine Okruga Zaječar

U službama opšte medicine na području okruga Zaječar u periodu od 2020. do 2024. godine registrovano je od 72590 (2020.) do 62925 (2024.) oboljenja, stanja i povreda, tako da je stopa u 2024. godini iznosila 1582,6‰.

Prvo mesto pripada grupi **bolesti sistema za disanje**. Udeo ove grupe bolesti u ukupnom morbiditetu kretao se od 14,8% u 2020. – 15,4% u 2024. godini. Stopa morbiditeta za ovu grupu bolesti u poslednjoj godini praćenja iznosi 333,4‰. **Akutno zapaljenje ždrelo** je bila najzastupljenija dijagnoza ove grupe bolesti sa prosečnom zastupljenošću od 6,3% u analiziranom petogodišnjem periodu.

Na drugom mestu u ovom periodu jesu **kardiovaskularna oboljenja** (prosečno 15,8%). Stopa morbiditeta je u 2024. godini je 286,6 na 1000 stanovnika starijih od 19 godina. Najčešća dijagnoza iz ove grupe je **povišen krvni pritisak** (prosečno 14,2% od svih dijagnoza) (Tabele 34 i 35).

Na trećem mestu po učestalosti su **simptomi, znaci i patološki, klinički i laboratorijski nalazi** sa učešćem u ukupnom morbiditetu od 9,9% u 2020. godini do 10,4% u 2024. godini (stopa u 2024.-165,3‰). Medju njima dominira **drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički I laboratorijski nalazi** koji čini prosečno 6,9% svih dijagnoza u petogodišnjem periodu.

Bolesti koštano-mišićnog sistema čine prosečno 9,4% ukupnog morbiditeta i nalaze se na četvrtom mestu po učestalosti (stopa morbiditeta u 2024. godini je 141,5‰).

Bolesti mokraćno-polnog sistema zauzimaju peto mesto (7,6% u 2020. do 7,3% u 2024.) u strukturi morbiditeta registrovanog u službi opšte medicine okruga Zaječar u ispitivanom periodu.

U periodu 2020-2024. godine na teritoriji okruga Zaječar vodećih pet dijagnoza su bile: povišen krvni pritisak, akutno zapaljenje ždrelo i krajnika, drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički I laboratorijski nalazi, druge specifične, neespecifične i višestruke povrede i akutne infekcije gornjih respiratornih puteva. (Tabela 35).

Tabela br. 34 Vodeće grupe bolesti u službi opšte medicine na području Okruga Zaječar u periodu 2020-2024. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	10771	14,8	12670	13,9	12038	13,9	10948	15,4	13256	21,1
IX Bolesti sistema krvotoka	15248	21	15467	16,9	14176	16,4	13302	18,7	11397	18,1
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	7153	9,9	16752	18,4	11731	13,6	8738	12,3	6574	10,4
XIII Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva	6564	9	7422	8,1	7805	9	7640	10,7	5627	8,9
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	5550	7,6	4700	5,2	5487	6,3	4774	6,7	4609	7,3
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	3851	5,3	3751	4,1	4071	4,7	3852	5,4	4053	6,4
IV Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma	4420	6,1	4197	4,6	4242	4,9	3691	5,2	3171	5
XI Bolesti sistema za varenje	3158	4,4	2740	3	3500	4	3142	4,4	2875	4,6
V Duševni poremećaji	3109	4,3	3206	3,5	3407	3,9	2832	4	2484	3,9
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	2314	3,2	2133	2,3	2101	2,4	2106	3	1951	3,1
Ostale grupe bolesti	10452	14,4	18216	20	17897	20,9	10074	14,2	6928	11,2
UKUPNO	72590	100	91254	100	86455	100	71099	100	62925	100

Tabela br. 35 Vodeće dijagnoze u službi opšte medicine na teritoriji Okruga Zaječar u periodu 2020--2024. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Povišen krvni pritisak (I10)	12300	16,9	12424	13,6	10896	12,6	10643	15	8207	13
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	3375	4,6	4405	4,8	4833	5,6	4423	6,2	6393	10,2
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49...R88-R99)	2968	4,1	8176	9	7902	9,1	4595	6,5	3734	5,9
Druge specifične, nespecifične i višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	2562	3,5	2645	2,9	2969	3,4	2808	3,9	2972	4,7
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01, J05-J06)	2086	2,9	3941	4,3	2898	3,4	2668	3,8	2629	4,2
Druga oboljenja ledja (M40-M49, M53-M54)	3703	5,2	4246	4,7	4482	5,2	4546	6,4	2485	3,9
Šećerna bolest (E10-E14)	3112	4,3	3080	3,4	2920	3,4	2659	3,7	2375	3,8
Groznica nepoznatog porekla (R50)	3438	4,7	7777	8,5	3011	3,5	3468	4,9	2159	3,4
Zapaljenje mokraćne bešike (N30)	2234	3,1	1925	2,1	2092	2,4	1576	2,2	1944	3,1
Akutno zapaljenje dušnica i krajnjih ogranaka dušnica (J20-J21)	1475	2	636	0,7	932	1,1	896	1,3	1422	2,3
Ostale dijagnoze bolesti	35337	48,7	41999	46	43520	50,3	32817	46,1	28605	45,5
UKUPNO	72590	100	91254	100	86455	100	71099	100	62925	100

Služba za zdravstvenu zaštitu predškolske dece opštine Zaječar

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području opštine Zaječar u petogodišnjem periodu kretao se od 5044 oboljenja u 2020. godini do 8760 u 2024. godini. Stopa oboljevanja u 2024. iznosi 3989,1/1000 dece predškolskog uzrasta.

Na prvom mestu su **respiratorne bolesti** (Tabela 36). Stopa oboljevanja od respiratornih bolesti iznosila je 2705,4/1000 u 2024. godini. Ova grupa bolesti čini u proseku 59,7 % ukupnog morbiditeta.

Sledi grupa **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** sa 15,2% morbiditeta ove službe u 2024. (stopa 607‰ u 2024. godini).

Grupa **bolesti kože i potkožnog tkiva** je na trećem mestu (stopa morbiditeta u 2024. – 177,1‰).

Na četvrtom mestu su **povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora** (stopa morbiditeta u 2024. je 125,7 na 1000 dece predškolskog uzrasta).

Na petom mestu u strukturi morbiditeta su **bolesti sistema za varenje** sa stopom morbiditeta u 2024. godini od 77,4 na 1000 dece ovog uzrasta.

Prve tri dijagnoze su: akutno zapaljenje ždrela i krajnika, akutne infekcije gornjih respiratornih puteva i groznica nepoznatog porekla (Tabela 37). Ove tri dijagnoze čine 66,1% od ukupnog morbiditeta. Na četvrtom i petom mestu su drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi sa učešćem od 6,6% i akutni bronhitis i bronhiolitis sa udelom od 5% u 2024. Godini. Prvih pet dijagnoza u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na teritoriji opštine Zaječar 2024. godine činilo je 77,7% ukupnog morbiditeta

Tabela br.36 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području opštine Zaječar u periodu 2020-2024. Godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	2992	59,3	3864	54,2	3929	52,7	6035	64,4	5941	67,8
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	670	13,3	1150	16,1	955	12,8	1378	14,8	1333	15,2
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	325	6,4	309	4,3	365	4,9	368	3,9	389	4,4
XIX Povrede, trovanja posledice delovanja spoljnih faktora	179	3,5	204	2,9	236	3,2	133	1,4	276	3,2
XI Bolesti sistema za varenje	163	3,2	244	3,4	324	4,3	375	4	170	1,9
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	100	2	78	1,2	91	1,2	290	3,1	167	1,9
VII Bolesti oka i pripojaka oka	165	3,3	159	2,2	117	1,6	191	2	166	1,9
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	161	3,2	124	1,7	149	2	86	0,9	135	1,5
I Zarazne bolesti iparazitarne bolesti	160	3,2	107	1,5	329	4,4	310	3,3	117	1,3
III Bolesti krvi i bolesti krvotvornih organa i poremećaji imuniteta	34	0,7	24	0,3	21	0,3	25	0,3	28	0,3
Ostale grupe bolesti	95	1,9	861	12,2	933	12,6	173	1,9	38	0,6
UKUPNO	5044	100	7124	100	7449	100	9364	100	8760	100

Tabela br. 37 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na teritoriji opštine Zaječar u periodu 2020-2024. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	1354	26,8	1824	25,6	1814	24,4	2467	26,3	3951	45,1
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01,J05-J06)	837	16,6	1000	14	1016	13,6	1516	16,2	1175	13,4
Groznica nepoznatog porekla (R50)	359	7,1	778	10,9	218	2,9	669	7,1	666	7,6
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49, R51- R53, R55-R99)	263	5,2	280	3,9	651	8,7	626	6,7	577	6,6
Akutni bronhitis i bronchiolitis (J20-J21)	462	9,2	525	7,4	608	8,2	587	6,3	440	5
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	272	5,4	257	3,6	328	4,4	314	3,4	342	3,9
Akutni laringitis i traheitis (J04)	208	4,1	319	4,5	309	4,1	1276	13,6	223	2,5
Druge specifične, nespecifične I višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	179	3,5	123	1,7	227	3	0	0	155	1,8
Bolesti vežnjače oka (H10-H13)	69	1,4	58	0,8	92	1,2	173	1,8	144	1,6
Druge bolesti creva i potrbušnice (K52-K55,K58-K67)	116	2,3	172	2,4	279	3,7	353	3,8	141	1,6
Ostale dijagnoze bolesti	925	18,4	1788	25,2	1907	25,8	1383	14,8	946	10,9
UKUPNO	5044	100	7124	100	7449	100	9364	100	8760	100

Služba za zdravstvenu zaštitu predškolske dece opštine Knjaževac

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području opštine Knjaževac u petogodišnjem periodu kretao se od 3697 oboljenja u 2020. godini do 5917 u 2024. godini. Stopa oboljevanja u 2024. iznosi 5142,2/1000 dece predškolskog uzrasta.

Na prvom mestu su **respiratorne bolesti** (Tabela 38). Stopa oboljevanja od respiratornih bolesti iznosila je 4033/1000 u 2024. godini. Ova grupa bolesti čini 78,4% ukupnog morbiditeta u 2024.

Sledi grupa **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** (stopa morbiditeta u 2024. –267‰).

Na trećem mestu u petogodišnjem periodu je **grupa zarazne i parazitarne bolesti** sa udelom od 4,5% u 2024. godini i stopom od 232,7 ‰).

Na četvrtom mestu u strukturi morbiditeta su **bolesti sistema za varenje** sa 2,6% u 2024. godini (stopa 133,9‰).

Na petom mestu u strukturi morbiditeta su **povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora** koje čine 2,2% u 2024. U 2024. godini stopa morbiditeta je 114,8‰.

Prve tri od pet najučestalijih dijagnoza pripadaju grupi respiratornih oboljenja: akutno zapaljenje ždrela i krajnika, akutne infekcije gornjih respiratornih puteva i varicela i zonski-pojasasti herpes. Na četvrtom mestu je akutni bronhitis i bronhiolitis sa 2,6% udela u 2024. godini. Na petom mestu je groznica nepoznatog porekla (Tabela 39). Prvih pet dijagnoza u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na teritoriji opštine Knjaževac u 2024. godini činile su 81,5% ukupnog morbiditeta.

Tabela br. 38 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području opštine Knjaževac u periodu 2020-2024. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	2924	79	2893	61,6	4643	63,5	5518	80,2	4638	78,4
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	188	5,1	1090	23,2	1233	16,9	299	4,3	307	5,2
I Zarazne bolesti iparazitarne bolesti	63	1,7	64	1,4	312	4,3	154	2,2	267	4,5
XI Bolesti sistema za varenje	82	2,2	74	1,6	247	3,4	229	3,3	154	2,6
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	76	2,1	106	2,3	137	1,9	131	1,9	132	2,2
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	122	3,3	100	2,1	142	1,9	125	1,8	125	2,1
VII Bolesti oka i pripojaka oka	26	0,7	34	0,7	75	1	101	1,5	103	1,7
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	87	2,4	48	1	98	1,3	135	2	80	1,4
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	43	1,2	42	0,9	61	0,8	36	0,5	47	0,8
V Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	9	0,2	6	0,1	13	0,2	17	0,2	13	0,2
Ostale grupe bolesti	77	2,1	241	5,1	354	4,8	142	2,1	51	0,9
UKUPNO	3697	100	4698	100	7315	100	6887	100	5917	100

Tabela br. 39 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na teritoriji opštine Knjaževac u periodu 2020-2024. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrele i krajnika (J02-J03)	2234	60,4	1851	39,4	3071	42	4003	58,1	2609	44,1
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01,J05-J06)	503	13,6	837	17,8	1186	16,2	1004	14,6	1699	28,7
Varičela i zonski-pojasasti herpes (B01-B02)	9	0,2	19	0,4	203	2,8	21	0,3	223	3,8
Akutni bronhitis i bronchiolitis(J20-J21)	76	2,1	85	1,8	192	2,6	269	3,9	156	2,6
Groznica nepoznatog porekla (R50)	79	2,1	828	17,6	679	9,3	108	1,6	137	2,3
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49, R51- R53, R55-R99)	92	2,5	233	5	430	5,9	143	2,1	136	2,3
Druge specifične, nespecifične I višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	50	1,4	68	1,4	91	1,2	88	1,3	103	1,7
Bolesti vežnjače oka (H10-H13)	22	0,6	21	0,4	63	0,9	96	1,4	96	1,6
Akutno zapaljenje grkljana i dušnika(J04)	17	1,1	79	1,7	114	1,6	126	1,8	95	1,6
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	95	2,6	77	1,6	113	1,5	96	1,4	90	1,5
Ostale dijagnoze bolesti	520	13,4	600	12,9	1173	16	933	13,5	573	9,8
UKUPNO	3697	100	4698	100	7315	100	6887	100	5917	100

Služba za zdravstvenu zaštitu predškolske dece opštine Boljevac

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području opštine Boljevac u petogodišnjem periodu kretao se od 1493 oboljenja u 2020. godini do 2251 u 2024. godini. Stopa oboljevanja u 2024. iznosi 5047/1000 dece predškolskog uzrasta.

Na prvom mestu su **respiratorne bolesti** (Tabela 40). U poslednjoj, 2024. godini, stopa obolevanja od respiratornih bolesti je bila 3345/1000 dece starosti 0-6 godina. Ova grupa bolesti čini 66,4% ukupnog morbiditeta.

Sledi grupa **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** sa 14,4% u 2020. – 11,3% u 2024. godini morbiditeta ove službe (stopa – 569,5‰ u 2024. godini).

Na trećem mestu u strukturi morbiditeta su **zarazne i parazitarne bolesti** (stopa morbiditeta u 2024. – 248,9‰).

Na četvrtom mestu sa učešćem od 4% u 2024. su **bolesti kože i potkožnog tkiva** sa udelom prosečno od 4,8% u posmatranom periodu (stopa u 2024. godini – 204‰).

Na petom mestu u strukturi morbiditeta su **bolesti uva i mastoidnog nastavka** (stopa morbiditeta u 2024. – 145,7‰).

Tri od pet najučestalijih dijagnoza pripadaju grupi respiratornih oboljenja. Prve tri su: akutno zapaljenje ždrela i krajnika, akutne infekcije gornjih respiratornih puteva i akutno zapaljenje dušnica i krajnjih okrajaka dušnica. (Tabela 41). Ove dijagnoze čine 30,7% ukupnog morbiditeta. Na četvrtom mestu po učestalosti u 2024. godini je groznica nepoznatnog porekla, dok su drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi.

Tabela br. 40 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području opštine Boljevac u periodu 2020-2024. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	857	57,4	1278	64,3	1625	68,3	1689	64,3	1494	66,4
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinčki i laboratorijski nalazi	215	14,4	199	10	264	11,1	277	10,5	254	11,3
I Zarazne i parazitarne bolesti	67	4,5	75	3,8	101	4,2	85	3,2	111	4,9
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	96	6,4	99	5	74	3,1	146	5,6	91	4
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	31	2,1	39	2	64	2,7	110	4,2	65	2,9
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	37	2,5	53	2,7	35	1,5	54	2,1	50	2,2
XI Bolesti sistema za varenje	33	2,2	52	2,6	37	1,6	41	1,6	43	1,9
XIX Povrede, trovanja posledice delovanja spoljnih faktora	40	2,7	51	2,6	39	1,6	39	1,5	43	1,9
VII Bolesti oka i pripojaka oka	19	1,3	22	1,1	31	1,3	79	3	41	1,8
III Bolesti krvi i bolesti krvotvornih organa i poremećaji imuniteta	15	1	11	0,6	11	0,5	30	1,1	18	0,8
Ostale grupe bolesti	83	5,5	108	5,3	98	4,1	77	2,9	41	1,9
UKUPNO	1493	100	1987	100	2379	100	2627	100	2251	100

Tabela br. 41 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na teritoriji opštine Boljevac u periodu 2020-2024. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	319	21,4	376	18,9	1217	6	423	16,1	305	13,5
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01,J05-J06)	118	7,9	214	10,8	1155	5,7	261	9,9	254	11,3
Akutno zapaljenje dušnica i krajnjih ogranaka dušnica (J20-J21)	131	8,8	71	3,6	1063	5,3	144	5,5	132	5,9
Groznicu nepoznatog nepoznatog porekla (R50)	66	4,4	81	4,1	1052	5,2	91	3,5	84	3,7
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49, R51- R53, R55-R99)	86	5,8	75	3,8	997	4,9	129	4,9	81	3,6
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	2	0,1	4	0,2	52	2,2	19	0,7	52	2,3
Varičela i zonski-pojasasti herpes (B01-B02)	23	1,5	24	1,2	665	3,3	84	3,2	50	2,2
Bolesti srednjeg uva i mastoidnog nastavka (H65-H75)	17	1,1	57	2,9	493	2,4	48	1,8	50	2,2
Akutno zapaljenje grkljana i dušnika (J04)	18	1,2	47	2,4	431	2,1	42	1,6	38	1,7
Bol u trbuhu i karlici (R10)	340	22,8	449	22,5	10263	49,1	496	18,9	364	16,2
Ostale dijagnoze bolesti	1493	100	1987	100	20150	100	2627	100	2251	100
UKUPNO	1493	100	1987	100	20150	100	2627	100	2251	100

Služba za zdravstvenu zaštitu predškolske dece Okruga Zaječar

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području okruga Zaječar u petogodišnjem periodu kretao se od 10234 oboljenja u 2020. godini do 16928 u 2024. godini. Stopa oboljevanja u 2024. iznosi 3183,8/1000 dece predškolskog uzrasta.

Na prvom mestu su **respiratorne bolesti** (Tabela 42). Stopa oboljevanja od respiratornih bolesti iznosila je 3354,9/1000 u 2024. godini. Ova grupa bolesti čini 71,3% ukupnog morbiditeta.

Sledi grupa **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** sa 11,2% morbiditeta ove službe u 2024. (stopa 499,5‰ u 2024. godini).

Na trećem mestu su **bolesti kože i potkožnog tkiva** (stopa morbiditeta u 2024. je 159,5 na 1000 dece predškolskog uzrasta).

Zarazne bolesti i parazitarne bolesti su na četvrtom mestu (stopa morbiditeta u 2024. je 130,5 na 1000 dece predškolskog uzrasta).

Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora su na petom mestu (stopa morbiditeta u 2024. – 118,9‰).

Četiri od pet najučestalijih dijagnoza pripadaju grupi respiratornih oboljenja: akutno zapaljenje ždrela i krajnika, akutne infekcije gornjih respiratornih puteva, groznica nepoznatog porekla, akutni bronhitis i bronhiolitis drugi simptomi i znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (Tabela 43). Groznica nepoznatog porekla je na petom mestu. Prvih pet dijagnoza u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na teritoriji okruga Zaječar u 2024. godini činile su 77,7% ukupnog morbiditeta

Tabela br.42 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na području Okruga Zaječar u periodu 2020-2024. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	6773	66,2	8035	58,2	10197	59,5	13242	70,1	12073	71,3
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	1073	10,5	2439	17,7	2452	14,3	1954	10,4	1894	11,2
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	543	5,3	508	3,7	581	3,4	639	3,4	605	3,6
I Zarazne bolesti i parazitarne bolesti	290	2,8	246	1,8	742	4,3	549	2,9	495	2,9
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	295	2,9	361	2,6	412	2,4	303	1,6	451	2,7
XI Bolesti sistema za varenje	278	2,7	370	2,7	608	3,5	645	3,4	367	2,2
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	218	2,1	165	1,2	253	1,5	535	2,8	312	1,8
VII Bolesti oka i pripojaka oka	224	2,2	214	1,5	223	1,3	371	2	310	1,8
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	241	2,4	219	1,6	245	1,4	176	0,9	232	1,4
III Bolesti krvi i bolesti krvotvornih organa i poremećaji imuniteta	63	0,6	49	0,4	50	0,3	74	0,4	51	0,3
Ostale grupe bolesti	236	2,3	1203	8,6	1380	8,1	390	2,1	138	0,8
UKUPNO	10234	100	13809	100	17143	100	18878	100	16928	100

Tabela br. 43 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu predškolske dece na teritoriji Okruga Zaječar u periodu 2020-2024.godine

Dijagnoza prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	3961	38,7	4264	30,9	5807	33,9	7360	39	7401	43,7
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01,J05-J06)	1659	16,2	2213	16	2544	14,8	2943	15,6	3179	18,8
Groznica nepoznatog porekla (R50)	569	5,6	1677	12,1	1018	5,9	921	4,9	935	5,5
Akutni bronhitis i bronchiolitis(J20-J21)	656	6,4	824	6	1054	6,1	1117	5,9	850	5
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49, R51- R53, R55-R99)	421	4,1	594	4,3	1181	6,9	860	4,6	797	4,7
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	453	4,4	409	3	507	3	539	2,9	513	3
Akutno zapaljenje grkljana i dušnika (J04)	255	2,5	455	3,3	470	2,7	1450	7,7	368	2,2
Vričela i zonski-pojasasti herpes (B01-B02)	81	0,8	23	0,2	524	3,1	309	1,6	361	2,1
Druge specifične, nespecifične I višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	257	2,5	225	1,6	344	2	114	0,6	288	1,7
Bolesti vežnjače oka (H10-H13)	118	1,2	91	0,7	183	1,1	332	1,8	268	1,6
Ostale dijagnoze bolesti	1804	17,6	3034	21,9	3511	20,5	2933	15,4	1968	11,7
UKUPNO	10234	100	13809	100	17143	100	18878	100	16928	100

Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine opštine Zaječar

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece na području opštine Zaječar u periodu 2020-2024. godine kretao se od 6135 (2020. godina) do 12350 (2024. godina). Stopa ukupnog oboljevanja u 2024. godini iznosi 2595,1/1000 dece.

Najučestalija su, kao i obično, **respiratorna oboljenja** (stopa oboljevanja iznosi 1336,8‰ u 2024. godini) sa najčešćom dijagnozom akutno zapaljenje ždrela I krajnika.

Na drugom i trećem mestu su **simptomi, znaci i patološki i klinički laboratorijski nalazi** (stopa – 553,5‰ u 2024. godini) i **bolesti sistema za varenje** (stopa – 201,7‰ u 2024. godini (Tabela 44).

Na četvrtom mestu su **povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora** (stopa – 126,9‰ u 2024. godini).

Bolesti kože i potkožnog tkiva sa stopom obolevanja –84,1‰ u 2024. godini nalaze se na petom mestu po učestalosti među decom školskog uzrasta.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na teritoriji opštine Zaječar 2024. godine prvih pet vodećih dijagnoza čine 88,7% registrovanog morbiditeta. Dijagnoza akutno zapaljenje ždrela i krajnika se nalazi na prvom mestu. Slede drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi, akutne infekcije gornjih respiratornih puteva, druge bolesti creva i potrbušnice i groznica nepoznatog porekla (Tabela 45).

Tabela br. 44 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na području opštine Zaječar u periodu 2020-2024. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	3084	50,3	2872	34,5	2760	27,4	6142	48,3	6362	51,5
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	1263	20,6	1770	21,2	1933	19,2	2690	21,2	2634	21,3
XI Bolesti sistema za varenje	295	4,8	331	4	646	6,4	1059	8,3	960	7,8
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	385	6,3	465	5,6	469	4,7	686	5,4	604	4,9
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	215	3,5	272	3,3	357	3,5	432	3,4	400	3,2
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	88	1,4	170	2	335	3,3	346	2,7	339	2,7
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	204	3,3	259	3,1	212	2,1	319	2,5	335	2,7
XIII Bolesti mišićno-koštanog sistema	128	2,1	155	1,9	218	2,2	215	1,7	229	1,9
VII Bolesti oka i pripojaka oka	59	1	80	1	144	1,4	161	1,3	184	1,5
I Zarazne i parazitarne bolesti	246	1,8	169	2	191	1,9	107	0,8	152	1,2
Ostale grupe bolesti	168	4,9	1790	21,4	2812	27,9	559	4,4	151	1,3
UKUPNO	6135	100	8333	100	10077	100	12716	100	12350	100

Tabela br.45 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na teritoriji opštine Zaječar u periodu 2020-2024. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	1740	28,4	1562	18,7	723	7,2	3267	25,7	4449	36
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49...R88-R99)	616	10	527	6,3	1177	11,7	1789	14,1	1486	12
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01, J05-J06)	855	13,9	869	10,4	1000	9,9	1520	12	1095	8,9
Druge bolesti creva i potrbušnice (K52-K55, K58-K67)	236	3,8	233	2,8	586	5,8	1003	7,9	829	6,7
Groznica nepoznatog porekla(R50)	418	6,8	960	11,5	370	3,7	498	3,9	589	4,8
Bol u trbuhu i karlici (R10)	229	3,7	283	3,5	386	3,8	403	3,2	559	4,5
Druge određene, neodređne i višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	385	6,3	3	0	371	3,7	656	5,2	499	4
Akutni bronhitis i bronchiolitis (J20-J21)	149	2,4	167	2	500	5	567	4,5	355	2,9
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	158	2,6	205	2,5	266	2,6	334	2,6	315	2,6
Druge bolesti uva i bolesti mastoidnog nastavka (H60-H62, H80-H83,H92-H95)	77	1,3	154	1,8	263	2,6	256	2	290	2,3
Ostale dijagnoze bolesti	1272	20,8	3370	40,5	4435	44	2423	18,9	1884	15,3
UKUPNO	6135	100	8333	100	10077	100	12716	100	12350	100

Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine opštine Knjaževac

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece na području opštine Knjaževac u periodu 2020-2024. godine kretao se od 3260 (2020. godina) do 6668 (2024. godina). Stopa ukupnog oboljevanja u 2024. godini iznosi 2795,8/1000 dece.

Najučestalija su, kao i obično, **respiratorna oboljenja** (stopa – 1620,1‰ u 2024. godini) sa najčešćom dijagnozom akutno zapaljenje ždrela i krajnika.

Na drugom i trećem mestu su **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** (stopa – 520,3‰ u 2024. godini) i **povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora** (stopa – 149,7‰ u 2024. godini) (Tabela 46).

Na četvrtom mestu su **bolesti sistema za varenje** sa stopom obolevanja 121,6/1000 u 2024. godini. **Bolesti kože i potkožnog tkiva** sa stopom obolevanja – 71,3‰ u 2024. godini nalaze se na petom mestu po učestalosti među decom školskog uzrasta.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na teritoriji opštine Knjaževac, 2024. godine prvih pet vodećih dijagnoza čine 73,6% registrovanog morbiditeta. Dijagnoza akutno zapaljenje ždrela i krajnika se nalazi na prvom mestu. Slede, akutne infekcije gornjih respiratornih puteva, drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi, groznica nepoznatog porekla i druge specifične, nespecifične i višestruke povrede. To je pet najčešćih razloga zbog kojih su se deca školskog uzrasta opštine Knjaževac obraćala pedijatru u 2024. godini (Tabela 47).

Tabela br. 46 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na području opštine Knjaževac u periodu 2020-2024. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	2180	66,9	2021	49,2	3420	50,1	4078	61,3	3864	57,9
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	257	7,9	933	22,7	1482	21,7	1071	16,1	1241	18,6
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	169	5,2	202	4,9	374	5,5	336	5,1	357	5,4
XI Bolesti sistema za varenje	73	2,2	86	2,1	258	3,8	282	4,2	290	4,3
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	119	3,7	120	2,9	162	2,4	181	2,7	170	2,5
I Zarazne i parazitarne bolesti	100	3,1	29	0,7	139	2	63	0,9	133	2
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	48	1,5	66	1,6	105	1,5	107	1,6	123	1,8
VIII Bolesti uva i bolesti mastoidnog nastavka	50	1,5	67	1,6	93	1,4	90	1,4	121	1,8
VII Bolesti oka i pripojaka oka	43	1,3	27	0,7	69	1	84	1,3	88	1,3
V Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	32	1	17	0,4	69	1	70	1,1	63	0,9
Ostale grupe bolesti	189	5,7	543	13,2	656	9,6	291	4,3	218	3,5
UKUPNO	3260	100	4111	100	6827	100	6653	100	6668	100

Tabela br. 47 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na teritoriji opštine Knjaževac u periodu 2020-2024. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	1678	51,5	1522	37	2507	36,7	3159	47,5	2243	33,6
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01, J05-J06)	249	7,6	374	9,1	710	10,4	612	9,2	1348	20,2
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99, R11-R49...R88-R99)	111	3,4	228	5,5	655	9,6	477	7,2	597	9
Groznica nepoznatog porekla (R50)	72	2,2	614	14,9	616	9	327	4,9	421	6,3
Druge specifične, nespecifične i višestruke povrede (S001-S01...T13-T14)	131	4	164	4	299	4,4	301	4,5	303	4,5
Bol u trbuhu i karlici (R10)	74	2,3	91	2,2	211	3,1	267	4	223	3,3
Druge bolesti creva i potrbušnice (K52-K55, K58-K67)	31	1	41	1	163	2,4	143	2,1	197	3
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	87	2,7	78	1,9	127	1,9	154	2,3	140	2,1
Druge bolesti uva i bolesti mastoidnog nastavka (H60-H62, H80-H83,H92-H95)	29	0,9	54	1,3	74	1,1	62	0,9	94	1,4
Varičela i zonski-pojasasti herpes (B01-B02)	10	0,3	4	0,1	69	1	18	0,3	88	1,3
Ostale dijagnoze bolesti	788	24,1	941	23	1396	20,4	1133	17,1	1014	15,3
UKUPNO	3260	100	4111	100	6827	100	6653	100	6668	100

Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine opštine Boljevac

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece na području opštine Boljevac u periodu 2020.-2024. godine kretao se od 2296 (2020.godina) do 4184 (2024.godina). Stopa ukupnog oboljevanja u 2024. godini iznosi 4291,3/1000 dece.

Najučestalija su, kao i obično, **respiratorna oboljenja** (stopa – 2502,6‰ u 2024. godini) sa najčešćom dijagnozom akutno zapaljenje ždrela i krajnika.

Na drugom i trećem mestu su **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** (stopa u 2024.-630,1‰) i **povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora** (stopa –181,5‰ u 2024. godini).

Na četvrtom mestu su **zarazne i parazitarne bolesti** sa stopom obolevanja 166,1/1000 u 2024. godini. (Tabela 48)

Bolesti mokraćno-polnog sistema sa stopom obolevanja 155,9/1000 u 2024. Godini nalaze se na petom mestu po učestalosti među decom školskog uzrasta.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na teritoriji opštine Boljevac 2024. godine dijagnoza akutno zapaljenje ždrela i krajnika se nalazi na prvom mestu. Slede akutne infekcije gornjih respiratornih puteva, drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi, akutni bronhitis i bronhiolitis i bol u trbuhu i karlici. Ovo je pet najčešćih razloga zbog kojih su se deca školskog uzrasta opštine Boljevac obraćala pedijatru u 2024. godini (Tabela 49).

Tabela br. 48 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na području opštine Boljevac u periodu 2020-2024. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	1239	54	1434	48,2	2249	54	2561	60,5	2440	58,3
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	367	16	389	13,1	618	14,8	548	12,9	666	15,9
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	114	5	141	4,7	278	6,7	199	4,7	177	4,2
I Zarazne i parazitarne bolesti	101	4,4	243	8,2	190	4,6	175	4,1	162	3,9
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	107	4,7	114	3,8	146	3,5	177	4,2	152	3,6
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	43	1,9	62	2,1	60	1,4	82	1,9	133	3,2
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	85	3,7	71	2,4	119	2,9	117	2,8	127	3
XI Bolesti sistema za varenje	56	2,4	79	2,7	128	3,1	146	3,4	97	2,3
XIII Bolesti mišićno-koštanog sistema	70	3	67	2,3	63	1,5	57	1,4	65	1,6
VII Bolesti oka i pripojaka oka	32	1,4	47	1,6	46	1,1	68	1,6	59	1,4
Ostale grupe bolesti	82	3,5	326	10,9	266	6,4	102	2,5	106	2,6
UKUPNO	2296	100	2973	100	4163	100	4232	100	4184	100

Tabela br. 49 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na teritoriji opštine Boljevac u periodu 2020-2024. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	403	17,6	404	13,6	424	10,2	665	15,7	623	14,9
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01, J05-J06)	144	6,3	166	5,6	303	7,3	273	6,5	366	8,7
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R09, R11-R49, R51- R53, R55-R99)	104	4,5	137	4,6	188	4,5	226	5,3	224	5,4
Akutni bronhitis i bronchiolitis (J20-J21)	97	4,2	110	3,7	157	3,8	173	4,1	202	4,8
Bol u trbuhu i karlici (R10)	92	4	112	3,8	262	6,3	138	3,3	150	3,6
Druge specifične, nespecifične i višestruke povrede (S00-S01...T13-T14)	126	5,5	113	3,8	158	3,8	102	2,4	98	2,3
Groznica nepoznatog porekla(R50)	61	2,7	55	1,8	84	2	95	2,2	91	2,2
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	24	1	35	0,8	33	0,8	48	1,1	84	2
Bolesti srednjeg uva i bolesti mastoidnog nastavka (H65-H75)	57	2,5	73	2,5	64	1,5	81	1,9	73	1,7
Druge zarazne bolesti (A02,A04,A05,A07,A08)	531	23,1	1006	34,2	971	23,3	904	21,3	824	19,8
Ostale dijagnoze bolesti	2296	100	2973	100	4163	100	4232	100	4184	100
UKUPNO	403	17,6	404	13,6	424	10,2	665	15,7	623	14,9

Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine Okruga Zaječar

Broj utvrđenih oboljenja, stanja i povreda u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece na području okruga Zaječar u periodu 2020.-2024. godine kretao se od 11691 (2020.godina) do 23202 (2024.godina). Stopa ukupnog oboljevanja u 2024. godini iznosi 2857,7/1000 dece.

Najučestalija su, kao i obično, **respiratorna oboljenja** (stopa –1560‰ u 2024. godini) sa najčešćom dijagnozom akutno zapaljenje ždrela i krajnika.

Na drugom i trećem mestu su **simptomi, znaci i patološki i klinički laboratorijski nalazi** (stopa – 559,3‰ u 2024. godini) i **bolesti sistema za varenje** (stopa –165,9‰ u 2024. godini).

Na četvrtom mestu su **povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora bolesti** sa stopom obolevanja 140,2/1000 u 2024. godini. (Tabela 50). **Bolesti kože i potkožnog tkiva** sa stopom obolevanja – 85,8‰ u 2024. godini nalaze se na petom mestu po učestalosti među decom školskog uzrasta.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na teritoriji okruga Zaječar 2024. godine prvih pet vodećih dijagnoza čine 68,4% registrovanog morbiditeta. Dijagnoza akutno zapaljenje ždrela i krajnika se nalazi na prvom mestu. Slede akutne infekcije gornjih respiratornih puteva, drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi, groznica nepoznatog porekla i druge bolesti creva i potrbušnice. Ovih pet dijagnoza su najčešći razlozi zbog kojih su se deca školskog uzrasta okruga Zaječar obraćala pedijatru u 2024. godini (Tabela 51).

Tabela br. 50 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na području Okruga Zaječar u periodu 2020-2024. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
X Bolesti sistema za disanje	6503	55,6	6327	41	8429	40	12781	54,2	12666	54,6
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	1887	16,1	3092	20,1	4033	19,1	4309	18,3	4541	19,6
XI Bolesti sistema za varenje	424	3,6	496	3,2	1032	4,9	1487	6,3	1347	5,8
XIX Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	668	5,7	808	5,2	1121	5,3	1221	5,2	1138	4,9
XII Bolesti kože i potkožnog tkiva	419	3,6	463	3,1	638	3	730	3,1	697	3
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	359	3,1	439	2,8	463	2,2	603	2,6	610	2,6
VIII Bolesti uva i mastoidnog nastavka	181	1,5	299	1,9	488	2,3	518	2,2	593	2,6
I Zarazne i parazitarne bolesti	447	3,8	441	2,9	520	2,5	345	1,5	447	1,9
XIII Bolesti mišićno-koštanog sistema	246	2,2	267	1,7	320	1,5	346	1,5	355	1,5
VII Bolesti oka i pripojaka oka	134	1,1	154	1,1	259	1,2	313	1,3	331	1,4
Ostale grupe bolesti	423	3,7	2631	7,1	3764	18	948	3,8	477	2,1
UKUPNO	11691	100	15417	100	21067	100	23601	100	23202	100

Tabela br. 51 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na teritoriji Okruga Zaječar u periodu 2020-2024.godine

Dijagnoza prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akutno zapaljenje ždrela i krajnika (J02-J03)	4075	34,9	3846	24,9	4749	22,5	7953	33,7	8141	35,1
Akutne infekcije gornjih respiratornih puteva (J00-J01, J05-J06)	1507	12,9	1683	10,9	2134	10,1	2797	11,9	3066	13,2
Drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99, R11-R49...R88-R99)	871	7,5	921	6	2135	10,1	2539	10,8	2449	10,6
Groznica nepoznatog porekla (R50)	616	5,3	1687	10,9	1144	5,4	927	3,9	1108	4,8
Druge bolesti creva i potrbušnice (K52-K55, K58-K67)	301	2,6	327	2,1	841	4	1253	5,3	1094	4,7
Bol u trbuhu i karlici (R10)	400	3,4	484	3,1	754	3,6	843	3,6	984	4,2
Druge specifične, nespecifične i višestruke povrede (S001-S01...T13-T14)	608	5,2	279	1,8	932	4,4	1095	4,6	952	4,1
Akutni bronhitis i bronchiolitis (J20-J21)	301	2,6	356	2,3	757	3,6	911	3,9	648	2,8
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L10-L99)	306	2,6	338	2,2	477	2,4	583	2,5	546	2,4
Druge bolesti uva i bolesti mastoidnog nastavka (H60-H62, H80-H83,H92-H95)	125	1,1	235	1,5	363	1,7	352	1,5	433	1,9
Ostale dijagnoze bolesti	2581	21,9	5261	34,3	6781	32,2	4348	18,3	3781	16,2
UKUPNO	11691	100	15417	100	21067	100	23601	100	23202	100

Služba za zdravstvenu zaštitu žena opštine Zaječar

U službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji opštine Zaječar u petogodišnjem periodu broj registrovanih oboljenja, povreda i stanja kretao se od 838 u 2020. do 967 u 2024. godini. Stopa morbiditeta u 2024. godini – 45‰.

U službi za zdravstvenu zaštitu žena najčešće su prisutne **bolesti mokraćno-polnog sistema**. Stopa oboljevanja u 2024. godini je bila 37,7/1000.

U drugu grupu spadaju **tumori** sa 23,7% udela u ukupnom morbiditetu u 2024. (stopa u 2024. godini-10,7‰).

Na trećem mestu su **zarazne i parazitarne bolest tumori** (9% u 2024., stopa morbiditeta u 2024. iznosila je 4,1‰) (Tabela 52).

Na teritoriji opštine Zaječar, posete službi za zdravstvenu zaštitu žena u 2024. godini najčešće su ostvarivane pod dijagnozama: tumor glatkog mišića materice (11,9%), zapaljenje mokraćne bešike (11,4%), bolesti menopause-klimakterijuma (10,4%), bolesti dojke i zapaljenje grlića materice (9,8%). Prvih pet dijagnoza čine 53,8% registrovanih oboljenja i stanja u službi zdravstvene zaštite žena (Tabela 53).

Tabela br. 52 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu žena na području opštine Zaječar u periodu 2020-2024. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	619	73,9	898	79,5	770	74,3	823	74,4	651	67,3
II Tumori	159	19	213	18,8	227	21,9	121	10,9	229	23,7
I Zarazne i parazitarne bolesti	60	7,1	19	1,7	40	3,8	162	14,7	87	9,0
Ostale grupe bolesti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	838	100	1130	100	1037	100	1106	100	967	100

Tabela br. 53 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji opštine Zaječar u periodu 2020-2024. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Tumor glatkog mišića materice (D25)	105	12,5	127	11,2	106	10,2	85	7,7	115	11,9
Zapaljenje mokraćne bešike (N30)	75	9	0	0	102	9,8	136	12,4	110	11,4
Bolesti menopauze-klimakterijuma (N95)	65	7,8	242	21,4	159	15,3	174	15,7	101	10,4
Bolesti dojke (N60-N64)	13	1,6	15	1,3	82	7,9	44	4	100	10,3
Zapaljenje grlića materice (N72)	150	17,9	350	31	135	13	152	13,7	95	9,8
Ostale dijagnoze bolesti	430	51,2	396	35,1	453	43,8	515	46,5	446	46,2
UKUPNO	838	100	1130	100	1037	100	1106	100	967	100

Služba za zdravstvenu zaštitu žena opštine Knjaževac

U službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji opštine Knjaževac u petogodišnjem periodu broj registrovanih oboljenja, povreda i stanja varira od 760 u 2020. godini do 824 u 2024. godini. Stopa morbiditeta na 1000 žena starijih od 15 godina u 2024. godini iznosi 73,4‰.

U službi za zdravstvenu zaštitu žena najčešće su prisutne **bolesti mokraćno-polnog sistema**, koje su zastupljene sa 3,2%. Stopa oboljevanja u 2024. godini je bila 67,8/1000.

U drugu grupu spadaju **trudnoća, rađanje o babinje** (3,2% u 2024. godini) i u treću **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** sa prosekom od 2,9% udela u ukupnom morbiditetu (stopa u 2024. godini –1,96‰).

Slede **tumori** (1,7% u 2024. godini) i **bolesti bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma** (0,1% u 2024.) (Tabela 54).

Na teritoriji opštine Knjaževac su posete službi za zdravstvenu zaštitu žena u 2024. godini najčešće ostvarivane pod dijagnozom druga zapaljenja ženskih karličnih organa (37,7%), zapaljenje grlića materice (18,5%), bolesti menopause klimakterijuma (11,3%), zapaljenje mokraćne bešike (7,3%) i poremećaji menstruacije (6,3%). Prvih pet dijagnoza čine 81,1% registrovanih oboljenja i stanja u službi zdravstvene zaštite žena (Tabela 55).

Tabela br. 54 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu žena na području opštine Knjaževac u periodu 2020-2024. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema (N00-N99)	677	89,1	1067	91,4	654	91,2	561	87,1	761	92,4
XV Trudnoća, rođanje i babinje	49	6,4	20	1,7	24	3,3	48	7,5	26	3,2
XVIII Simptomi i znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	18	2,4	42	3,6	22	3,1	17	2,5	22	2,7
II Tumori	12	1,6	25	2,2	13	1,8	12	1,8	14	1,7
IV Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma	1	0,1	4	0,3	1	0,1	1	1,1	1	0,1
Ostale grupe bolesti	3	0,4	9	0,8	3	0,5	4	0	0	0
UKUPNO	760	100	1167	100	717	100	643	100	824	100

Tabela br. 55 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji opštine Knjaževac u periodu 2020-2024. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Druga zapaljenja ženskih karličnih organa (N71, N73-N77)	266	35	316	27,1	110	15,3	92	14,3	311	37,7
Zapaljenje grlića materice (N72)	64	8,4	229	19,6	233	32,5	185	28,8	152	18,5
Bolesti menopauze-klimakterijuma (N95)	71	9,3	154	13,2	106	14,8	108	16,8	93	11,3
Zapaljenje mokraćne bešike (N30)	47	6,2	45	3,9	41	5,7	64	10	60	7,3
Poremećaji menstruacije (N91-N92)	145	19,1	214	18,3	79	11	48	7,5	52	6,3
Ostale dijagnoze bolesti	167	22	209	17,9	148	20,7	146	22,6	156	18,9
UKUPNO	760	100	1167	100	717	100	643	100	824	100

Služba za zdravstvenu zaštitu žena opštine Boljevac

U službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji opštine Boljevac u petogodišnjem periodu broj registrovanih oboljenja, povreda i stanja kretao se od 1029 u 2020. godini do 995 u 2024. godini. Stopa morbiditeta u 2024. godini iznosila je 224,7 na 1000 žena starijih od 15 godina.

U službi za zdravstvenu zaštitu žena najčešće su prisutne **bolesti mokraćno-polnog sistema** čiji broj se u posmatranom periodu kreće u proseku od 87,7%. Stopa oboljevanja u 2024. godini je bila 198,7/1000.

Na drugom i trećem mestu mestu po učestalosti su **tumori (6,9%)** i **trudnoća, rađanje i babinje** sa 2,5% udela u 2023. (stopa za tumore u 2023. godini – 15,6‰, a za trudnoću, rađanje i babinje 5,6‰ u ukupnom morbiditetu).

Na četvrtom mestu je grupa **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** sa učešćem od 1,4%, a na petom **zarazne i parazitarne bolesti** sa 0,3% (Tabela 56).

Na teritoriji opštine Boljevac, posete službi za zdravstvenu zaštitu žena u 2024. godini najčešće ostvarivane pod dijagnozama: druga zapaljenja ženskih karličnih organa (23,8%), bolesti menopauze (23,5%), zapaljenje mokraćne bešike (17,6%), bolesti dojke (13,5%) i tumori glatkog mišića materice (15%). Prvih pet dijagnoza čine 85% registrovanih oboljenja i stanja u službi zdravstvene zaštite žena (Tabela 57).

Tabela br. 56 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu žena na području opštine Boljevac u periodu 2020-2024. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	854	83,1	978	89,8	978	89,8	1005	87,3	880	88,5
II Tumori	125	12,1	72	6,6	72	6,6	98	8,5	69	6,9
XV Trudnoća, radjanje i babinje	6	0,6	7	0,6	7	0,6	5	0,4	25	2,5
XVIII Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	26	2,5	28	2,6	28	2,6	34	3	14	1,4
I Zarazne o parazitarne bolesti	2	0,4	0	0	3	0,3	0	0	3	0,3
Ostale grupe bolesti	16	1,3	4	0,4	1	0,1	9	0,8	4	0,4
UKUPNO	1029	100	1089	100	1089	100	1151	100	995	100

Tabela br. 57 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji opštine Boljevac u periodu 2020-2024. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Druga zapaljenja ženskih karličnih organa (N71,N73-N77)	88	15,7	195	19	222	20,4	264	22,9	237	23,8
Bolesti menopause-klimakterijuma (N95)	54	9,6	75	7,3	172	15,8	202	17,5	234	23,5
Zapaljenje mokraćne bešike (N30)	172	30,7	313	30,4	353	32,4	245	21,3	175	17,6
Bolesti dojke (N60-N64)	87	15,5	176	17,1	154	14,1	160	13,9	134	13,5
Tumori glatkog mišića materice (D25)	47	8,4	117	11,4	67	6,2	92	8	66	6,6
Ostale dijagnoze bolesti	113	20,1	153	14,8	121	11,1	188	16,4	149	15
UKUPNO	561	100	1029	100	1089	100	1151	100	995	100

Služba za zdravstvenu zaštitu žena Okruga Zaječar

U službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji okruga Zaječar u petogodišnjem periodu broj registrovanih oboljenja, povreda i stanja kretao se od 2159 u 2020. do 2786 u 2024. godini. Stopa morbiditeta u 2024. godini – 75‰.

U službi za zdravstvenu zaštitu žena najčešće su prisutne **bolesti mokraćno-polnog sistema** sa 83% u proseku. Stopa oboljevanja u 2024. godini je bila 61,7/1000.

U drugu grupu spadaju **tumori** sa 11,2% udela u ukupnom morbiditetu u 2024. (stopa u 2024. godini - 8,4‰).

Na trećem mestu su **zarazne i parazitarne bolesti** sa stopom morbiditeta u 2024. od 2,4/1000, a na četvrtom trudnoća, rađanje i babinje sa učešćem od 1,8% u 2024.

Na petom mestu su **simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi** (1,3% u 2024) (Tabela 58).

Na teritoriji okruga Zaječar, posete službi za zdravstvenu zaštitu žena u 2024. godini najčešće su ostvarivane pod dijagnozama:), druga zapaljenja ženskih karličnih organa (19,7%), bolesti menopause-klimakterijuma (15,4%), zapaljenje mokraćne bešike (12,4%), zapaljenje grlića materice (9,3%) i bolesti dojke (8,5%). Prvih pet dijagnoza čine 65,3% registrovanih oboljenja i stanja u službi zdravstvene zaštite žena (Tabela 59).

Tabela br. 58 Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu žena na području Okruga Zaječar u periodu 2020-2024. godine

Grupa bolesti prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
XIV Bolesti mokraćno-polnog sistema	1752	81,1	2819	84,8	2402	84,5	2389	82,4	2292	82,3
II Tumori	225	10,4	363	10,9	312	11	231	8	312	11,2
I Zarazne i parazitarne bolesti	63	2,9	23	0,7	43	1,5	162	5,6	90	3,2
XV Trudnoća, radjanje i babinje	54	2,5	26	0,8	31	1,1	53	1,8	51	1,8
XVIII Simptomi i znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	41	1,9	68	2	50	1,7	51	1,8	36	1,3
Ostale grupe bolesti	24	1,2	27	0,8	5	0,2	14	0,4	5	0,2
UKUPNO	2159	100	3326	100	2843	100	2900	100	2786	100

Tabela br. 59 Vodeće dijagnoze u službi za zdravstvenu zaštitu žena na teritoriji Okruga Zaječar u periodu 2020-2024. godine

Dijagnoza prema MKB-X	2020		2021		2022		2023		2024	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Druga zapaljenja ženskih karličnih organa (N71, N73-N77)	354	16,4	511	15,4	332	11,7	356	12,3	548	19,7
Bolesti menopause-klimakterijuma (N95)	190	8,8	471	14,2	437	15,4	484	16,7	428	15,4
Zapaljenje mokraćne bešike (N30)	294	13,6	358	10,7	496	17,4	445	15,3	345	12,4
Zapaljenje grlića materice (N72)	219	10,1	617	18,6	376	13,2	362	12,5	260	9,3
Bolesti dojke (N60-N64)	104	4,8	200	6	239	8,4	209	7,2	237	8,5
Ostale dijagnoze bolesti	998	46,3	1169	35,1	963	33,9	1044	36	968	34,7
UKUPNO	2159	100	3326	100	2843	100	2900	100	2786	100

Služba za zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba opštine Zaječar

Na području opštine Zaječar u periodu od 2020-2024.godine, u stomatološkoj službi registrovano je, prosečno godišnje 3583 oboljenja. Stopa morbiditeta u 2024. godini je bila 90,2/1000 stanovnika. Najčešća oboljenja registrovana u ovoj službi su: *druge bolesti zuba i potpornih struktura* (66,4% u proseku), *zubni karijes* (27,4% prosečno), i *druge bolesti usne duplje, pljuvačnih žlezda i vilica* (6,3% u proseku)(Tabela 60).

Tabela br. 60 Morbiditet u stomatološkoj službi opštine Zaječar, 2020-2024. Godine

Dijagnoze prema MKB-X		2020	2021	2022	2023	2024
Zubni karijes (K02)	N	614	828	951	1094	1457
	%	16,9	26,2	29,7	29,4	34,6
Druge bolesti zuba i potpornih struktura (K00-K01, K03-K08)	N	2764	2088	2024	2455	2538
	%	76,1	66,1	63,3	66,1	60,2
Druge bolesti usne duplje, pljuvačnih žlezda i vilica (K09-K14)	N	253	242	223	166	218
	%	7,0	7,7	7	4,5	5,2
UKUPNO	N	3631	3158	3198	3715	4213
	%	100	100	100	100	100

Služba za zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba opštine Knjaževac

Na području opštine Knjaževac, u periodu od 2020-2024.godine, u stomatološkoj službi registrovano je, prosečno godišnje, 10293,8 oboljenja. Stopa morbiditeta u 2024. godini je bila 412,6/1000 stanovnika. Najčešća oboljenja registrovana u ovoj službi su: *druge bolesti zuba i potpornih struktura* (87,7% u 2024.), sledi *zubni karijes* (11,4%. u 2024. godini) i *druge bolesti usne duplje, pljuvačnih žlezda i vilica* (0,9% u 2024.)(Tabela 61)

Tabela br. 61 Morbiditet u stomatološkoj službi opštine Knjaževac, 2020-2024. Godine

Dijagnoze prema MKB-X		2020	2021	2022	2023	2024
Zubni karijes (K02)	N	1174	1570	1122	1442	1159
	%	14,1	14,7	11	11,9	11,4
Druge bolesti zuba i potpornih struktura (K00-K01, K03-K08)	N	7092	9012	8957	10536	8899
	%	85,0	84,4	87,7	87,1	87,7
Druge bolesti usne duplje, pljuvačnih žlezda i vilica (K09-K14)	N	73	91	129	119	94
	%	0,9	0,9	1,3	1,0	0,9
UKUPNO	N	8339	10673	10208	12097	10152
	%	100	100	100	100	100

Služba za zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba opštine Boljevac

Na području opštine Boljevac, u periodu od 2020-2024.godine, u stomatološkoj službi registrovano je, prosečno godišnje 4354,4 oboljenja. Stopa u 2024. godini iznosila je 458,2/1000 stanovnika. Najčešća oboljenja registrovana u ovoj službi su: *zubni karijes* (41,2% u 2024), *druge bolesti zuba i potpornih struktura* (41,2% u 2024.) i *druge bolesti usne duplje, pljuvačnih žlezda i vilica* (prosečno 8,3%)(Tabela 62).

Tabela br. 62 Morbiditet u stomatološkoj službi opštine Boljevac, 2020-2024. godine

Dijagnoze prema MKB-X		2020	2021	2022	2023	2024
Zubni karijes (K02)	N	2143	2356	2099	2272	50,5
	%	52,9	51,7	50,1	51	41,2
Druge bolesti zuba i potpornih struktura (K00-K01, K03-K08)	N	1769	1916	1917	1964	1863
	%	43,6	42,1	45,8	44,2	41,2
Druge bolesti usne duplje, pljuvačnih žlezda i vilica (K09-K14)	N	142	282	174	213	374
	%	3,5	6,2	4,2	4,8	8,3
UKUPNO	N	4054	4554	4190	4452	4522
	%	100	100	100	100	100

Služba za zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba Okruga Zaječar

Na području okruga Zaječar, u periodu od 2020-2024.godine, u stomatološkoj službi registrovano je, prosečno godišnje 18231,2 oboljenja. Stopa u 2024. godini iznosila je 232,6/1000 stanovnika. Najčešća oboljenja registrovana u ovoj službi su: *druge bolesti zuba i potpornih struktura* (72,2% u proseku), *zubni karijes* (24,7% prosečno) i *druge bolesti usne duplje,pljuvačnih žlezda i vilica* (3,1% u proseku) (Tabela 63)

Tabela br. 63 Morbiditet u stomatološkoj službi okruga Zaječar, 2020-2024. godine

Dijagnoze prema MKB-X		2020	2021	2022	2023	2024
Zubni karijes (K02)	N	3931	4754	4172	4808	4901
	%	24,5	25,9	23,7	23,7	25,9
Druge bolesti zuba i potpornih struktura (K00-K01, K03-K08)	N	11625	13016	12898	14958	13300
	%	72,5	70,8	73,3	73,8	70,4
Druge bolesti usne duplje, pljuvačnih žlezda i vilica (K09-K14)	N	468	615	526	498	686
	%	2,9	3,3	3	2,5	3,6
UKUPNO	N	16024	18385	17596	20264	18887
	%	100	100	100	100	100

2.2 BOLNIČKI MORBIDITET I MORTALITET

U toku 2024. godine stanovništvo u okrugu Zaječar ostvarilo je 25076 epizoda bolničkog lečenja u **opštim bolnicama Zaječarskog okruga** (Opšta bolnica Zaječar i Opšta bolnica Knjaževac). Stopa hospitalizacije je 308,86 ‰.

Vodeće mesto u strukturi bolničkog morbiditeta stanovnika imaju *faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom* sa 9260 hospitalizovanih (36,93%) i stopom od 114,05‰ (zbog činjenice da dnevne bolnice nisu izdvojne iz ukupnog bolničkog morbiditeta).

Drugi po učestalosti uzrok hospitalizacije *bolesti sistema krvotoka*. U 2024. godini stanovnici okruga Zaječar ostvarili su 2812 hospitalizacije, što je 11,21% svih bolnički lečenih, a 34,64 na 1000 stanovnika.

Na trećem mestu je grupa *bolesti sistema za varenje* sa 1805 epizoda bolničkog lečenja i učešćem od 7,20%, sa stopom hospitalizacije oko 22,23 na 1000 stanovnika.

Bolesti mokraćno polnog sistema su na četvrtom mestu po učestalosti među bolnički lečenima (1517 ili 6,05% bolničkog morbiditeta) sa stopom hospitalizacije 18,68‰.

Peto mesto u strukturi uzroka hospitalizacije zauzimaju *tumori* sa 1401 epizodom bolničkog lečenja i učešćem od 5,59% bolničkog morbiditeta, tako da je stopa hospitalizacije za ovu grupu 17,26‰.

Bolesti sistema za disanje su šesti uzrok hospitalizacije stanovništva okruga Zaječar čineći 4,93% svih stacionarno lečenih osoba u 2024. godini. Usled ovih bolesti ostvareno je ukupno 1237 epizoda bolničkog lečenja, tako da je stopa hospitalizacije za ovu grupu 15,24‰ (Tabela 64).

Sledi grupa *bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva* na sedmom mestu koja sa 1113 epizoda lečenja ima učešće od 4,44% ukupnog morbiditeta. Stopa hospitalizacije iznosi 13,71‰. Na osmom mestu je grupa *Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi, neklasifikovani na drugom mestu* (1021 hospitalizacija) sa učešćem od 4,07% u ukupnom morbiditetu bolnički lečenih stanovnika i stopom od 12,58 na 1000 hospitalizovanih.

Navedene grupe oboljenja čine 80,42% hospitalno lečenih stanovnika u opštim bolnicama Zaječarskog okruga.

Tabela br. 64. Struktura bolničkog morbiditeta u opštim bolnicama okruga Zaječar i stopa hospitalizacije (na 1000) stanovnika u 2024. godini

Grupe bolesti prema MKB-X	Broj	%	Stopa
Zarazne i parazitarne bolesti (A00-B99)	243	0,97	2,99
Tumori (C00-D48)	1401	5,59	17,26
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D89)	578	2,30	7,12
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E90)	578	2,30	7,12
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	823	3,28	10,14
Bolesti nervnog sistema (G00-G99)	501	2,00	6,17
Bolesti oka i pripojaka oka (H00-H59)	118	0,47	1,45
Bolesti uva i bolesti mastoidnog nastavka (H60-H95)	52	0,21	0,64
Bolesti sistema krvotoka (I00-I99)	2812	11,21	34,64
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	1237	4,93	15,24
Bolesti sistema za varenje (K00-K93)	1805	7,20	22,23
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L99)	462	1,84	5,69
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	1113	4,44	13,71
Bolesti mokraćno polnog sistema (N00-N99)	1517	6,05	18,68
Trudnoća, radjanje i babinje (O00-O99)*	860	3,43	61,28
Stanja u porodjajnom periodu (P00-P96)	11	0,04	0,14
Urodjene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q)	4	0,02	0,05
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	1021	4,07	12,58
Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora (S00-T98)	680	2,71	8,38
Faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom (Z)	9260	36,93	114,05
Šifre za posebne namene (U)	0	0,0	0,0
UKUPNO	25076	100,0	308,86

*na 1000 žena 15 do 49 godina starosti

Vodeći uzroci hospitalizacije stanovnika u opštim bolnicama okruga Zaječar u 2024. godini ukupno sa stopom hospitalizacije prikazani su u tabeli 65 .

Posmatrano prema pojedinačnim dijagnozama, najčešći uzroci stacionarnog lečenja stanovnika su bili: ekstrakorporalna dijaliza; nega koja uključuje rehabilitacione procedure, neoznačena; hemoterapijska seansa zbog tumora; duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani upotrebom opijata-sindrom zavisnosti; treperenje pretkomora i lepršanje pretkomora; seropozitivni reumatoidni artritis, neoznačen; kolika bubrega, neoznačena; kongestivna srčana insuficijencija; stezanje u grudima, neoznačeno i zapaljenje pluća, neoznačeno.

Tabela br. 65 Vodeći uzroci hospitalizacije stanovništva u opštim bolnicama okruga Zaječar u 2024.godini

Dijagnoza (šifra MKB-X)	Broj hospitalizacija	%	Stopa
Ekstrakorporalna dijaliza (Z49)	3646	14,54	44,91
Nega koja uključuje rehabilitacione procedure, neoznačena (Z50)	3208	12,79	39,51
Hemoterapijska seansa zbog tumora (Z51)	1985	7,92	24,45
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani upotrebom opijata-sindrom zavisnosti (F11)	443	1,77	5,46
Treperenje pretkomora i lepršanje pretkomora (I48)	349	1,39	4,30
Seropozitivni reumatoidni artritis, neoznačen (M05)	259	1,03	3,19
Kolika bubrega, neoznačena (N23)	234	0,93	2,88
Kongestivna srčana insuficijencija (I50)	216	0,86	2,66
Stezanje u grudima, neoznačeno (I20)	211	0,84	2,60
Zapaljenje pluća, neoznačeno (J18)	205	0,82	2,52
Ostale	14320	57,11	176,38
UKUPNO	25076	100,00	308,86

Ukupan broj fatalnih ishoda stacionarno lečenih stanovnika (12031 ispisanih) u opštim bolnicama okruga Zaječar u 2024.godini je 698, što daje stopu bolničkog leteliteta od 5,80%.

U toku 2024. godine stanovništvo u opštini Zaječar ostvarilo je 13721 epizoda bolničkog lečenja u **Opštoj bolnici Zaječar**. Stopa hospitalizacije je 293,71‰.

Vodeće mesto, u strukturi bolničkog morbiditeta stanovnika imaju *faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom* čineći 25,57% svih stacionarno lečenih osoba u 2024.godini (Tabela 66), verovatno zbog činjenice da dnevne bolnice nisu izdvojne iz ukupnog bolničkog morbiditeta. Usled ove grupe bolesti bilo je ukupno 3508 epizoda bolničkog lečenja, tako da je stopa hospitalizacije za ovu grupu oboljenja najviša i iznosi 75,09‰.

Drugi po učestalosti uzrok hospitalizacije su *bolesti sistema krvotoka*. U 2024.godini u Opštoj bolnici Zaječar ostvareno je 2009 hospitalizacija, što je 14,64% svih bolnički lečenih, a 43,00 na 1000 stanovnika. Na trećem mestu su *bolesti sistema za varenje* sa 1089 hospitalizovanih (7,94%) i stopom od 23,31‰.

Četvrto mesto u strukturi uzroka hospitalizacije zauzimaju *Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva* sa 955 epizoda bolničkog lečenja i učešćem od 6,96% i stopom hospitalizacije oko 20,44 na 1000 stanovnika. *Bolesti mokraćno-polnog sistema* su na petom mestu po učestalosti među bolnički lečenima stanovnicima (895 ili 6,52% bolničkog morbiditeta) sa stopom hospitalizacije 19,16‰.

Tumori sa 854 hospitalizovanih i učešćem od 6,22% zauzimaju šesto mesto u strukturi uzroka hospitalizacije. Stopa hospitalizacije je 18,28‰. Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja sa 766 hospitalizovanih čine 5,58% učešća i sa stopom hospitalizacije od 16,40‰ zauzimaju sedmo mesto u strukturi uzroka hospitalizacije.

Navedene grupe oboljenja čine 74,68% hospitalno lečenih stanovnika u Opštoj bolnici Zaječar.

Tabela br. 66 Struktura bolničkog morbiditeta u Opštoj bolnici Zaječar i stopa hospitalizacije (na 1000) stanovnika u 2024. godini

Grupe bolesti prema MKB-X	Broj	%	Stopa
Zarazne i parazitarne bolesti (A00-B99)	138	1,01	2,95
Tumori (C00-D48)	854	6,22	18,28
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D89)	220	1,60	4,71
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E90)	333	2,43	7,13
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	766	5,58	16,40
Bolesti nervnog sistema (G00-G99)	274	2,00	5,87
Bolesti oka i pripojaka oka (H00-H59)	118	0,86	2,53
Bolesti uva i bolesti mastoidnog nastavka (H60-H95)	31	0,23	0,66
Bolesti sistema krvotoka (I00-I99)	2009	14,64	43,00
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	590	4,30	12,63
Bolesti sistema za varenje (K00-K93)	1089	7,94	23,31
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L99)	225	1,64	4,82
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	955	6,96	20,44
Bolesti mokraćno polnog sistema (N00-N99)	895	6,52	19,16
Trudnoća, radjanje i babinje (O00-O99)*	541	3,94	64,59
Stanja u porodjajnom periodu (P00-P96)	5	0,04	0,11
Urodjene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q)	3	0,02	0,06
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	749	5,46	16,03
Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora (S00-T98)	418	3,05	8,95
Faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom (Z)	3508	25,57	75,09
Šifre za posebne namene (U)	0	0,00	0,00
UKUPNO	13721	100,00	293,71

*na 1000 žena 15 do 49 godina starosti

Vodeći uzroci hospitalizacije stanovnika u Opštoj bolnici Zaječar u 2024. godini ukupno sa stopom hospitalizacije prikazani su u tabeli 67 .

Posmatrano prema pojedinačnim dijagnozama, najčešći uzroci stacionarnog lečenja stanovnika su bili: hemoterapijska seansa zbog tumora; ekstrakorporalna dijaliza; duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani upotrebom opijata-sindrom zavisnosti; seropozitivni reumatoidni artritis, neoznačen; stezanje u grudima, neoznačeno; treperenje pretkomora i lepršanje pretkomora; kolika bubrega, neoznačena; spontani porođaj glavom; srčana insuficijencija, neoznačena i raniji infarkt miokarda.

Tabela br. 67. Vodeći uzroci hospitalizacije stanovništva u Opštoj bolnici Zaječar u 2024.godini

Dijagnoza (šifra MKB-X)	Broj hospitalizacija	%	Stopa
Hemoterapijska seansa zbog tumora (Z51)	1984	14,46	42,47
Ekstrakorporalna dijaliza (Z49)	1390	10,13	29,75
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani upotrebom opijata-sindrom zavisnosti (F11)	443	3,23	9,48
Seropozitivni reumatoidni artritis, neoznačen (M05)	239	1,74	5,12
Stezanje u grudima, neoznačeno (I20)	211	1,54	4,52
Treperenje pretkomora i lepršanje pretkomora (I48)	188	1,37	4,02
Kolika bubrega, neoznačena (N23)	188	1,37	4,02
Spontani porođaj glavom (O80)	152	1,11	3,25
Srčana insuficijencija, neoznačena (I50)	151	1,10	3,23
Raniji infarkt miokarda (I25)	136	0,99	2,91
Ostale	8639	62,96	184,93
UKUPNO	13721	100,00	293,71

Ukupan broj fatalnih ishoda stacionarno lečenih stanovnika (8191 ispisanih) u opštini Zaječar u 2024.godini je 481, što daje opštu stopu bolničkog leteliteta od 5,87%.

U toku 2024. godine stanovništvo opštine Knjaževac ostvarilo je 8138 epizoda bolničkog lečenja u **Opštoj bolnici Knjaževac**. Stopa hospitalizacije je 330,77‰ (Tabela 68).

Vodeće mesto, u strukturi bolničkog morbiditeta stanovnika opštine Knjaževac, imaju *Faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom* čineći 31,21% svih stacionarno lečenih osoba u 2024.godini (Tabela 68). Usled ovih bolesti ostvareno je ukupno 2540 epizoda bolničkog lečenja, tako da je stopa hospitalizacije za ovu grupu oboljenja 103,24‰.

Drugi po učestalosti uzrok hospitalizacije u 2024. godini su *bolesti sistema krvotoka* sa 802 hospitalizacije, što je 9,86% svih bolnički lečenih, a 32,60 na 1000 stanovnika. Na trećem mestu su *bolesti sistema za varenje* sa 716 hospitalizovanih sa stopom 29,10 ‰ i učešćem od 8,80%.

Četvrto mesto zauzima grupa *bolesti sistema za disanje* sa 647 hospitalizovanih i učešćem od 7,95% u strukturi bolničkog morbiditeta i stopom hospitalizacije 26,30 ‰. Grupa *bolesti mokraćno-polnog sistema* sa 622 hospitalizacija i učešćem od 7,64% u bolnički lečenom stanovništvu je na petom mestu. Stopa hospitalizacije je 25,28/1000.

Hospitalizacije usled *tumora* su na šestom mestu po učestalosti među bolnički hospitalizovanim stanovnicima (547 ili 6,72% učešća) sa stopom hospitalizacije 22,23 na 1000 stanovnika.

Navedene grupe oboljenja čine 72,18% hospitalno lečenih stanovnika u Opštoj bolnici Knjaževac.

Tabela br. 68. Struktura bolničkog morbiditeta u Opštoj bolnici Knjaževac i stopa hospitalizacije na 1000 stanovnika u 2024.godini

Grupe bolesti prema MKB-X	Broj	%	Stopa
Zarazne i parazitarne bolesti (A00-B99)	105	1,29	4,27
Tumori (C00-D48)	547	6,72	22,23
Bolesti krvi, krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D50-D89)	358	4,40	14,55
Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E00-E90)	245	3,01	9,96
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-F99)	57	0,70	2,32
Bolesti nervnog sistema (G00-G99)	226	2,78	9,19
Bolesti oka i pripojaka oka (H00-H59)	0	0,00	0,00
Bolesti uva i bolesti mastoidnog nastavka (H60-H95)	21	0,26	0,85
Bolesti sistema krvotoka (I00-I99)	802	9,86	32,60
Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	647	7,95	26,30
Bolesti sistema za varenje (K00-K93)	716	8,80	29,10
Bolesti kože i potkožnog tkiva (L00-L99)	237	2,91	9,63
Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	156	1,92	6,34
Bolesti mokraćno polnog sistema (N00-N99)	622	7,64	25,28
Trudnoća, radjanje i babinje (O00-O99)*	319	3,92	79,04
Stanja u porodjajnom periodu (P00-P96)	6	0,07	0,24
Urodjene nakaznosti, deformacije i hromozomske nenormalnosti (Q)	1	0,01	0,04
Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	272	3,34	11,06
Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora (S00-T98)	261	3,21	10,61
Faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom (Z)	2540	31,21	103,24
Šifre za posebne namene (U)	0	0,00	0,00
UKUPNO	8138	100,0	330,77

*na 1000 žena 15 do 49 godina starosti

Vodeći uzroci hospitalizacije stanovnika opštine Knjaževac u 2023.godini ukupno, sa stopom hospitalizacije prikazani su u tabeli 69 .

Posmatrano prema pojedinačnim dijagnozama, najčešći uzroci stacionarnog lečenja stanovnika opštine Knjaževac su bili: ekstrakorporalna dijaliza; sekundarna anemija uzrokovana nedostatkom gvožđa, nakon gubitka krvi (hroničnog); treperenje pretkomora i lepršanje pretkomora; hronična opstruktivna bolest pluća, neoznačena; akutno zapaljenje krajnika, neoznačeno; posmatranje zbog sumnje na infarkt srca; šećerna bolest, insulinozavisan oblik sa komplikacijama periferne cirkulacije; parkinsonova bolest; kongestivna srčana insuficijencija i zapaljenje pluća, neoznačeno.

Tabela br. 69 Vodeći uzroci hospitalizacije stanovništva u Opštoj bolnici Knjaževac u 2024.godini

Dijagnoza (šifra MKB-X)	Broj hospitalizacija	%	Stopa
Ekstrakorporalna dijaliza (Z49)	2256	27,72	91,70
Sekundarna anemija uzrokovana nedostatkom gvožđa, nakon gubitka krvi (hroničnog); (D50)	191	2,35	7,76
Treperenje pretkomora i lepršanje pretkomora (I48)	161	1,98	6,54
Hronična opstruktivna bolest pluća, neoznačena (J44)	117	1,44	4,76
Akutno zapaljenje krajnika, neoznačeno (J03)	101	1,24	4,11
Posmatranje zbog sumnje na infarkt srca (Z03)	94	1,16	3,82
Šećerna bolest, insulinozavisan oblik sa komplikacijama periferne cirkulacije (E10)	92	1,13	3,74
Parkinsonova bolest (G20)	92	1,13	3,74
Kongestivna srčana insuficijencija (I50)	89	1,09	3,62
Zapaljenje pluća, neoznačeno (J18)	89	1,09	3,62
Ostale	4856	59,67	197,37
UKUPNO	8138	100,0	330,77

Ukupan broj fatalnih ishoda stacionarno lečenih stanovnika opštine Knjaževac (ukupno 3840 ispisanih) u 2024.godini je 217, što daje stopu bolničkog letaliteta od 5,65%.

Specijalna bolnica za rehabilitaciju "Gamzigrad" pruža zdravstvenu zaštitu stanovništvu sa područja okruga Zaječar, Bor i Braničevskog okruga, ali i ukupnom stanovništvu Republike Srbije. U 2024. godini ostvareno je 3217 hospitalizacija zbog nege koja uključuje upotrebu rehabilitacionih procedura (Z50) odnosno 99,84% svih hospitalizacija (3217), a stopa letaliteta je 0,00%.

3. ORGANIZACIJA, KADROVI, RAD I KORIŠĆENJE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

3.1 Mreža zdravstvenih ustanova i kadrovi

Uredba o Planu mreže zdravstvenih ustanova (poslednje izmene i dopune objavljene u "Službenom glasniku RS" br. 37/12, 8/14 i 92/15) utvrđuje broj, strukturu, kapacitete i prostorni raspored zdravstvenih ustanova u državnoj svojini i njihovih organizacionih jedinica po nivoima zdravstvene zaštite. Uredbom je određeno da, na području za koje je nadležan Zavod za javno zdravlje Zaječar, zdravstvenu zaštitu stanovništva opštine Zaječar obezbeđuje Zdravstveni centar Zaječar (Dom zdravlja i Opšta bolnica).

Podaci o kadrovima prikazani u Tabeli 70. i odnose se na zaposlene na *neodređeno i određeno* radno vreme.

U Zdravstvenom centru Zaječar u 2024. godini bilo je ukupno 898 zaposlenih, od čega 724 (80%) zdravstvenih radnika i saradnika i 177 (20%) nezdravstvenih radnika. Prema stepenu stručne sprema bilo je 194 zaposlenih zdravstvenih radnika sa visokom stručnom spremom, a 527 sa višom, srednjom i nižom. Lekara i stomatologa je bilo 180 i farmaceuta i saradnika 14. Ukupan broj zaposlenih u periodu 2020–2024. smanjen je sa 906 na 898, što je pad od 8 radnika (-0,9%). Iako je broj zaposlenih rastao 2021. i 2023. godine, poslednja godina pokazuje ponovni pad.

Tabela 70. Radnici u Zdravstvenom centru Zaječar, 2020-2024. godine

Zaposleni (neodređeno i određeno radno vreme)		2020	2021	2022	2023	2024
Zdravstveni radnici	Visoka stručna sprema					
	Lekari i stomatolozi	179	182	184	179	180
	Farmaceuti i Saradnici	12	14	12	14	14
	Svega	191	196	196	193	194
	Viša, srednja i niža SS	532	536	528	542	527
Ukupno	zdravstvenih radnika	723	732	724	735	724
Nemedicinski radnici		183	186	175	176	177
Ukupan broj radnika		906	918	899	911	898

Visoka stručna sprema (lekari, stomatolozi, farmaceuti)

- Ukupno VSS kreće se od 191 (2020) do 194 (2024) – blagi rast (+3).
- Broj lekara i stomatologa uglavnom je stabilan (179–184).
- Broj farmaceuta i saradnika raste u odnosu na 2020. (sa 12 na 14).
- Kadar sa visokom stručnom spremom održava stabilan trend uz blagi rast.

Viša, srednja i niža stručna sprema

- Pada sa 532 (2020) na 527 (2024).
- Godina 2023. imala je najveći broj (542), nakon čega sledi nagli pad u 2024.
- Najveći pad je u grupi medicinskih sestara, tehničara i pomoćnog medicinskog osoblja.

Ukupno zdravstvenih radnika

- Broj se kreće od 723 (2020) do 724 (2024).
- Najviši nivo bio je 2023. (735), ali 2024. dolazi do smanjenja od 11 radnika.
- Ukupan broj zdravstvenih radnika je stabilan, ali sa tendencijom blagog opadanja.

Nemedicinski radnici – relativna stabilnost

- Od 183 (2020) do 177 (2024) → pad od 6 radnika.
- Oscilacije su male i uglavnom u granicama ± 5 .
- Administrativno-tehničke službe zadržavaju stabilnost uz minimalan pad.

Zdravstveni centar Zaječar je u posmatranom periodu uspeo da zadrži stabilan broj zdravstvenog kadra, posebno lekara i farmaceuta. Međutim, zabeležen je pad broja medicinskih sestara/tehničara i blag pad ukupnog broja zaposlenih, što može uticati na opterećenje postojećeg kadra. (Tabela 70).

Tabela 71. Radnici u Domu zdravlja Boljevac, 2020-2024. godine

Zaposleni (neodređeno i određeno radno vreme)		2020	2021	2022	2023	2024	
Zdravstveni radnici	Visoka stručna sprema	Lekari i stomatolozi	20	20	20	20	20
		Farmaceuti i Saradnici	0	0	0	0	0
	Svega	20	20	20	20	20	
Viša, srednja i niža SS		39	39	40	45	45	
Ukupno zdravstvenih radnika		59	59	60	65	65	
Nemedicinski radnici		14	12	14	18	18	
Ukupan broj radnika		73	71	74	83	83	

Ukupan broj zaposlenih porastao je sa 73 (2020) na 83 (2024). Indeks 2024/2020 = 113,7, što znači rast od 13,7%. Broj zaposlenih naročito raste između 2022. i 2023. godine.

Visoka stručna sprema (lekari i stomatolozi)

Broj lekara i stomatologa je stabilan — **20 u svim godinama. Indeks = 100,0**, što znači **bez promena** u petogodišnjem periodu. Kapacitet lekara je stabilan, ali bez rasta, što otvara prostor za planiranje podmlađivanja i jačanja ove grupe kadra.

Viša, srednja i niža stručna sprema.

Broj raste sa **39 (2020)** na **45 (2024). Indeks = 115,4**, što znači rast od **15,4%**. Najveći skok evidentiran je 2023. godine (sa 40 na 45).

Ukupno zdravstvenih radnika

Povećanje sa **59 (2020)** na **65 (2024). Indeks = 110,2**, što je rast od **10,2%**. Ukupan broj zdravstvenih radnika kontinuirano raste, stabilno i u skladu sa potrebama ustanove.

Nemedicinski radnici – najizraženiji rast

Broj nemedicinskih radnika raste sa **14 (2020)** na **18 (2024). Indeks = 128,6**, što znači rast od **28,6%** – najveći relativni rast među svim kategorijama.

Ukupan broj radnika porastao je za 13,7%. **Zdravstveni radnici ukupno** porasli su za 10,2%. **Viša, srednja i niža SS** beleži snažan rast od 15,4%. **Nemedicinski radnici** imaju najveći rast, čak 28,6%. (Tabela 71).

Tabela 72. Radnici u Zdravstvenom centru Knjaževac, 2020-2024. godine

Zaposleni (neodređeno i određeno radno vreme)		2020	2021	2022	2023	2024	
Zdravstveni radnici	Visoka stručna sprema	Lekari i stomatolozi	98	97	98	98	97
		Farmaceuti i Saradnici	3	3	3	4	4
		Svega	100	101	101	102	101
	Viša, srednja i niža SS		220	227	226	229	229
Ukupno zdravstvenih radnika		320	328	327	331	330	
Nemedicinski radnici		73	72	78	79	77	
Ukupan broj radnika		393	400	405	410	407	

Ukupan broj radnika – stabilan rast uz mali pad na kraju perioda

– Ukupan broj zaposlenih povećao se sa **393 (2020)** na **407 (2024)**, što je **+14 radnika (rast +3,6%)**.
 – Tokom posmatranog perioda beleži se stalni rast do 2023. godine, a 2024. Dolazi do blagog pada za 3 radnika u odnosu na 2023.

2. Zdravstveni radnici – umereni rast i stabilnost

Visoka stručna sprema (lekari, stomatolozi, farmaceuti)

- Ukupan broj VSS raste sa **100 (2020)** na **101 (2024)** → vrlo stabilan trend.
- **Lekari i stomatolozi:** kreću se u intervalu 97–98 → nema promena koje utiču na kapacitet rada.
- **Farmaceuti i saradnici:** rast sa 3 na 4 → blagi porast (+1).

Kadar sa visokom stručnom spremom je u potpunosti stabilizovan, bez većih fluktuacija.

Viša, srednja i niža stručna sprema (sestre, tehničari, pomoćno osoblje)

- Povećanje sa **220 (2020)** na **229 (2024)** → rast od **+9 radnika (+4,1%)**.
- Najveći rast se beleži u prvom delu perioda (2020–2021), nakon čega je broj kadra uglavnom stabilan.

Ova grupa nosi najveći deo ukupnog rasta zdravstvenih radnika.

Ukupno zdravstvenih radnika

- Porast sa **320 (2020)** na **330 (2024)** → **+10 radnika (+3,1%)**.
- Najviše zaposlenih zabeleženo je 2023. godine (331).

Broj zdravstvenih radnika raste stabilno, što ukazuje na jačanje kapaciteta ustanove.

3. Nemedicinski radnici – oscilacije bez trenda rasta

- Broj nemedicinskih radnika kreće se od **73 (2020)** do **77 (2024)** → rast od **+4 radnika (+5,5%)**, ali sa značajnim oscilacijama.

- Nagli skok je 2022–2023, dok 2024. dolazi do smanjenja.

Administrativno-tehničke službe pokazuju varijabilnost, ali bez značajnog dugoročnog trenda.(Tabela 72).

Tabela 73. Ukupan broj radnika na području Okruga Zaječar, 2020-2024. godine

Zaposleni (neodređeno i određeno radno vreme)			2020	2021	2022	2023	2024
Zdravstveni radnici	Visoka stručna sprema	Lekari i stomatolozi	296	300	302	297	297
		Farmaceuti i Saradnici	15	17	15	18	18
		Svega	311	317	317	315	315
	Viša, srednja i niža SS		791	802	794	816	801
Ukupno	zdravstvenih radnika		1102	1119	1111	1131	1116
Nemedicinski radnici			270	270	267	273	272
Ukupan broj radnika			1372	1389	1378	1404	1388

Ukupan broj zaposlenih na području Zaječarskog okruga beleži blage oscilacije u periodu od 2020. do 2024. godine. Najniži broj zabeležen je 2022. godine (1.378 zaposlenih), dok je najviši 2023. godine (1.404 zaposlenih). U 2024. godini dolazi do blagog smanjenja na 1.388 zaposlenih, što i dalje pokazuje stabilan trend u odnosu na početak perioda (1.372 zaposlenih u 2020.).

Broj zdravstvenih radnika sa visokom stručnom spremom (lekari, stomatolozi, farmaceuti i saradnici) ostaje relativno stabilan, sa minimalnim promenama tokom perioda. Ukupan broj zdravstvenih radnika raste sa 1.102 (2020.) na 1.116 (2024.), uz najviši nivo 2023. godine (1.131).

Nemedicinski radnici: Broj nemedicinskih radnika je stabilan, krećući se između 267 i 273, što pokazuje minimalne oscilacije i konstantnu podršku funkcionalnosti zdravstvenih ustanova.

Najveći rast je evidentan u sektoru zdravstvenih radnika sa višom, srednjom i nižom stručnom spremom, što doprinosi ukupnom blagom povećanju ukupnog broja zaposlenih. (Tabela 73)

3. 2 Rad i korišćenje zdravstvenih kapaciteta

3.2.1 Rad i korišćenje primarne zdravstvene zaštite

Primarnu zdravstvenu zaštitu u 2024. godini na teritoriji opštine Zaječar pružao je DZ Zaječar.

U analizi korišćenja vanbolničke zdravstvene zaštite, parametri koji su odabrani za evaluaciju procenjivani su u odnosu na standarde određene Pravilnikom o bližim uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti u zdravstvenim ustanovama i drugim oblicima zdravstvene službe („Sl. glasnik RS br. 43/2006, 112/09, 50/10, 79/11, 10/12, 119/12, i 22/2013).

Služba opšte medicine

Broj stanovnika sa 18 i više godina na jednog lekara službe opšte medicine smanjio se u posmatranim godinama, tako da 2024. iznosi 1.472 korisnika, što je u skladu sa normativom: jedan lekar na 1.600 stanovnika.

Broj osiguranika u službi opšte medicine opada svake godine: **2020** → **2024**: sa 44.717 na 39.761 (smanjenje za oko 5.000 korisnika, oko -11%)

Tabela 74. Kadrovi i posete u službi opšte medicine DZ Zaječar, 2020-2024. god.

Parametri		2020	2021	2022	2023	2024
Broj korisnika		44717	43907	40866	40371	39761
Broj lekara		26	26	28	25	27
Broj korisnika na 1 lekara		1720	1688	1459	1614	1472
Broj medicinskih sestara		37	33	35	32	33
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,4	1,2	1,3	1,3	1,2
Broj poseta lekaru	Ukupno	236947	405920	265297	284344	285336
	% preventivnih pregleda	0,9	0,2	4,8	5,3	6
	Dnevno po lekaru	41,4	70,9	43,1	51,7	48
	Po korisniku	5,3	9,2	6,5	7	7

U službi opšte medicine DZ Zaječar 2024. godine bilo je zaposleno 27 lekara i 33 zdravstvenih radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 74). Odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničar je oko 1:1,2. **Odnos sestara i lekara – blago nepovoljan: 2020: 1,4 sestre po lekaru, 2024: 1,2 sestre po lekaru**

Stanovnici su, u proseku, posećivali lekara službe opšte medicine od 5 do 10 puta godišnje (Tabela 74). Svaki lekar u službi imao je, prosečno, 2024.godine 48 poseta dnevno (normativ: 35 poseta na dan). Bazne 2020.godine opterećenost lekara je iznosila 41.

Procenat preventivnih pregleda – konstantan rast, Ovo je najpozitivniji trend: 2020: **0,9%**, 2021: **0,2%** (pandemijska godina, preventivni rad zapostavljen), 2022: **4,8%**, 2024: **6%**

Tabela 75. Kadrovi i posete u službi opšte medicine DZ Boljevac, 2020-2024. god.

Parametri		2020	2021	2022	2023	2024
Broj korisnika		9377	9171	8718	8585	8449
Broj lekara		12	12	13	12	12
Broj korisnika na 1 lekara		781	764	670	715	704
Broj medicinskih sestara		23	22	22	26	24
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,9	1,8	1,7	2,1	2
Broj poseta lekaru	Ukupno	45628	50056	48979	47332	45438
	% preventivnih pregleda	3,3	1,6	9,5	11,2	15
	Dnevno po lekaru	17,3	18,9	17,1	18	17,2
	Po korisniku	4,8	5,4	5,6	5,5	5,4

Služba opšte medicine DZ Boljevac u periodu 2020–2024. beleži postepeni pad broja korisnika (-10%),

U službi opšte medicine DZ Boljevac 2024. godine bilo je zaposleno 12 lekara i 24 zdravstvenih radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 75). Odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničar je oko 1:2.

Stanovnici su, u proseku, posećivali lekara službe opšte medicine DZ Boljevac 5-6 puta godišnje (Tabela 75). Svaki lekar u službi imao je, prosečno, 2024.godine 17 posete dnevno. Za posmatrani period opterećenost lekara u proseku je bila 18 posete dnevno.

Posebno pozitivan trend predstavlja snažan porast preventivnih pregleda, sa 3,3% u 2020. na 15% u 2024. godini, što ukazuje na unapređen preventivni rad i veću uključenost stanovništva u očuvanje zdravlja.

Tabela 76. Kadrovi i posete u službi opšte medicine DZ Knjaževac, 2020-2024. god.

Parametri		2020	2021	2022	2023	2024
Broj korisnika		23120	22589	21713	21444	21068
Broj lekara		22	21	24	22	22
Broj korisnika na 1 lekara		1051	1075	904	974	957
Broj medicinskih sestara		25	26	26	24	25
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,1	1,2	1,1	1,1	1,1
Broj poseta lekaru	Ukupno	117693	122339	105412	108457	108961
	% preventivnih pregleda	1,7	1,2	1,1	1,4	1,6
	Dnevno po lekaru	24,3	26,5	19,9	22,4	22,5
	Po korisniku	5,1	5,4	4,9	5	5

Služba opšte medicine DZ Knjaževac u periodu 2020–2024. beleži postepeni pad broja korisnika (sa 23.120 na 21.068)

U službi opšte medicine DZ Knjaževac 2024. godine bio je zaposlen 22 lekar i 25 zdravstvenih radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 76). Odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničar je oko 1:1,1. Broj stanovnika sa 18 i više godina na jednog lekara službe opšte medicine smanjivao se u poslednje tri godine posmatranog perioda , tako da u 2024. iznosi 957 korisnika, što je za ceo petogodišnji period ispod normativa: jedan lekar na 1.600 stanovnika.

Stanovnici su, u proseku, posećivali lekara službe opšte medicine 5 puta godišnje (Tabela 76). Svaki lekar u službi imao je, prosečno, 2024.godine 22,5 poseta dnevno. U posmatranom periodu prethodnih godina opterećenost lekara je bila veća ,2021.godine i iznosila je 26,5 posete dnevno po lekaru, dok je u 2022.godini broj dnevnih poseta po jednom lekaru bio najmanji i iznosio je 19,9.

Tabela 77. Kadrovi i posete u službi opšte medicine na području okruga Zaječar, 2020-2024. god.

Parametri		2020	2021	2022	2023	2024
Broj korisnika		77217	75667	71297	70400	69278
Broj lekara		60	59	65	59	61
Broj korisnika na 1 lekara		1286	1282	1096	1193	1136
Broj medicinskih sestara		85	81	83	82	82
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,4	1,4	1,3	1,4	1,3
Broj poseta lekaru	Ukupno	400268	578315	419688	440133	439735
	% preventivnih pregleda	1,4	0,5	4,4	5	6
	Dnevno po lekaru	30,3	44,5	29,3	34	33
	Po korisniku	5,2	7,6	5,9	6,3	6,3

U službama opšte medicine Okruga Zaječar 2024. godine bilo je zaposleno 61 lekar i 82 zdravstvenih radnik sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 76). Odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničar je oko 1:1,3. Broj stanovnika sa 18 i više godina na jednog lekara službe opšte medicine je u poslednje dve godine posmatranog perioda bio približan i 2024.godine iznosio je 1.136 , što je za posmatrajući ceo petogodišnji period u granicama normativa : jedan lekar na 1.600 stanovnika.

Stanovnici su, u proseku, posećivali lekara službe opšte medicine 6 do 7 puta godišnje (Tabela 76). Svaki lekar u službi imao je, prosečno, 2024.godine 33 poseta dnevno. Opterećenost lekara u 2021.godini za posmatrani period je bila najveća i iznosila je 44,5 poseta dnevno po lekaru.

Služba za zdravstvenu zaštitu predškolske dece

U službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta na teritoriji opštine Zaječar 2024. godine bila su zaposlena 4 lekara i 6 zdravstvena radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 78). Broj lekara u periodu 2020-2024.godine u službi je konstantan 4, a odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničara u 2024.godini je iznosio 1:1,5 (Tabela 78).

Tabela 78. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta DZ Zaječar, 2020-2024.godine

Parametri		2020	2021	2022	2023	2024
Broj korisnika		2491	2338	1899	2268	2196
Broj lekara		4	4	4	4	4
Broj korisnika na 1 lekara		623	584	474	567	549
Broj medicinskih sestara		7	7	7	6	6
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,7	1,7	1,7	1,5	1,5
Broj poseta lekaru	Ukupno	33927	27506	25741	26239	23678
	% preventivnih pregleda	38,6	29,8	30,6	16	17
	Dnevno po lekaru	38,5	31,2	29,2	29,8	27
	Po korisniku	13,6	11,8	13,5	11,5	10,8

Broj predškolske dece na jednog lekara je varirao tokom posmatranog perioda 655 na 567 (2020/2024.god.), taj odnos u posmatranom periodu je u granicama normativa. Prema *Pravilniku* treba obezbediti jednog pedijatra i jednu pedijatrijsku sestru za 850 dece uzrasta 0-6 godina, a na dva ovakva tima još jednu pedijatrijsku sestru.

Dete starosti 0-6 godina, 2024.godine, je prosečno, 12 puta posetilo pedijatra primarne zdravstvene zaštite. Udeo preventivnih aktivnosti u 2024.godini iznosi 17%(Tabela 78). Broj poseta po lekaru je varirao tokom posmatranog perioda i bio je iznad normativom predviđenog broja: 38,5 po jednom lekaru tokom 2020. godine, dok 2024.godini 27 poseta/pregleda dnevno po lekaru.

Tabela 79. Kadrovi i posete u službama za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta DZ Boljevac, 2020-2024.godine

Parametri		2020	2021	2022	2023	2024
Broj korisnika		456	436	393	473	446
Broj lekara		1	1	1	1	1
Broj korisnika na 1 lekara		456	436	393	473	446
Broj medicinskih sestara		2	2	2	2	2
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		2	2	2	2	2
Broj poseta lekaru	Ukupno	4330	5552	5727	5661	5184
	% preventivnih pregleda	32,4	32,8	23,9	14,9	15,9
	Dnevno po lekaru	19,7	25,2	26,1	25,7	23,5
	Po korisniku	9,5	12,7	14,6	12	11,6

U službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta DZ Boljevac 2024. godine bio je zaposlen 1 lekar i 2 zdravstvena radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 79). Broj lekara u periodu 2020-2024.godine u službi je konstantan 1, kao i odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničara u ovom periodu 1:2 (Tabela 79).

U DZ Boljevac broj predškolske dece na jednog lekara smanjio se sa 456 na 446 (u periodu 2020-2024.god.). Prema *Pravilniku* treba obezbediti jednog pedijatra i jednu pedijatrijsku sestru za 850 dece uzrasta 0-6 godina, a na dva ovakva tima još jednu pedijatrijsku sestru.

Dete starosti 0-6 godina, 2024.godine, je, prosečno 12 puta posetilo pedijatra primarne zdravstvene zaštite. Udeo preventivnih aktivnosti se znatno smanjio u 2023.i 2024.godine u odnosu na predhodan posmatrani period. Broj poseta po lekaru je varirao tokom posmatranog perioda i bio je u normativom predvidjenog broja: 30 po jednom danu. U 2024. godini svaki lekar u službi imao je oko 24 poseta/pregleda dnevno.

Tabela 80. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta DZ Knjaževac, 2020-2024.godine

Parametri		2020	2021	2022	2023	2024
Broj korisnika		1312	1275	1022	1206	1150
Broj lekara		2	2	2	2	2
Broj korisnika na 1 lekara		656	637	511	603	575
Broj medicinskih sestara		4	3	3	3	3
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		2	1,5	1,5	1,5	1,5
Broj poseta lekaru	Ukupno	12881	19848	21847	19419	16473
	% preventivnih pregleda	36,9	38,2	23,9	15,1	18,6
	Dnevno po lekaru	29,3	45,1	49,6	44,13	37,4
	Po korisniku	9,8	15,6	21,4	16,1	14,3

U službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta DZ Knjaževac 2024. godine bilo je zaposleno 2 lekar i 3 zdravstvena radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 80). Broj lekara u periodu 2020-2024.godine u službi je konstantan 2, kao i odnos broja lekara/medicinskih sestara-tehničara u ovom periodu 1:1,5 izuzev u 2020.godini kadav ovaj odnos iznosi 1:2 (Tabela 80).

Broj predškolske dece DZ Knjaževac na jednog lekara smanjio se sa 656 na 575 (u periodu 2020-2024.god.). Prema *Pravilniku* treba obezbediti jednog pedijatra i jednu pedijatrijsku sestru za 850 dece uzrasta 0-6 godina, a na dva ovakva tima još jednu pedijatrijsku sestru.

Dete starosti 0-6 godina, 2024.godine, je, prosečno 15 puta posetilo pedijatra primarne zdravstvene zaštite, najmanji broj ovih poseta je zabeležen tokom 2020. godine 9,8. Udeo preventivnih aktivnosti se znatno povećavao u 2020.godini i iznosio je 36,9%, dok je taj udeo bio znatno manji u poslednjoj 2024.godini i iznosio je 18,6%. Broj poseta po lekaru je varirao tokom posmatranog perioda i bio je normativom predvidjenog broja: 45 po jednom danu. U 2024.godini svaki lekar u službi imao je oko 37 poseta/pregleda dnevno.

Tabela 81. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta na području okruga Zaječar , 2020-2024.godine

Parametri		2020	2021	2022	2023	2024
Broj korisnika		4259	4049	3314	3947	3792
Broj lekara		7	7	7	7	7
Broj korisnika na 1 lekara		608	578	473	563	541
Broj medicinskih sestara		13	12	12	11	11
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,8	1,7	1,7	1,6	1,6
Broj poseta lekaru	Ukupno	33927	52906	53315	51319	45336
	% preventivnih pregleda	38,6	32,8	27,1	15,6	17,7
	Dnevno po lekaru	22	34,3	34,6	33,3	29
	Po korisniku	7,9	13	16,1	13	11,9

U službi za zdravstvenu zaštitu dece predškolskog uzrasta na području okruga Zaječar 2024. godine bilo je zaposleno 7 lekar i 11 zdravstvena radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 81). Broj lekara u 2024, 2023, 2022, 2021, i 2020.godini u službi je isti. Odnos broja

lekara/medicinskih sestara-tehničara u 2020. godini je iznosio 1:1,4 , a u 2024. godini 1:1,6 (Tabela 81).

Broj predškolske dece na jednog lekara smanjio se sa 627 na 541 (2020/2024.god.). Prema *Pravilniku* treba obezbediti jednog pedijatra i jednu pedijatrijsku sestru za 850 dece uzrasta 0-6 godina, a na dva ovakva tima još jednu pedijatrijsku sestru.

Dete starosti 0-6 godina, 2024.godine, je prosečno, 12 puta posetilo pedijatra primarne zdravstvene zaštite. Udeo preventivnih aktivnosti se smanjio u 2023 i 2024. godini (15,6 i 17,7%), za razliku od predhodnih godina .Broj poseta po lekaru je varirao tokom posmatranog perioda i u poslednjoj 2024.godini je 29 posete dnevno po jednom lekaru,sto je iznad normativom predvidjenog broja: 30 po jednom danu.

Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na teritoriji opštine Zaječar 2024. godine bilo je zaposleno 4 lekara i 5 zdravstvenih radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 82) što ukazuje na smanjenje u odnosu na predhodni posmatrani period . Broj dece na jednog lekara ove službe kretao se od 905 - 2020.godine, 1340-2021.godine, 2022.godine je bio 1306, 2023.godine 1199, i 2024.godine 1189. broj korisnika po jednom lekaru porastao je sa 905 na oko 1.189, što predstavlja znatno veće opterećenje u odnosu na 2020.godinu. Prema važećem *Pravilniku* treba obezbediti jednog lekara za 1.500 dece uzrasta 7-18 godina, a na deset ovakvih timova još jednu višu medicinsku sestru.

Tabela 82. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta DZ Zaječar, 2020-2024. godine

Parametri		2020	2021	2022	2023	2024
Broj korisnika		5429	5362	5226	4799	4759
Broj lekara		6	4	4	4	4
Broj korisnika na 1 lekara		905	1340	1306	1199	1189
Broj medicinskih sestara		4	3	4	5	5
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		0,7	0,8	1	1,2	1,2
Broj poseta lekaru	Ukupno	28218	23742	26798	26390	28005
	% preventivnih pregleda	15,3	11,3	19,8	10,3	6,2
	Dnevno po lekaru	21,4	27	30,4	30	32
	Po korisniku	5,2	4,4	5,1	5,5	5,8

Na teritoriji opštine Zaječar , prosečan broj poseta po detetu školskog uzrasta se kreće oko 5 (Tabela 82). Broj poseta/pregleda po lekaru je varirao, u posmatranom peridu, a 2024.godine iznosi oko 32 što je malo iznad normativa: 30 na dan, a najviši za posmatrani period. Udeo preventivnih aktivnosti je promenljiv u posmatranom period, poslednje, 2024.godine udeo preventivnih aktivnosti iznosi oko 6,2% i najmanji je za posmatrani period.

Tabela 83. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta DZ Boljevac, 2020-2024. godine

Parametri		2020	2021	2022	2023	2024
Broj korisnika		1117	1085	1073	986	975
Broj lekara		1	1	1	1	1
Broj korisnika na 1 lekara		1117	1085	1073	986	975
Broj medicinskih sestara		2	2	2	2	2
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		2	2	2	2	2
Broj poseta lekaru	Ukupno	5375	6735	8194	8844	8642
	% preventivnih pregleda	21,8	16,8	14,3	15,8	15,9
	Dnevno po lekaru	24,4	30,6	37,2	40,2	39,2
	Po korisniku	4,8	6,2	7,6	9	9

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta DZ Boljevac tokom 2024. godine bio je zaposlen 1 lekar i 2 zdravstvena radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 83). Broj dece na jednog lekara u posmatranom periodu beleži kontinuirani pad – sa 1.174 dece u 2020. godini na 975 u 2024. godini, što ukazuje na smanjenje opterećenosti lekara i usklađenost sa važećim Pravilnikom, prema kome je potrebno obezbediti jednog lekara na 1.500 dece uzrasta 7–18 godina, uz dodatnu višu medicinsku sestru na deset timova.

Prosečan broj poseta po detetu kreće se oko 7 godišnje, dok je broj poseta po lekaru pokazivao trend rasta i posebno u 2022, 2023. i 2024. godini prelazio normativ od 30 pregleda dnevno. Dok je 2020. godine lekar imao prosečno 24,4 posete dnevno, u 2024. godini taj broj je porastao na 39,2, što ukazuje na značajno povećanje opterećenja. Udeo preventivnih pregleda je izrazito promenljiv – najviši je bio 2020. godine (21,8%), dok je u 2024. godini zabeleženo smanjenje na 15,9%, što upućuje na potrebu za stabilnijim i kontinuiranijim sprovođenjem preventivnih aktivnosti.

Tabela 84. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta DZ Knjaževac, 2020-2024. godine

Parametri		2020	2021	2022	2023	2024
Broj korisnika		2573	2518	2606	2374	2385
Broj lekara		2	2	2	2	2
Broj korisnika na 1 lekara		1286	1259	1303	1187	1192
Broj medicinskih sestara		1	1	1	1	2
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		0,5	0,5	0,5	0,5	1
Broj poseta lekaru	Ukupno	8920	11407	16252	16833	15319
	% preventivnih pregleda	8,7	8,7	8,4	11,8	8,9
	Dnevno po lekaru	20,3	25,9	36,9	38,2	34,8
	Po korisniku	3,5	4,5	6,2	7	6,4

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta DZ Knjaževac tokom 2024. godine bila su zaposlena 2 lekara i 2 zdravstvena radnika sa srednjom i višom stručnom spremom (Tabela 84). Broj dece na jednog lekara u ovom periodu bio je promenljiv – od 1.286 dece po lekaru u 2020. godini do 1.192 u 2024. godini, što ukazuje na blago smanjenje opterećenosti lekara. Prema važećem Pravilniku, potrebno je obezbediti jednog lekara na 1.500 dece uzrasta 7–18 godina, a na svakih deset ovakvih timova dodatno se angažuje još jedna viša medicinska sestra, što znači da kadrovski kapaciteti službe u Knjaževcu zadovoljavaju propisane standarde.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta DZ Knjaževac prosečan broj poseta po detetu kreće se oko 5 godišnje (Tabela 84). Broj poseta po lekaru varira, sa jasnim trendom rasta tokom posmatranog perioda: 2020. godine iznosio je 20,3 posete, 2021. godine 25,9, dok je 2022. zabeležen značajan porast na 36,9 poseta po lekaru. Najveće opterećenje registrovano je 2023. godine, kada je ovaj broj dostigao 38,2, da bi tokom 2024. blago opao na 34,8 poseta po lekaru.

Udeo preventivnih aktivnosti je promenljiv iz godine u godinu, a u 2024. godini preventivni pregledi učestvuju sa 8,9% u ukupnom broju obavljenih pregleda..

Tabela 85. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta na području Okruga Zaječar, 2020-2024. godine

Parametri		2020	2021	2022	2023	2024
Broj korisnika		9119	8965	8905	8159	8119
Broj lekara		9	7	7	7	7
Broj korisnika na 1 lekara		1013	1280	1272	1165	1159
Broj medicinskih sestara		7	6	7	8	9
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		0,8	0,9	1	1,1	1,3
Broj poseta lekaru	Ukupno	28218	41884	51244	52067	51966
	% preventivnih pregleda	15,3	11,4	15,3	11,7	8,6
	Dnevno po lekaru	14,3	27,2	33,3	33,8	33,7
	Po korisniku	3,1	4,7	5,7	6,4	6,4

Podaci pokazuju da se broj korisnika službe za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta u Zaječarskom okrugu u periodu 2020–2024. godine postepeno smanjuje (sa 9.119 na 8.119), što može biti posledica demografskih kretanja ili migracija. Istovremeno, broj lekara se od 2021. godine stabilizuje na sedam, pa raste opterećenje po lekaru – broj dece po lekaru porastao je sa 1.013 u 2020. na preko 1.150 u 2023. i 2024. godini, što i dalje ukazuje na visoko opterećenje. (Tabela 85).

Broj medicinskih sestara se povećava (sa 7 na 9), pa odnos sestara i lekara raste do 1,3 sestre po lekaru u 2024. godini, što doprinosi boljem kadrovskom uparavanju tima. Ukupne posete lekaru značajno rastu od 2021. godine, a dnevni broj pregleda po lekaru udvostručava se (sa 14,3 u 2020. na preko 33 u 2022–2024), što pokazuje povećano radno opterećenje. Prosečan broj poseta po korisniku raste sa 3,1 na 6,4, što može odražavati veće zdravstvene potrebe dece ili bolju dostupnost usluga. Međutim, udeo preventivnih pregleda opada sa 15,3% u 2020. na samo 8,6% u 2024. godini, što naglašava potrebu za jačanjem preventivnog rada u ovoj službi.(Tabela 85).

Služba za zdravstvenu zaštitu žena

U službi za zdravstvenu zaštitu žena na području opštine Zaječar tokom 2024. godine bio je zaposlen 2 lekar i 6 medicinske sestre (odnos 2:6). Ovaj odnos je u posmatranom periodu varirao. U periodu 2020-2024.godine prosečan broj korisnika na jednog lekara je varirao i u 2024. godini iznosio je 10.734 (*Pravilnik* preporučuje odnos od 6500 žena starijih od 15 godina na jednog ginekologa i jednu ginekološko-akušersku sestru, a na tri ovakva tima još jednu sestru) (Tabela 86).

Tabela 86. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu žena DZ Zaječar, 2020-2024. godine

Parametri		2020	2021	2022	2023	2024
Broj žena starijih od 15 godina		23994	23573	22067	21816	21648
Broj lekara		3	1	2	1	2
Broj korisnika na 1 lekara		7998	23573	11033	21816	10734
Broj medicinskih sestara		5	6	6	6	6
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,6	6	3	6	3
Broj poseta lekaru	Ukupno	15179	5775	5775	9585	9718
	% preventivnih pregleda	42,9	48,9	48,9	41	66
	Dnevno po lekaru	22,9	26,2	13,1	43,5	22
	Po korisniku	0,6	0,3	0,3	0,4	0,4

Prosečan broj poseta po jednoj ženi se kreće između 0,3 i 0,6, i u poslednjoj posmatranoj godini 2024, ovaj prosek iznosi 0,4. Opterećenost ginekologa primarne zdravstvene zaštite na teritoriji opštine Zaječar, u poslednjih pet godina, kretala se između 13 poseta i 43 poseta/pregleda dnevno. Više od polovine poseta pripada preventivi i tokom poslednje godine 2024. Ovaj procenat je najviši i iznosi 66% (Tabela 865). U 2024. godini broj poseta dnevno po ginekologu iznosio je oko 22 (normativ – 30 poseta na dan po ginekologu), što je ispod propisanog normativa.

Tabela 87. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu žena DZ Boljevac, 2020-2024. godine

Parametri		2020	2021	2022	2023	2024
Broj žena starijih od 15 godina		4980	4847	4575	4506	4428
Broj lekara		1	1	1	1	1
Broj korisnika na 1 lekara		4980	4847	4575	4506	4428
Broj medicinskih sestara		1	2	2	2	2
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1	2	2	2	2
Broj poseta lekaru	Ukupno	1682	2708	2708	2987	2807
	% preventivnih pregleda	58,3	45,5	45,5	15,4	44,5
	Dnevno po lekaru	7,6	12,3	12,3	13,5	12,7
	Po korisniku	0,3	0,6	0,6	0,6	0,6

U službi za zdravstvenu zaštitu žena DZ Boljevac 2024. godine bio je zaposlen 1 lekar i 2 medicinska sestra (odnos 1:2). U periodu 2020-2024. godine varira prosečan broj korisnika na jednog lekara i u 2024. godini je najmanji i iznosi 4.428 (*Pravilnik* preporučuje odnos od 6500 žena starijih od 15 godina na jednog ginekologa i jednu ginekološko-akušersku sestru, a na tri ovakva tima još jednu sestru) (Tabela 87).

Prosečan broj poseta po jednoj ženi se kreće između 0,3 i 0,6, a 2024. godine je ovaj broj poseta bio 0,6. Opterećenost ginekologa primarne zdravstvene zaštite u DZ Boljevac, u poslednjih pet godina, kretala se između 8 poseta i 13 poseta/pregleda dnevno. U proseku posmatrajući petogodišnji period više od 40% poseta pripada preventivnim pregledima, sem u 2023. godine kada je udeo preventivnih pregleda iznosio 15,4% (Tabela 87). U 2024. godini broj poseta dnevno po ginekologu bio je oko 12,7, (normativ – 30 poseta na dan po ginekologu).

Tabela 88. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu žena DZ Knjaževac, 2020-2024. godine

Parametri		2020	2021	2022	2023	2024
Broj žena starijih od 15 godina		12219	11916	11551	11402	11224
Broj lekara		2	1	2	2	2
Broj korisnika na 1 lekara		6109	11916	5775	5701	5612
Broj medicinskih sestara		3	3	3	3	3
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,5	3	1,5	1,5	1,5
Broj poseta lekaru	Ukupno	6125	7442	7442	8063	6406
	% preventivnih pregleda	18,15	16,4	16,4	12,5	17,2
	Dnevno po lekaru	13,9	33,8	16,9	18,3	14,6
	Po korisniku	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6

U službi za zdravstvenu zaštitu žena DZ Knjaževac tokom 2024. godine bio je zaposleno 2 lekara i 3 medicinske sestre (odnos 1:1,5). U periodu 2020-2024.godine varira prosečan broj korisnika na jednog lekara u 2024. godini iznosi 5612. (*Pravilnik* preporučuje odnos od 6500 žena starijih od 15 godina na jednog ginekologa i jednu ginekološko-akušersku sestru, a na tri ovakva tima još jednu sestru) (Tabela 88).

Prosečan broj poseta po jednoj ženi se kreće između 0,5 i 0,7, 2024.godine je 0,6. Opterećenost ginekologa primarne zdravstvene zaštite DZ Knjaževac, u poslednjih pet godina, kretala se između 16 posete i 34 poseta/pregleda dnevno. U proseku 16% poseta pripada preventivnim pregledima, 2023.godine 12,5% (Tabela 88). U 2024.godini broj poseta dnevno po ginekologu bio je oko 14,6, za razliku od 2021.godine kada je ovaj broj iznosio 33,8 (normativ – 30 poseta na dan po ginekologu).

Tabela 89. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu žena na području Okruga Zaječar, 2020-2024.godine.

Parametri		2020	2021	2022	2023	2024
Broj žena starijih od 15 godina		41193	40336	38193	37724	37120
Broj lekara		6	3	5	4	5
Broj korisnika na 1 lekara		6865	13445	7638	9431	7424
Broj medicinskih sestara		9	11	11	11	11
Broj medicinskih sestara na 1 lekara		1,5	3,6	2,2	2,7	2,2
Broj poseta lekaru	Ukupno	15179	15925	15925	20635	18931
	% preventivnih pregleda	42,9	33,2	33,2	26,2	46,4
	Dnevno po lekaru	11,5	24,1	14,5	23,4	17,2
	Po korisniku	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5

U službi za zdravstvenu zaštitu žena na području Okruga Zaječar, u periodu 2020–2024. godine, broj žena starijih od 15 godina postepeno se smanjivao sa 41.193 na 37.120, što može odražavati demografske promene. Broj lekara varirao je od 3 do 6, a broj medicinskih sestara bio je relativno stabilan, između 9 i 11, što je dovelo do promena u odnosu lekar–sestra sa 1:1,5 u 2020. na 1:2,7 u 2023. godini, poboljšavajući organizaciju rada i podršku lekarima. Prosečan broj korisnica po lekaru u periodu 2019–2023. kretao se od 8.373 do 9.431, što premašuje preporučeni Pravilnik (6.500 žena po jednom ginekologu i jednoj ginekološko-akušerskoj sestri, uz dodatnu sestru na tri ovakva tima).

Prosečan broj poseta po jednoj ženi ostaje nizak, između 0,3 u 2020. i 0,5 u 2023. godini, dok ukupan broj poseta po lekaru varira od 11 do 24 dnevno, a 2024. iznosi 17,2, što je ispod normativnog maksimuma od 30 poseta dnevno. Udeo preventivnih pregleda u ukupnom broju poseta kreće se prosečno oko 37%, sa padom na 26,2% u 2023. godini, dok je 2024. ponovo zabeležen

porast na 46,4%, što ukazuje na promene u intenzitetu preventivnog rada i realizaciji skrining programa. Ukupno, služba je u posmatranom periodu stabilno funkcionisala, uz izražene varijacije u opterećenju lekara i preventivnom angažmanu, a kadrovski resursi i dalje zahtevaju pažljivo planiranje kako bi se postigli propisani standardi.

Služba za zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba

U službi za zaštitu i lečenje usta i zuba DZ Zaječar 2024. godine bilo je 11 zaposlenih stomatologa i 15 zubnih tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom; 1,4 zubnih tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom na jednog stomatologa. (Tabela 90). Broj korisnika (procenjen ukupan broj stanovnika) na jednog stomatologa je promenljiv u posmatranom periodu u 2024. godini je bio 4.247 korisnika po jednom stomatologu, a najveći broj korisnika je zabeležen 2021. godine 5.734 korisnika po stomatologu.

Tabela 90. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba DZ Zaječar, 2020-2024. godine

Parametri		2020	2021	2022	2023	2024
Broj korisnika		52637	51607	47991	47438	46716
Broj stomatologa		11	9	9	9	11
Broj korisnika na 1 stomatologa		4785	5734	5332	5270	4247
Broj medicinskih sestara		17	17	17	15	15
Broj medicinskih sestara na 1 stomatologa		1,5	1,8	1,8	1,6	1,4
Broj poseta stomatologu	Ukupno	22189	10617	13227	14492	14598
	% preventivnih pregleda	25,6	32,8	35,4	35	29
	Dnevno po lekaru	9,2	5,3	6,7	7,3	6
	Po korisniku	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3

Ukupan broj poseta stomatologu je varirao, sa najnižim brojem 10.617 u 2021. godini i najvišim oko 14.598 u 2024. godini, dok dnevni broj poseta po stomatologu ostaje nizak (od 5,3 do 9,2), što ukazuje na relativno nisko opterećenje u odnosu na broj korisnika.

Prosečan broj poseta po korisniku je oko 0,2–0,3 godišnje, dok udeo preventivnih pregleda ostaje visok i stabilan (25,6–35,4%), što pokazuje da služba kontinuirano sprovodi preventivne aktivnosti i fokusira se na očuvanje oralnog zdravlja stanovništva. Ukupno, služba održava stabilan rad uz povoljne preventivne pokazatelje, iako se opterećenje stomatologa menja u zavisnosti od broja korisnika..

Tabela 91. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba DZ Boljevac, 2020-2024. godine

Parametri		2020	2021	2022	2023	2024
Broj korisnika		10950	10692	10184	10044	9870
Broj stomatologa		2	2	2	3	3
Broj korisnika na 1 stomatologa		5475	5346	5092	3348	3290
Broj medicinskih sestara		2	2	2	2	2
Broj medicinskih sestara na 1stomatologa		1	1	1	0,6	0,6
Broj poseta stomatologu	Ukupno	2362	2565	2325	2467	2480
	% preventivnih pregleda	9,3	8,1	9,7	7,9	7,8
	Dnevno po lekaru	5,4	5,8	5,3	3,7	3,7
	Po korisniku	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

U službi za zaštitu i lečenje usta i zuba DZ Boljevac 2024. godine bilo je 3 zaposlena stomatologa i 2 zubna tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom; 0,6 zubni tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom na jednog stomatologa. (Tabela 92). Broj korisnika (procenjen ukupan broj

stanovnika) na jednog stomatologa je promenljiv u posmatranom periodu u 2024.godini je bio 3.290 po jednom stomatologu, a u 2020.godine 5.475 korisnika po stomatologu.

Broj poseta u periodu od 2020-2024.godine po korisniku je manji od jedan, 2024. godine je 0,2. Svaki stomatolog je imao oko 5 pregleda dnevno; 2024.godine prosek je 3,7 poseta dnevno (normativ – u dečjoj i preventivnoj stomatologiji 12 poseta na dan, a u opštoj stomatologiji – 15). Procenat preventivnih pregleda u odnosu na ukupne preglede je smanjen u odnosu na predhodne godine i u 2024.godini on iznosi 7,8%.

Tabela 92. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba opštine Knjaževac, 2020-2024. godine

Parametri		2020	2021	2022	2023	2024
Broj korisnika		27005	26382	25341	25024	24603
Broj stomatologa		5	5	5	4	4
Broj korisnika na 1 stomatologa		5401	5276	5068	6256	6150
Broj medicinskih sestara		8	8	8	7	7
Broj medicinskih sestara na 1stomatologa		1,6	1,6	1,6	1,7	1,7
Broj poseta stomatologu	Ukupno	11203	13721	14062	16911	16208
	% preventivnih pregleda	11,9	8,8	12,5	10,7	12,9
	Dnevno po lekaru	10,1	12,4	12,8	19,2	18,4
	Po korisniku	0,4	0,5	0,6	0,7	0,6

U službi za zaštitu i lečenje usta i zuba DZ Knjaževac 2024. godine bilo je 4 zaposlenih stomatologa i 7 zubnih tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom; 1,7 zubnih tehničara sa višom i srednjom stručnom spremom na jednog stomatologa. (Tabela 92). Broj korisnika (procenjen ukupan broj stanovnika) na jednog stomatologa je promenljiv u posmatranom periodu i u 2024.godini je 6.150 po jednom stomatologu.

Broj poseta u periodu od 2020-2024.godine po korisniku je manji od jedan, 2024. godine je 0,6. Svaki stomatolog je imao od 10 do 19 pregleda dnevno; 2024.godine prosek je 18,4 (normativ – u dečjoj i preventivnoj stomatologiji 12 poseta na dan, a u opštoj stomatologiji – 15). Procenat preventivnih pregleda u odnosu na ukupne preglede je 2024.godine iznosio 12,9 % .

Tabela 93. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba na području Okruga Zaječar, 2020-2024. godine.

Parametri		2020	2021	2022	2023	2024
Broj korisnika		90592	88681	83516	82506	81189
Broj stomatologa		18	16	16	16	18
Broj korisnika na 1 stomatologa		5032	5542	5219	5156	4510
Broj medicinskih sestara		27	27	27	24	24
Broj medicinskih sestara na 1stomatologa		1,5	1,7	1,7	1,5	1,3
Broj poseta stomatologu	Ukupno	22189	26903	29614	33870	33286
	% preventivnih pregleda	25,6	18,2	22,5	20,9	19,9
	Dnevno po lekaru	5,6	7,6	8,4	9,6	8,4
	Po korisniku	0,2	0,3	0,4	0,4	0,4

Podaci iz Tabele 93 pokazuju da služba za zdravstvenu zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba na području Zaječarskog okruga u periodu 2020–2024. beleži postepeni pad broja korisnika sa 90.592 na 81.189, što može odražavati demografske promene ili smanjenje korišćenja stomatoloških usluga. Broj stomatologa je varirao između 16 i 18, dok se broj korisnika po stomatologu kretao od

5.032 do 4.510, sa najvišim opterećenjem 2021. godine i najnižim 2024. godine, što ukazuje na promene u raspodeli opterećenja. Broj medicinskih sestara ostaje stabilan (24–27), a njihov odnos prema stomatolozima smanjuje se sa 1,7 na 1,3, što može uticati na efikasnost rada ordinacija.

Ukupan broj poseta stomatologu raste sa 22.189 u 2020. na 33.870 u 2023., a zatim blago pada na 33.286 u 2024., dok dnevno opterećenje stomatologa raste sa 5,6 na 9,6 pregleda, a 2024. godine iznosi 8,4, što ukazuje na umeren porast radnog opterećenja. Prosečan broj poseta po korisniku ostaje nizak, oko 0,2–0,4 godišnje, dok udeo preventivnih pregleda opada sa 25,6% u 2020. na 19,9% u 2024., što pokazuje smanjenje fokusa na preventivne aktivnosti.

3.2.2 Rad i korišćenje bolničke zdravstvene zaštite

Bolnička (stacionarna) zdravstvena zaštita na području opštine Zaječar u 2024.godini ostvarivala se kroz rad Opšte bolnice Zaječar.

Broj postelja se nije menjao u posmatranom periodu, tako da ukupan posteljni fond u 2024. godini iznosi 430 postelja. Opšte bolnice Zaječar je regionalnog karaktera i pruža usluge iz oblasti sekundarne zdravstvene zaštite stanovništvu opštine Boljevac i u određenom obimu stanovništvu opštine Knjaževac. Zdravstvene usluge iz oblasti nuklearne medicine i stacionarne usluge u okviru dermatovenerologije i infektivnih bolesti pruža stanovništvu okruga Zaječar i Bor.

U Opštoj bolnici Zaječar broj zaposlenih lekara –113 je registrovan na kraju 2024.godine (od toga oko 78,9% specijalista).

U posmatranom periodu broj zdravstvenih radnika sa višom i srednjom i nižom stručnom spremom je imao minimum tokom poslednje 2024 godine. Te godine je radilo njih 387, a odnos lekara i medicinskih sestara bio je 1:3,5. U 2020.godini broj medicinskih sestara-tehničara je bio najmanji i iznosio je 413 (Tabela 94). Najmanji broj lekara se beleži u poslednjoj posmatranoj godini kada je iznosio 113.

Prosečno, na nivou opštine Zaječar u 2024.godini na 100 postelja bila su obezbeđena 26 lekara i 98 medicinskih sestara/tehničara.

Tabela 94. Rad i korišćenje bolničke zdravstvene zaštite na teritoriji opštine Zaječar u periodu 2020-2024. godine.

Parametri	2020	2021	2022	2023	2024
Broj lekara	119	121	120	116	113
% specijalista	75,6	75,8	79,2	79,3	78,9
Viša, srednja i niža SS	413	433	421	436	423
Broj postelja	430	430	430	430	430
Bolesnički dani	50948	65777	59031	52483	56325
Broj ispisanih pacijenata	7466	9415	8391	8046	8187
Prosečna dužina lečenja	6,82	6,9	7,04	6,52	6,88
Zauzetost postelja	32,46	41,91	32,50	33,48	35,89
Broj bolesnika na 1 lekara	63	77	70	69	72
Broj bolesnika na 1 MS	18	22	20	18	19
Broj lekara/100 postelja	27,7	28	27	27	26
Broj sestara/100 postelja	96	100	97	101	98

U periodu 2020-2024.godine prosečna dužina lečenja se kreće oko 7 dana. Zauzetost postelja je između 33 i 42%; varirala je tokom posmatranog perioda, a 2024.godine iznosi 36%.

Broj pacijenata po lekaru godišnje je varirao; najmanji je bio 2020.godine - 63 po lekaru, a najveći 77 u 2021.godini. U 2024.godini bilo je prosečano 72 bolesnika lečenih u bolnici po jednom lekaru i manje je nego što je *Pravilnikom* određene mere izvršenja: 170-210.

Tabela 95. Rad i korišćenje bolničke zdravstvene zaštite Specijalne bolnice "Gamzigrad" u periodu 2020-2024. godine

Parametri	2020	2021	2022	2023	2024
Broj lekara	8	8	8	8	8
% specijalista	62	75	100	100	100
Viša, srednja i niža SS	61	63	64	61	61
Broj postelja	212	212	212	212	212
Bolesnički dani	48962	39540	47944	50844	53459
Broj ispisanih pacijenata	2620	2391	3002	2898	3003
Prosečna dužina lečenja	18,69	16,5	15,9	17,5	17,8
Zauzetost postelja	63,27	51,10	61,9	65,7	69,09
Broj bolesnika na 1 lekara	327	298	375	362	375
Broj bolesnika na 1 MS	43	38	47	47	49
Broj lekara/100 postelja	3,8	3,8	3	4	4
Broj sestara/100 postelja	28,8	29,7	30	29	29

Podaci iz Tabele 95 pokazuju da Specijalna bolnica „Gamzigrad“ u periodu 2020–2024. održava stabilan broj lekara (8), uz značajan porast procenta specijalista – sa 62% u 2020. na 100% od 2022. godine, što ukazuje na unapređenje stručnog kadra.

Broj postelja je konstantan (212), dok broj zdravstvenih radnika sa srednjom, višom i nižom stručnom spremom blago varira (61–64), uz blagi porast opterećenja sestara – broj bolesnika na jednu sestru raste sa 43 na 49. Aktivnost bolnice pokazuje oscilacije: bolesnički dani padaju tokom 2021. (39.540), ali zatim kontinuirano rastu do 2024. (53.459).

Broj ispisanih pacijenata prati isti trend i kreće se od 2.620 u 2020. do 3.003 u 2024. Prosečna dužina lečenja se smanjuje sa 18,69 dana na oko 16 dana tokom 2021–2022, ali ponovo raste na 17,8 dana 2024. godine, što može ukazivati na kompleksnije slučajeve ili promene u organizaciji rada.

Zauzetost postelja takođe pokazuje oporavak posle pandemijske 2021. (51,1%) i raste do 69,09% u 2024., približavajući se optimalnim vrednostima za rehabilitacione specijalne bolnice. Opterećenje lekara je relativno visoko i stabilno, sa oko 360–375 bolesnika po lekaru u godinama najveće aktivnosti. Kada se posmatra broj zaposlenih u odnosu na kapacitete, pokazatelji lekara i sestara na 100 postelja ostaju u granicama standarda, uz pozitivan pomak ka većoj specijalizovanosti kadra.

Tabela 96. Rad i korišćenje bolničke zdravstvene zaštite na teritoriji opštine Knjaževac u periodu 2020-2024. godine

Parametri	2020	2021	2022	2023	2024
Broj lekara	57	61	56	56	55
% specijalista	71,9	68,8	67,9	66,1	67,3
Viša, srednja i niža SS	161	165	166	170	169
Broj postelja	120	120	120	120	120
Bolesnički dani	15521	16047	17060	18141	19723
Broj ispisanih pacijenata	2739	2836	3421	3657	3840
Prosečna dužina lečenja	5,67	5,66	4,9	4,9	5,14
Zauzetost postelja	52,36	36,64	28,5	41,4	45,03
Broj bolesnika na 1 lekara	48	46	61	65	70
Broj bolesnika na 1 MS	17	17	21	22	23
Broj lekara/100 postelja	47,5	51	46	47	46
Broj sestara/100 postelja	134	137	138	142	140

Broj lekara se blago smanjio sa 57 u 2020. na 55 u 2024, a udeo specijalista ostao je ispod optimalnog nivoa, uz blagi pad tokom posmatranog perioda (sa 71,9% na oko 67%). Broj srednjeg medicinskog kadra je blago rastao (161 → 169), što ukazuje na jačanje sestrinskog osoblja uprkos blagom padu broja lekara.

Broj postelja ostaje stabilan (120), ali iskorišćenost kapaciteta znatno varira: nakon pandemijske 2020. kada je zauzetost bila 52,36%, 2021. i posebno 2022. beleži se pad (36,64% i 28,5%), što je najniži nivo zauzetosti u posmatranom periodu. 2024. zauzetost raste na 45,03%,

Bolesnički dani kontinuirano rastu (15.521 → 19.723), kao i broj ispisanih pacijenata (2.739 → 3.840), što ukazuje na povećan priliv pacijenata i veći obim rada. Prosečna dužina lečenja blago se smanjuje tokom sredine perioda (4,9 dana u 2022. i 2023.), a 2024. ponovo raste na 5,14 dana,

Opterećenje kadra raste iz godine u godinu: broj bolesnika na jednog lekara povećan je sa 48 na 70, a na jednu medicinsku sestru sa 17 na 23, što ukazuje na povećanu zahtevnost posla i veću opterećenost zaposlenih.

Kada se posmatra broj lekara i sestara na 100 postelja, bolnica beleži relativno stabilan odnos (oko 46–51 lekara i 134–142 sestara na 100 postelja), što je iznad minimuma i ukazuje na adekvatan broj zaposlenih u odnosu na kapacitete. (Tabela 96).

4. ANALIZA EPIDEMIOLOŠKE SITUACIJE

Operativnu evidenciju zaraznih bolesti na području opštine Zaječar radio je Centar za prevenciju i kontrolu bolesti Zavod za javno zdravlje Timok iz Zaječara. U periodu od 2020. do 2024. godine prijavljeno je 18297 slučajeva oboljenja i 261 smrtnih slučajeva.

Srednja godišnja stopa morbiditeta od zaraznih bolesti u ovom period iznosila je 7833,29 na 100.000 stanovnika. Najveći broj obolelih prijavljen je 2021. godine – 7934 (incidenca je 14596,6 na 100.000 stanovnika), a najmanji 2024. – 177 i incidencom od 378,89 ‰₀₀₀₀.

Tabela br.97. Registrovane zarazne bolesti na području opštine Zaječar

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2020	2021	2022	2023	2024	Ukupno
A02.0 Enteritis salmonellosa	O	15	9	9	15	44	92
	U						
A02.1 Salmonellosis septica	O						
	U						
A03.1 Dysenteria bacillaris per Sh. Flexneri	O						
	U						
A03.2 Dysenteria bacillaris per Sh. Boydi	O						
	U						
A03.9 Shigellosis non specificata	O						
	U						
A04.0 Infectio intestinalis per E. Coli enteropathogenem	O						
	U						
A04.5 Enteritis campylobacterialis	O	7	3	2	13	28	53
	U						
A04.6 Enteritis yersiniosa enterocolitica	O						
	U						
A04.7 Enterocolitis per Clostridium difficile	O						
	U						
A04.9 Infectio intestinalis bacterialis non specificata	O						
	U						
A05.1 Botulismus	O						
	U						
A05.4 Intoxicatio alimentaria per Bacillum cereum	O						
	U						
A05.9 Intoxicatio alimentaria bacterialis, non specificata	O						
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2020	2021	2022	2023	2024	Ukupno
A06.9 Amoebiasis non specificata	O						
	U						
A07.1 Lambliasis	O						
	U						
A09 Diarrhoea et gastroenteritis causa infectionis suspecta	O						
	U						
A15.0 Tuberculosis pulmonis, per microscopiam sputi confirmata	O	3	0	5	3	2	13
	U						
A15.1 Tuberculosis pulmonis, solum culture confirmata	O						
	U						
A15.2 Tuberculosis pulmonis, per histologiam confirmata	O						
	U						
A15.3 Tuberculosis pulmonis, methodis non specificatis confirmata	O						
	U						
A15.4 Tuberculosis lymphonodorum intrathoracalium, per bacteriologiam et histologiam confirmata	O						
	U						
A15.6 Pleuritis tuberculosa, per bacteriologiam histologiam confirmata	O						
	U						
A15.8 Tuberculosis pulmonis, per bacteriologiam et histologiam confirmata alia	O						
	U						
A15.9 Tuberculosis organorum, per bacteriologiam et histologiam confirmata non specificata	O						
	U						
A16.0 Tuberculosis pulmonis bacteriologice histologice negativa	O						
	U						
A16.1 Tuberculosis pulmonis, sine exploratione bacteriologica et histologica	O						
	U						
A16.2 Tuberculosis pulmonis, sine confirmatione bacteriologica sive histologica	O					1	1
	U						
A16.5 Pleuritis tuberculosa	O						
	U						
A16.7 Tuberculosis pulmonis primaria	O						
	U						
A17.0 Meningitis tuberculosa	O						
	U						
A18.0 Tuberculosis ossium et articularum	O						
	U						
A18.1 Tuberculosis sistematis genitourinarii	O						
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2020	2021	2022	2023	2024	Ukupno
A18.2 Tuberculosis lymphoglandularum peripherica	O						
	U						
A19.9 Tuberculosis miliaris, non specificata	O						
	U						
A21.9 Tularaemia, non specificata	O						
	U						
A22.0 Antrax cutaneus	O						
	U						
A23.9 Brucellosis, non specificata	O						
	U						
A27.9 Leptospirosis, non specificata	O						
	U						
A32.9 Listeriosis non specificata	O						
	U						
A35 Tetanus alius	O						
	U						
A37.9 Pertussis, non specificata	O						
	U						
A38 Scarlatina	O						
	U						
A39.0 Meningitis meningococcica	O						
	U						
A39.9 Infectio meningococcica, non specificata	O						
	U						
A40.9 Septicaemia streptococcica	O						
	U						
A41.8 Septicaemia alia, specificata	O						
	U						
A48.1 Legionellosis	O			3			3
	U						
A51.9 Syphilis recens, non specificata	O						
	U						
A53.9 Syphilis alia et non specificata	O					1	1
	U						
A54.9 Infectio gonococcica, non specificata	O			1	1		2
	U						
A56.8 Infectio chlamydialis modo sexuali transmissa	O			3			3
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2020	2021	2022	2023	2024	Ukupno
A69.2 Morbus Lyme	O						
	U						
A87.0 Meningitis enteroviralis	O						
	U						
A92.3 Febris West Nile	O						
	U						
A98.5 Febris haemorrhagica cum syndroma renali	O						
	U						
B01.8 Varicella cum complicationibus aliis	O						
	U						
B01.9 Varicella sine complicationibus	O						
	U						
B05.9 Morbilli sine complicationibus	O						
	U						
B06.9 Rubeola sine complicationibus	O						
	U						
B15.9 Hepatits A sine comate hepatico	O				1		1
	U						
B16.9 Hepatitis acuta B sine delta agente	O	2				1	3
	U						
B17.1 Hepatits acuta C	O					1	1
	U						
B17.2 Hepatits acuta E	O						
	U						
B18.1 Hepatitis viralis chronica B sine delta agente	O	2		1		3	6
	U						
B18.2 Hepatits viralis chronica C	O	5	4		4	5	18
	U						
B19.9 Hepatits viralis, non specificata	O						
	U						
B20 Morbus HIV - morbus deficientiae immunitatis acquisitae cum morbis infectivis et parasitariis adjunctis	O	1				2	3
	U						
B22 Morbus HIV cum morbis aliis specificatis adjunctis	O						
	U						
B23 Morbus HIV cum statibus adjunctis aliis	O					1	1
	U						
B24 Morbus HIV, non specificatus	O						
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2020	2021	2022	2023	2024	Ukupno
B26.9 Parotitis epidemica sine complicatione	O						
	U						
B27.9 Mononucleosis infectiva, non specificata	O						
	U						
B54 Malaria, non specificata	O						
	U						
B55.9 Leishmaniasis non specificata	O						
	U						
B58.9 Toxoplasmosis, non specificata	O						
	U						
B67.0 Echinococcosis hepatis	O						
	U						
B67.1 Echinococcosis pulmonis	O						
	U						
B67.9 Echinococcosis alia non specificata	O						
	U						
B75 Trichinellosis	O						
	U						
B86 Scabies	O						
	U						
G00.1 Meningitis pneumococcica	O	1					1
	U						
G00.3 Meningitis staphilococcica	O						
	U						
G00.9 Meningitis bacterialis, non specificata	O						
	U						
G72.8 Flacid muscle paralysis	O						
	U						
J02.0 Pharyngitis streptococcica	O						
	U						
J03.0 Tonsillitis streptococcica	O						
	U						
J10 Influenza, virus identificatum	O	4			2	3	9
	U						
J11 Influenza, virus non identificatum	O	60	3			24	87
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2020	2021	2022	2023	2024	Ukupno
J12 Pneumonia viralis	O						
	U						
J12.9 Pneumonia viralis, non specificata	O						
	U						
J13 Pneumonia pneumococcica	O						
	U						
J14 Pneumonia per Haemophilum influenzae	O						
	U						
J15 Pneumonia bacterialis	O						
	U						
U07.1 Infectio corona viralis	O		2132	7921	6801	1121	17975
	U		52	129	66	13	260
UKUPNO	O	114	2164	7934	6828	1194	18234
	U	0	52	129	66	13	260
Z21 Nosilaštvo antitela na HIV	O			2	1		3
	U						
Z22.1 Izlučivanje uzročnika drugih salmoneloza,	O						
	U						
Z22.3 Izlučivanje uzročnika jersinioza	O						
	U						
Z22.4 Izlučivanje uzročnika kampilobakterioza	O						
	U						
Z22.5 Nosilaštvo antigena virusnog hepatitisa B	O	1					1
	U						
Z22.9 Nosilaštvo antitela na virusni hepatitis C	O	2					2
	U						
Z24.2 Ozlede od šivotinja	O						
	U						

U periodu od 2020. do 2024. godine prijavljeno je 261 smrtnih slučajeva od zaraznih bolesti i to od Infection Corona viralis. Srednja godišnja stopa mortaliteta od zaraznih bolesti u posmatranom period iznosila je 111,74 na 100.000 stanovnika. Najveći broj umrlih prijavljen je 2021. godine – 129 (mortalitet je 276,14 na 100.000 stanovnika), a najmanje 2024. godine kada je prijavljen 1 smrtni slučaj.

Operativnu evidenciju zaraznih bolesti na području opštine Boljevac radio je Centar za prevenciju i kontrolu bolesti Zavod za javno zdravlje Timok iz Zaječara. U periodu od 2020. do 2024. Godine prijavljeno je 2817 slučajeva oboljenja i 75 smrtnih slučajeva.

Srednja godišnja stopa morbiditeta od zaraznih bolesti u ovom period iznosila je 2581,56 na 100.000 stanovnika. Najveći broj obolelih prijavljen je 2021. godine – 1274 (incidenca je 11915,4 na 100.000 stanovnika), a najmanji 2024. – 31 i incidencom od 314,08‰₀₀₀₀

Tabela br. 98. Registrovane zarazne bolesti na području opštine Boljevac

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2020	2021	2022	2023	2024	Ukupno
A02.0 Enteritis salmonellosa	O	2	2		4	2	10
	U						
A02.1 Salmonellosis septica	O						
	U						
A03.1 Dysenteria bacillaris per Sh. Flexneri	O						
	U						
A03.2 Dysenteria bacillaris per Sh. Boydi	O						
	U						
A03.9 Shigellosis non specificata	O						
	U						
A04.0 Infectio intestinalis per E. Coli enteropathogenem	O						
	U						
A04.5 Enteritis campylobacterialis	O		1	2		1	4
	U						
A04.6 Enteritis yersiniosa enterocolitica	O						
	U						
A04.7 Enterocolitis per Clostridium difficile	O						
	U						
A04.9 Infectio intestinalis bacterialis non specificata	O						
	U						
A05.1 Botulismus	O						
	U						
A05.4 Intoxicatio alimentaria per Bacillum cereum	O						
	U						
A05.9 Intoxicatio alimentaria bacterialis, non specificata	O						
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2020	2021	2022	2023	2024	Ukupno
A06.9 Amoebiasis non specificata	O						
	U						
A07.1 Lambliasis	O						
	U						
A09 Diarrhoea et gastroenteritis causa infectionis suspecta	O						
	U						
A15.0 Tuberculosis pulmonis, per microscopiam sputi confirmata	O						
	U						
A15.1 Tuberculosis pulmonis, solum culture confirmata	O						
	U						
A15.2 Tuberculosis pulmonis, per histologiam confirmata	O						
	U						
A15.3 Tuberculosis pulmonis, methodis non specificatis confirmata	O						
	U						
A15.4 Tuberculosis lymphonodorum intrathoracalium, per bacteriologiam et histologiam confirmata	O						
	U						
A15.6 Pleuritis tuberculosa, per bacteriologiam histologiam confirmata	O						
	U						
A15.8 Tuberculosis pulmonis, per bacteriologiam et histologiam confirmata alia	O						
	U						
A15.9 Tuberculosis organorum, per bacteriologiam et histologiam confirmata non specificata	O						
	U						
A16.0 Tuberculosis pulmonis bacteriologicè histologicè negativa	O						
	U						
A16.1 Tuberculosis pulmonis, sine exploratione bacteriologica et histologica	O						
	U						
A16.2 Tuberculosis pulmonis, sine confirmatione bacteriologica sive histologica	O						
	U						
A16.5 Pleuritis tuberculosa	O						
	U						
A16.7 Tuberculosis pulmonis primaria	O						
	U						
A17.0 Meningitis tuberculosa	O						
	U						
A18.0 Tuberculosis ossium et articularum	O						
	U						
A18.1 Tuberculosis sistematis genitourinarii	O						
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2020	2021	2022	2023	2024	Ukupno
A18.2 Tuberculosis lymphoglandularum peripherica	O						
	U						
A19.9 Tuberculosis miliaris, non specificata	O						
	U						
A21.9 Tularaemia, non specificata	O						
	U						
A22.0 Antrax cutaneus	O						
	U						
A23.9 Brucellosis, non specificata	O						
	U						
A27.9 Leptospirosis, non specificata	O						
	U						
A32.9 Listeriosis non specificata	O						
	U						
A35 Tetanus alius	O						
	U						
A37.9 Pertussis, non specificata	O						
	U						
A38 Scarlatina	O						
	U						
A39.0 Meningitis meningococcica	O						
	U						
A39.9 Infectio meningococcica, non specificata	O						
	U						
A40.9 Septicaemia streptococcica	O						
	U						
A41.8 Septicaemia alia, specificata	O						
	U						
A48.1 Legionellosis	O						
	U						
A51.9 Syphilis recens, non specificata	O						
	U						
A53.9 Syphilis alia et non specificata	O						
	U						
A54.9 Infectio gonococcica, non specificata	O						
	U						
A56.8 Infectio chlamydialis modo sexuali transmissa	O						
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2020	2021	2022	2023	2024	Ukupno
A69.2 Morbus Lyme	O						
	U						
A87.0 Meningitis enteroviralis	O						
	U						
A92.3 Febris West Nile	O						
	U						
A98.5 Febris haemorrhagica cum syndroma renali	O						
	U						
B01.8 Varicella cum complicationibus aliis	O						
	U						
B01.9 Varicella sine complicationibus	O						
	U						
B05.9 Morbilli sine complicationibus	O						
	U						
B06.9 Rubeola sine complicationibus	O						
	U						
B15.9 Hepatitis A sine comate hepatico	O						
	U						
B16.9 Hepatitis acuta B sine delta agente	O						
	U						
B17.1 Hepatitis acuta C	O						
	U						
B17.2 Hepatitis acuta E	O						
	U						
B18.1 Hepatitis viralis chronica B sine delta agente	O						
	U						
B18.2 Hepatitis viralis chronica C	O	2			2		4
	U						
B19.9 Hepatitis viralis, non specificata	O						
	U						
B20 Morbus HIV - morbus deficientiae immunitatis acquisitae cum morbis infectivis et parasitariis adjunctis	O	1	1				2
	U	1					1
B22 Morbus HIV cum morbis aliis specificatis adjunctis	O						
	U						
B23 Morbus HIV cum statibus adjunctis aliis	O						
	U						
B24 Morbus HIV, non specificatus	O						
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2020	2021	2022	2023	2024	Ukupno
B26.9 Parotitis epidemica sine complicatione	O						
	U						
B27.9 Mononucleosis infectiva, non specificata	O						
	U						
B54 Malaria, non specificata	O						
	U						
B55.9 Leishmaniasis non specificata	O						
	U						
B58.9 Toxoplasmosis, non specificata	O						
	U						
B67.0 Echinococcosis hepatis	O						
	U						
B67.1 Echinococcosis pulmonis	O						
	U						
B67.9 Echinococcosis alia non specificata	O						
	U						
B75 Trichinellosis	O						
	U						
B86 Scabies	O						
	U						
G00.1 Meningitis pneumococcica	O						
	U						
G00.3 Meningitis staphilococcica	O						
	U						
G00.9 Meningitis bacterialis, non specificata	O						
	U						
G72.8 Flacid muscle paralysis	O						
	U						
J02.0 Pharyngitis streptococcica	O						
	U						
J03.0 Tonsillitis streptococcica	O						
	U						
J10 Influenza, virus identificatum	O	2					2
	U						
J11 Influenza, virus non identificatum	O						
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2020	2021	2022	2023	2024	Ukupno
J12 Pneumonia viralis	O						
	U						
J12.9 Pneumonia viralis, non specificata	O						
	U						
J13 Pneumonia pneumococcica	O						
	U						
J14 Pneumonia per Haemophilum influenzae	O						
	U						
J15 Pneumonia bacterialis	O						
	U						
U07.1 Infectio corona viralis	O	534	1270	734	231	28	2797
	U	11	49	12	1	1	74
UKUPNO	O	541	1274	736	235	31	2817
	U	12	49	12	1	1	75
Z21 Nosilaštvo antitela na HIV	O						
	U						
Z22.1 Izlučivanje uzročnika drugih salmoneloza,	O						
	U						
Z22.3 Izlučivanje uzročnika jersinioza	O						
	U						
Z22.4 Izlučivanje uzročnika kampilobakterioza	O						
	U						
Z22.5 Nosilaštvo antigena virusnog hepatitisa B	O						
	U						
Z22.9 Nosilaštvo antitela na virusni hepatitis C	O						
	U						
Z24.2 Ozlede od životinja	O						
	U						

U periodu od 2020. do 2024. godine prijavljeno je 75 smrtnih slučajeva od zaraznih bolesti i to: Infection Corona viralis – 74 i morbus HIV – 1. Srednja godišnja stopa mortaliteta od zaraznih bolesti u posmatranom period iznosila je 151,96 na 100.000 stanovnika. Najviše umrlih prijavljeno je 2021.godine 49 (mortalitet je 496,45 na 100.000 stanovnika), dok je 2023.i 2024.godine prijavljen po jedan smrtni ishod od zaraznih bolesti na teritoriji opštine Boljevac

Operativnu evidenciju zaraznih bolesti na području opštine Knjaževac radio je Centar za kontrolu i prevenciju bolesti Zavod za javno zdravlje Timok iz Zaječara. U periodu od 2020. do 2024. Godine prijavljeno je 12388 slučaj oboljenja i 180 smrtnih slučajeva.

Srednja godišnja stopa morbiditeta od zaraznih bolesti u ovom period iznosila je 10070,32 na 100.000 stanovnika. Najveći broj obolelih prijavljen je 2022. godine – 5267 (incidenca je 19964,4 na 100.000 stanovnika), a najmanji 2024. – 29 i incidencom od 117,87 ‰₀₀₀₀.

Tabela br.99. Registrovane zarazne bolesti na području opštine Knjaževac

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2020	2021	2022	2023	2024	Ukupno
A02.0 Enteritis salmonellosa	O	51	1	4	1	3	60
	U						
A02.1 Salmonellosis septica	O						
	U						
A03.1 Dysenteria bacillaris per Sh. Flexneri	O						
	U						
A03.2 Dysenteria bacillaris per Sh. Boydi	O						
	U						
A03.9 Shigellosis non specificata	O						
	U						
A04.0 Infectio intestinalis per E. Coli enteropathogenem	O						
	U						
A04.5 Enteritis campylobacterialis	O	1					1
	U						
A04.6 Enteritis yersiniosa enterocolitica	O						
	U						
A04.7 Enterocolitis per Clostridium difficile	O						
	U						
A04.9 Infectio intestinalis bacterialis non specificata	O						
	U						
A05.1 Botulismus	O						
	U						
A05.4 Intoxicatio alimentaria per Bacillum cereum	O						
	U						
A05.9 Intoxicatio alimentaria bacterialis, non specificata	O						
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2020	2021	2022	2023	2024	Ukupno
A06.9 Amoebiasis non specificata	O						
	U						
A07.1 Lambliasis	O						
	U						
A09 Diarrhoea et gastroenteritis causa infectionis suspecta	O						
	U						
A15.0 Tuberculosis pulmonis, per microscopiam sputi confirmata	O	3		2	3		8
	U	1					1
A15.1 Tuberculosis pulmonis, solum culture confirmata	O						
	U						
A15.2 Tuberculosis pulmonis, per histologiam confirmata	O						
	U						
A15.3 Tuberculosis pulmonis, methodis non specificatis confirmata	O						
	U						
A15.4 Tuberculosis lymphonodorum intrathoracalium, per bacteriologiam et histologiam confirmata	O						
	U						
A15.6 Pleuritis tuberculosa, per bacteriologiam histologiam confirmata	O						
	U						
A15.8 Tuberculosis pulmonis, per bacteriologiam et histologiam confirmata alia	O						
	U						
A15.9 Tuberculosis organorum, per bacteriologiam et histologiam confirmata non specificata	O						
	U						
A16.0 Tuberculosis pulmonis bacteriologicè histologicè negativa	O						
	U						
A16.1 Tuberculosis pulmonis, sine exploratione bacteriologica et histologica	O						
	U						
A16.2 Tuberculosis pulmonis, sine confirmatione bacteriologica sive histologica	O						
	U						
A16.5 Pleuritis tuberculosa	O						
	U						
A16.7 Tuberculosis pulmonis primaria	O						
	U						
A17.0 Meningitis tuberculosa	O						
	U						
A18.0 Tuberculosis ossium et articularum	O						
	U						
A18.1 Tuberculosis sistematis genitourinari	O						
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2020	2021	2022	2023	2024	Ukupno
A18.2 Tuberculosis lymphoglandularum peripherica	O						
	U						
A19.9 Tuberculosis miliaris, non specificata	O						
	U						
A21.9 Tularaemia, non specificata	O						
	U						
A22.0 Antrax cutaneus	O						
	U						
A23.9 Brucellosis, non specificata	O						
	U						
A27.9 Leptospirosis, non specificata	O						
	U						
A32.9 Listeriosis non specificata	O						
	U						
A35 Tetanus alius	O						
	U						
A37.9 Pertussis, non specificata	O						
	U						
A38 Scarlatina	O						
	U						
A39.0 Meningitis meningococcica	O						
	U						
A39.9 Infectio meningococcica, non specificata	O						
	U						
A40.9 Septicaemia streptococcica	O						
	U						
A41.8 Septicaemia alia, specificata	O						
	U						
A48.1 Legionellosis	O						
	U						
A51.4 Syphilis secundariae aliae	O				1		1
	U						
A51.9 Syphilis recens, non specificata	O						
	U						
A53.9 Syphilis alia et non specificata	O	1				2	3
	U						
A54.9 Infectio gonococcica, non specificata	O					1	1
	U						
A56.8 Infectio chlamydialis modo sexuali transmissa	O						
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2020	2021	2022	2023	2024	Ukupno
A69.2 Morbus Lyme	O						
	U						
A87.0 Meningitis enteroviralis	O						
	U						
A92.3 Febris West Nile	O						
	U						
A98.5 Febris haemorrhagica cum syndroma renali	O				1		1
	U						
B01.8 Varicella cum complicationibus aliis	O						
	U						
B01.9 Varicella sine complicationibus	O						
	U						
B05.9 Morbilli sine complicationibus	O						
	U						
B06.9 Rubeola sine complicationibus	O						
	U						
B15.9 Hepatitis A sine comate hepatico	O						
	U						
B16.9 Hepatitis acuta B sine delta agente	O					1	1
	U						
B17.1 Hepatitis acuta C	O						
	U						
B17.2 Hepatitis acuta E	O						
	U						
B18.1 Hepatitis viralis chronica B sine delta agente	O				2	1	3
	U						
B18.2 Hepatitis viralis chronica C	O				2	1	3
	U						
B19.9 Hepatitis viralis, non specificata	O						
	U						
B20 Morbus HIV - morbus deficientiae immunitatis acquisitae cum morbis infectivis et parasitariis adjunctis	O						
	U						
B22 Morbus HIV cum morbis aliis specificatis adjunctis	O						
	U						
B23 Morbus HIV cum statibus adjunctis aliis	O					1	1
	U						
B24 Morbus HIV, non specificatus	O						
	U						

Nastavak prehodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2020	2021	2022	2023	2024	Ukupno
B26.9 Parotitis epidemica sine complicatione	O						
	U						
B27.9 Mononucleosis infectiva, non specificata	O						
	U						
B54 Malaria, non specificata	O						
	U						
B55.9 Leishmaniasis non specificata	O						
	U						
B58.9 Toxoplasmosis, non specificata	O	1					1
	U						
B67.0 Echinococcosis hepatis	O						
	U						
B67.1 Echinococcosis pulmonis	O						
	U						
B67.9 Echinococcosis alia non specificata	O						
	U						
B75 Trichinellosis	O						
	U						
B86 Scabies	O						
	U						
G00.1 Meningitis pneumococcica	O						
	U						
G00.3 Meningitis staphilococcica	O						
	U						
G00.9 Meningitis bacterialis, non specificata	O						
	U						
G72.8 Flacid muscle paralysis	O						
	U						
J02.0 Pharyngitis streptococcica	O						
	U						
J03.0 Tonsillitis streptococcica	O						
	U						
J10 Influenza, virus identificatum	O	1				1	2
	U						
J11 Influenza, virus non identificatum	O	15			1		16
	U						

Nastavak prethodne tabele...

ZARAZNE BOLESTI	O/U	2020	2021	2022	2023	2024	Ukupno
J12 Pneumonia viralis	O						
	U						
J12.9 Pneumonia viralis, non specificata	O						
	U						
J13 Pneumonia pneumococcica	O						
	U						
J14 Pneumonia per Haemophilum influenzae	O						
	U						
J15 Pneumonia bacterialis	O						
	U						
U07.1 Infectio Corona viralis	O	1268	4737	5261	1003	18	12287
	U	39	87	39	13	1	179
UKUPNO	O	1340	4738	5267	1014	29	12388
	U	40	87	39	13	1	180
Z21 Nosilaštvo antitela na HIV	O					1	1
	U						
Z22.1 Izlučivanje uzročnika drugih salmoneloza,	O						
	U						
Z22.3 Izlučivanje uzročnika jersinioza	O						
	U						
Z22.4 Izlučivanje uzročnika kampilobakterioza	O						
	U						
Z22.5 Nosilaštvo antigena virusnog hepatitisa B	O						
	U						
Z22.9 Nosilaštvo antitela na virusni hepatitis C	O						
	U						
Z24.2 Ozlede od ťivotinja	O						
	U						

. U periodu od 2020. do 2024. godine prijavljeno je 180 smrtnih slučajeva od zaraznih bolesti i to: Infectio Corona viralis – 179 i Tuberculosis – 1. Srednja godišnja stopa mortaliteta od zaraznih bolesti u posmatranom period iznosila je 146,32 na 100.000 stanovnika. Najveći broj umrlih prijavljen je 2021. godine – 87 (mortalitet je 311,6 na 100.000 stanovnika), a najmanji 2024. godine - 1 (mortalitet je 4,06 na 100.000 stanovnika).

Tabela 100. Pet najčešće prijavljivanih zaraznih bolesti i stanja na području opštine Zaječar u periodu 2020.- 2024. godine

R.b	Bolest	Broj prijavljenih	*Mb/100 000	Broj umrlih	*Mt/100 000
1.	Infecto Corona viralis	18071	38682,68	261	558,7
2.	Enteritis Salmonellosa	92	196,93		
3.	Enteritis Campylobacterialis	53	113,45		
4.	Influenza virus non identificatum	27	57,79		
5.	Hepatitis viralis chronica C	17	36,39		

***srednja godišnja stopa morbiditeta**

***srednja godišnja stopa mortaliteta**

Na području opštine Zaječar u periodu od 2020. do 2024. godine u strukturi opšteg morbiditeta od zaraznih i parazitarnih bolesti dominantno mesto pripada kapljičnim zaraznim bolestima (99%). Procenat učešća se kreće od 0,55% 2024. godine do 43,7% 2021. godine. Srednja godišnja stopa morbiditeta od kapljičnih zaraznih bolesti u ovom period iznosila je 7756,66 na 100.000 stanovnika. Od pet načešćih bolesti u opštini Zaječar 2 su iz ove grupe: Infectio Corona viralis – 18071, Influenza virus non identificatum – 27.

Kapljičnim zaraznim bolestima pripada 261 letalni ishod uzrokovan Corona virusom. Nije registrovan nijedan slučaj Morbilla, Difterije i kongenitalne Rubeole.

Crevne zarazne bolesti u strukturi opšteg morbiditeta od zaraznih bolesti učestvuju sa 0,8%. Procenat učešća se kreće od 8,2% 2021. i 2022.godine do 49,3% 2024. godine. Srednja godišnja stopa morbiditeta od crevnih zaraznih bolesti u ovom period iznosila je 62,50 na 100.000 stanovnika. U pet najčešćih bolesti u opštini Zaječar 2 su iz ove grupe: Enteritis Salmonellosa 92 slučaj i Enteritis Campylobacterialis – 53 slučajeva.

U ovom period nije bio nijedan letalni ishod od crevnih zaraznih bolesti.

Polne bolesti učestvuju u ukupnom morbiditetu sa 0,18%.Procenat učešća kreće se od 3,3% 2021.godine, do 42,4% 2023.godine. Srednja godišnja stopa morbiditeta od polnih zaraznih bolesti u ovom period iznosila je 14,1 na 100.000 stanovnika. U pet najčešćih bolesti u opštini Zaječar 1 je iz ove grupe: Hepatitis viralis chronica C – 17 slučajeva.

Na području opštine Zaječar u periodu od 1.1.2020. do 31.12.2024. godine registrovane su 2 epidemije zaraznih bolesti sa 50 obolelih osoba.

Epidemija je iz grupe **crevnih zaraznih bolesti** i radi se o:

Gastroenteritis et colitis – u 1 kolektivnoj epidemiji na području opštine Zaječar obolelo je 48 osoba, hospitalizovano - 2. Put prenošenja je neutvrđen, uzročnik nije dokazan.

Enteritis Salmonellosa – u 1 porodičnoj epidemiji na području opštine Zaječar obolele su 2 osobe, hospitalizovana - 1. Put prenošenja je neutvrđen. Patogeni uzročnik je dokazan – Salmonela Enteritidis.

2020. 2021. 2022. i 2023. godine nije prijavljena nijedna epidemija na teritoriji opštine Zaječar

Tabela 101. Pet najčešće prijavljivanih zaraznih bolesti i stanja na području opštine Boljevac u periodu 2020.- 2024. godina

R.b	Bolest	Broj prijavljenih	*Mb/100 000	Broj umrlih	*Mt/100 000
1.	Infectio corona viralis	2797	28338,4	74	749,75
2.	Enteritis Salmonellosa	10	101,32		
3.	Enteritis Campylobacterialis	4	40,53		
4.	Hepatits viralis chronica C	4	40,53		
5.	Morbus HIV	3	30,4	1	10,13

***srednja godišnja stopa morbiditeta**

***srednja godišnja stopa mortaliteta**

Na području opštine Boljevac u periodu od 2020. do 2024. godine u strukturi opšteg morbiditeta od zaraznih i parazitarnih bolesti dominantno mesto pripada kapljničnim zaraznim bolestima (99,3%). Procenat učešća se kreće od 1% 2024. godine do 45,4% 2021. godine. Srednja godišnja stopa morbiditeta od kapljničnih zaraznih bolesti u ovom period iznosila je 5671,7 na 100.000 stanovnika. Od pet najčešćih bolesti u opštini Boljevac iz ove grupe je Infectio Corona viralis – 2797 slučajeva. Kapljničnim zaraznim bolestima pripadaju 74 letalna ishoda od infekcije uzrokovane virusom korone. Nije registrovan nijedan slučaj Morbila, Difterije i kongenitalne Rubeole.

Crevne zarazne bolesti u strukturi opšteg morbiditeta od zaraznih bolesti učestvuju sa 0,5%. Procenat učešća se kreće od 14,3% 2020. i 2022. godine do 28,6% 2023. godine. Srednja godišnja stopa morbiditeta od crevnih zaraznih bolesti u ovom period iznosila je 28,37 na 100.000 stanovnika. U pet najčešćih bolesti u opštini Boljevac 2 su iz ove grupe: Enteritis Salmonellosa 10 slučajeva i Enteritis Campylobacterialis – 4 slučaja. U ovom period nije bilo letalnog ishoda od crevnih zaraznih bolesti.

Polne bolesti učestvuju u ukupnom morbiditetu sa 0,14%. 2022., 2023. i 2024. godine nije prijavljena nijedna polna zarazna bolest. Srednja godišnja stopa morbiditeta od polnih zaraznih bolesti u ovom period iznosila je 8,1 na 100.000 stanovnika. U pet najčešćih bolesti u opštini Boljevac 2 su iz ove grupe: Morbus HIV – 3 slučaja i Hepatits viralis chronica C – 4 slučaja. Prijavljen je i 1 letani ishod od polnih zaraznih bolesti to Morbus HIV 2020.godine.

Na području opštine Boljevac u periodu od 1.1.2020. do 31.12.2024. godine registrovana je 1 epidemija zaraznih bolesti.

Gastroenteritis et colitis – u 1 kolektivnoj epidemiji na području opštine Boljevac obolelo je 53 osoba, hospitalizovano - 0. Put prenošenja je neutvrđen, uzročnik nije dokazan.

Tabela 102. Pet najčešće prijavljivanih zaraznih bolesti i stanja na području opštine Knjaževac u periodu 2020.- 2024. godina

R.b	Bolest	Broj prijavljenih	*Mb/100 000	Broj umrlih	*Mt/100 000
1.	Infectio corona viralis	12287	49941,06	179	727,55
2.	Enteritis Salmonellosa	60	243,87		
3.	Influenza virus non identificatum	16	65,03		
4.	Tuberculosis pulmonis	8	32,51	1	4,06
5.	Hepatitis viralis chronica C	3	12,19		

*srednja godišnja stopa morbiditeta

*srednja godišnja stopa mortaliteta

Na području opštine Knjaževac u periodu od 2020. do 2024. godine u strukturi opšteg morbiditeta od zaraznih i parazitarnih bolesti dominantno mesto pripada respiratornim zaraznim bolestima (99,4%). Procenat učešća se kreće od 0,2% 2024. godine do 42,7% 2022. godine. Srednja godišnja stopa morbiditeta od respiratornih zaraznih bolesti u ovom period iznosila je 10009,3 na 100.000 stanovnika. U pet najčešćih bolesti u opštini Knjaževac 3 su iz ove grupe: Infectio Corona viralis – 12287 slučajeva, Influenza virus non identificatum – 16 i Tuberculosis pulmonis – 8 slučajeva.

Kapljicnim zaraznim bolestima pripadaju 180 letalna ishoda. Najviše od infekcije uzrokovane virusom korone – 179 i 1 smrtni ishod kod obolelog od TBC pulmonis. Nije registrovan nijedan slučaj Morbila, Difterije i kongenitalne Rubeole.

Crevne zarazne bolesti u strukturi opšteg morbiditeta od zaraznih bolesti učestvuju sa 0,5% u strukturi opšteg morbiditeta od zaraznih bolesti. Procenat učešća se kreće od 1,6% 2021. i 2023. godine do 85,2% 2020.godine. Srednja godišnja stopa morbiditeta od crevnih zaraznih bolesti u ovom period iznosila je 49,6 na 100.000 stanovnika.

Od pet najčešćih bolesti u opštini Knjaževac 1 je iz ove grupe: Enteritis Salmonellosa – 60 slučajeva,

Dve prijavljene epidemije pripadaju ovoj grupi bolesti.

Sve ostale bolesti (polne, zoonoze i vektorske) učestvuju u ukupnom morbiditetu sa 0,1%.

Na području opštine Knjaževac u periodu od 1.1.2020. do 31.12.2024. godine registrovano je 9 epidemija zaraznih bolesti sa 417 obolelih. 2 epidemije su iz grupe crevnih zaraznih bolesti a 7 iz grupe respiratornih zaraznih bolesti.

U grupi **crevnih zaraznih bolesti** prijavljene su epidemije: Enteritis rotaviralis – 2 epidemije. .

Enteritis rotaviralis – u 2 epidemije kolektivnog tipa, obolelo je 23 osoba, hospitalizovano – 9. Izvor zaraze nije utvrđen, Put prenosa je kontakt. Uzročnik utvrđen.

U grupi **respiratornih zaraznih bolesti** prijavljene su 7 epidemije i to Infectio Corona viralis COVID-19.

Infectio Corona viralis COVID-19 – u 7 epidemija kolektivnog tipa obolelo je 394 osoba, hospitalizovano 9 a 19 osoba je umrlo. Put prenošenja je kontakt i aerogeni , uzročnik je dokazan.

4.1. Imunoprofilaksa zaraznih bolesti

Tabela 103. Izveštaj o obavljenoj vakcinaciji protiv malih boginja, zaušaka i rubeole u periodu 2020-2024. godine u opštini Zaječar.

ZAJEČAR																
	Opština	2020.			2021.			2022.			2023.			2024.		
		P	O	%	P	O	%	P	O	%	P	O	%	P	O	%
1	Zaječar	309	285	92	331	293	89	290	245	84	290	250	86	316	290	92

U posmatranom periodu zadovoljavajući obuhvat vakcinacije za stvaranje kolektivnog imuniteta (preko 95%) MMR vakcinom nije postignut. Kretao se ispod 95%.

Tabela 104. Izveštaj o obavljenoj vakcinaciji protiv malih boginja, zaušaka i rubeole u periodu 2020-2024. godine u opštini Boljevac

Boljevac																
	Opština	2020.			2021.			2022.			2023.			2024.		
		P	O	%	P	O	%	P	O	%	P	O	%	P	O	%
1	Boljevac	43	41	95	73	72	99	54	54	100	48	47	98	70	69	99

U posmatranom periodu, u opštini Boljevac, potreban obuhvat vakcinacije MMR vakcinom za stvaranje kolektivnog imuniteta (preko 95%), je bio zadovoljavajući.

Tabela 105. Izveštaj o obavljenoj vakcinaciji protiv malih boginja, zaušaka i rubeole u periodu 2020-2024. godine u opštini Knjaževac

Knjaževac																
	Opština	2020.			2021.			2022.			2023.			2024.		
		P	O	%	P	O	%	P	O	%	P	O	%	P	O	%
1	Knjaževac	178	140	79	180	152	84	166	160	96	139	127	91	155	138	89

U posmatranom periodu, u opštini Knjaževac, potreban obuhvat vakcinacije MMR vakcinom za stvaranje kolektivnog imuniteta (preko 95%), postignut je samo 2022.godine. Ostalih godina obuhvat nije bio zadovoljavajući.

Tabela 106 Izveštaj o obavljenoj vakcinaciji protiv besnila u periodu 2020.-2024. U opštini Zaječar

Godina	Broj ozleđenih	Broj vakcinisanih
2020	318	2
2021	346	1
2022	223	3
2023	244	1
2024	286	3

Poslednjih godina se beleži porast ujeda pasa bez vlasnika („lotalica”), posebno u naseljenim mestima. S obzirom da je na teritoriji oba okruga mirna epizootiološka situacija (nije registrovano besnilo od 2011.g.), 11 osoba je vakcinisano protiv besnila u navedenom periodu.

Tabela 107 Izeštaj o obavljenoj vakcinaciji protiv besnila, u periodu od 2020. do 2024. godine u opštini Boljevac

Godina	Broj ozleđenih	Broj vakcinisanih
2020	15	0
2021	13	0
2022	13	1
2023	28	0
2024	17	0

Poslednjih godina se beleži porast ujeda pasa bez vlasnika („lotalica”), posebno u naseljenim mestima. S obzirom da je na teritoriji oba okruga mirna epizootiološka situacija (nije registrovano besnilo od 2011.g.), samo je 1 osoba vakcinisana protiv besnila u navedenom periodu.

Tabela 108 Izveštaj o obavljenoj vakcinaciji protiv besnila, u periodu od 2020. do 2024. godine u opštini Knjaževac.

Godina	Broj ozleđenih	Broj vakcinisanih
2020	76	0
2021	105 (AR ambulanta)	3
2022	163 (AR ambulanta)	0
2023	157 (AR ambulanta)	5
2024	100 (AR ambulanta)	1

Poslednjih godina se beleži porastu je da pasa bez vlasnika („lotalica”), posebno u naseljenim mestima. S obzirom da je na teritoriji oba okruga mirna epizootiološka situacija (nije registrovano besnilo od 2011.g.), 9 osoba vakcinisano protiv besnila u navedenom periodu.

4.1.1 Bolničke infekcije

U periodu od 2020. do 2024.godine u **Zdravstvenom centru Zaječar** prijavljeno je 178 bolničkih infekcija.

Redovno je rađena kontrola sterilnosti aparata i drugog hiruškog materijala.

Najzastupljenije lokalizacije BI po sistemima bile su infekcije:

infekcije mokraćnog sistema – 63,5%, infekcija sistema za varenje- 22,5% , infekcija kože i mekih tkiva – 6,2%.operativno mesto – 5,1%, infekcija krvi – 2,2% i infekcija organa za disanje – 0,6%.

Najveći broj registrovanih bolničkih infekcija po odeljenjima:

- Urologija – 48
- Hirurgija – 44
- Infektivno – 31
- Neurologija – 26
- Ortopedija – 16
- OIN – 5
- Palijativno odeljenje – 3
- Interno odeljenje - 2
- Nefrologija – 2
- Produžena nega – 1

Kao uzročnici bolničkih infekcija najzastupljeniji su: Clostridium difficile, E.colii, Enterococcus, Acinetobacter spp , St.aureus, St. koagulaza negativan, Klebsiella, Proteus Mirabilis i Pseudomonas.

Epidemiološki nadzor nad bolničkim infekcijama u **Zdravstvenom centru Knjaževac** je pasivan. U periodu od 2020. do 2024.godine nije bilo prijava bolničkih infekcija. Tokom ovog perioda nije rađena nijedna studija incidencije i prevalence.

4.2 Kontrola i prevencija nezaraznih bolesti

4.2.1 Obolevanje i umiranje od malignih tumora

Podaci o obolelima/umrlima od: malignih bolesti, šećerne bolesti i akutnog koronarnog sindroma prikupljeni aktivnim i pasivnim načinom unose se u kompjuterske baze podataka, obrađuju i dostavljaju Republičkom Institutu za javno zdravlje gde se vode populacioni registri za celokupnu teritoriju Republike Srbije izuzev Kosova i Metohije. Podaci za ostale MHNB koje su po predviđenoj zakonskoj regulativi evidentiraju i prate na navedenom odseku za teritoriju oba okruga takođe se unose u kompjuterske baze podataka, obrađuju i na osnovu dostupnih podataka vrši analiza obolevanja/umiranja i od ovih bolesti.

4.3.1. Obolevanje i umiranje od malignih tumora

Tabela br. 109 Broj obolelih od malignih tumora na teritoriji opštine Zaječar u periodu 2019.-2023.god

Godina	M	Ž	Ukupno
2019	146	144	290
2020	107	93	200
2021	132	90	222
2022	174	142	316
2023	183	165	348
Ukupno	742	634	1376

U navedenom periodu na teritoriji opštine Zaječar od malignih bolesti ukupno je registrovano 1376 novoobolelih (742 muškarca i 634 žena) sa prosečnom nestandardizovanom stopom incidencije od 588,6/100.000 stanovnika. Učešće obolelih muškaraca je nešto veće u odnosu na žene 53,9 % : 46,1%. Distribucija obolevanja po uzrasnim grupama beleži više stope incidencije u starijim uzrasnim grupama (od 55 –te godine života) i to kod oba pola.

Tabela br. 110 Broj umrlih od malignih tumora na teritoriji opštine Zaječar u periodu 2019.-2023.god

Godina	M	Ž	Ukupno
2019	117	92	209
2020	125	77	202
2021	105	73	178
2022	97	60	157
2023	91	77	168
Ukupno	535	379	914

U posmatranom petogodišnjem periodu na teritoriji opštine Zaječar, od malignih tumora je umrlo 914 osoba, od toga 535 muškaraca i 379 žena. Prosečan godišnji broj umrlih od malignih tumora bio je 183 sa prosečnom godišnjom stopom mortaliteta 391,7 na 100 000 stanovnika.

Tabela br. 111 Broj obolelih od malignih tumora na teritoriji opštine Boljevac u periodu 2019.-2023.god.

Godina	M	Ž	Svega
2019	22	20	42
2020	20	13	33
2021	22	18	40
2022	21	10	31
2023	28	27	55
Ukupno	113	88	201

U periodu od 2019.-2023. godine na teritoriji opštine Boljevac, ukupno je od malignih tumora obolelo 201 osoba, od kojih 113 muškaraca i 88 žena. Prosečan godišnji broj obolelih je bio 40, a prosečna godišnja stopa incidencije 405,26 na 100000 stanovnika .

Tabela br. 112 Broj umrlih od malignih tumora na teritoriji opštine Boljevac u periodu 2019.-2023.god

Godina	M	Ž	Ukupno
2019	26	19	45
2020	15	5	20
2021	8	17	25
2022	8	4	12
2023	11	7	18
Ukupno	68	52	120

U posmatranom petogodišnjem periodu na teritoriji opštine Boljevac od malignih tumora je umrlo ukupno 120 osoba i to 68 muškaraca i 52 žene. Prosečan godišnji broj umrlih je bio 24 osoba, sa prosečnom godišnjom stopom mortaliteta 243,1 na 100000 stanovnika. Muškarci su češće umirali od malignih tumora u odnosu na žene.

Tabela br. 113 Broj obolelih od malignih tumora na teritoriji opštine Knjaževac u periodu 2019.-2023.god.

Godina	M	Ž	Svega
2019	91	73	164
2020	59	59	118
2021	68	91	159
2022	78	101	179
2023	87	87	174
Ukupno	383	411	794

U navedenom petogodišnjem periodu najmanji broj obolelih od malignih tumora je registrovan 2020. godine i to 118 osoba , dok je najveći broj obolelih registrovan 2022. godine (179) .U posmatranom periodu ukupno je obolelo 792 osobe. Prosečan godišnji broj obolelih je 158, a prosečna stopa incidencije je 642,19 .

Tabela br. 114 Broj umrlih od malignih tumora na teritoriji opštine Knjaževac u periodu 2019.-2023.god

Godina	M	Ž	Ukupno
2019	75	43	118
2020	54	39	93
2021	35	40	75
2022	44	21	65
2023	29	34	63
Ukupno	237	177	414

U posmatranom petogodišnjem periodu, na teritoriji opštine Knjaževac od malignih tumora je umrlo ukupno 414 osoba i to 237 muškarca i 177 žena. Prosečan godišnji broj umrlih od ove grupe bolesti je bio 83 osoba, sa prosečnom stopom mortaliteta od 337,35 na 100000 stanovnika. U posmatranom periodu muškarci su češće umirali od malignih tumora od žena.

Tabela br. 115 Broj obolelih od malignih tumora na teritoriji opštine Sokobanja u periodu 2019.-2023.god.

Godina	M	Ž	Svega
2019	29	23	52
2020	45	39	84
2021	34	19	53
2022	37	36	73
2023	49	27	76
Ukupno	194	144	338

U posmatranom petogodišnjem periodu, na teritoriji opštine Sokobanja od malignih tumora ukupno je obolelo 338 osoba. Od tog broja, 194 osoba su muškog pola, a 144 ženskog pola. Najmanji broj obolelih je registrovan 2019. godine, a najveći 2020. godine. Prosečan godišnji broj obolelih od malignih tumora je 67 osoba, a prosečna stopa incidencije 521,5 na 100.000 stanovnika.

Tabela br. 116 Broj umrlih od malignih tumora na teritoriji opštine Sokobanja u periodu 2019.-2023.god

Godina	M	Ž	Ukupno
2019	15	15	30
2020	41	19	60
2021	10	5	15
2022	20	11	31
2023	14	12	26
Ukupno	100	62	162

Od 2019. godine do 2023. godine u opštini Sokobanja od malignih tumora ukupno je umrlo 162 osoba i to muškaraci više nego žene. Najmanji broj umrlih od ove grupe bolesti registrovan je 2021. godine (15), a najveći 2020. godine 60 osoba. Prosečan godišnji broj umrlih je 32 osoba, sa prosečnom stopom mortaliteta 249,08 na 100.000 stanovnika.

Obolevanje i umiranje od šećerne bolesti

Šećerna bolest (u daljem tekstu: DM) je jedno od najčešćih masovnih hroničnih nezaraznih oboljenja i predstavlja veliki javno-zdravstveni problem. Iako se najviše stope incidencije registruju u razvijenim zemljama sveta, najveći porast broja obolelih očekuje se u zemljama u razvoju, gde spada i naša zemlja. Po rasprostranjenosti i učestalosti javljanja, dužini lečenja, komplikacijama koje ga prate, posledicama koje ostavlja i visokom mortalitetu, šećerna bolest predstavlja u zdravstvenom i socio-ekonomskom pogledu, jedan od najtežih problema savremene medicine i zdravstvene zaštite. Insulin-nezavisni dijabetes melitus (u daljem tekstu: INDM) čini 90% svih dijagnostikovanih oblika šećerne bolesti, dok ostali deo u učešću zauzima insulin-zavisni dijabetes melitus (u daljem tekstu: IZDM).

Tabela 117 . Broj novodijagnostikovanih osoba od šećerne bolesti za opštinu Zaječar u periodu od 2020. do 2024. godine

2020		2021		2022		2023		2024	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
63	62	66	62	88	94	84	82	112	82
125		128		182		166		194	

U posmatranom periodu ukupno je registrovano 795 novoobolelih osoba od dijabetes melitusa tip I i tip II (413 muškarca i 382 žene). Prosečan godišnji broj novoobolelih bio je 159 osoba, sa prosečnom godišnjom sirovoim stopom incidence 340,35 na 100000 stanovnika. Muškarsci su češće obolevali od žena. Najmanji broj obolelih je registrovan 2020. godine (125), a najveći 2024. godine (194).

Tabela 118. Broj umrlih osoba od šećerne bolesti za opštinu Zaječar od 2020. do 2024. godine

2020		2021		2022		2023		2024	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
32	32	40	56	24	33	17	38	15	26
64		96		57		55		41	

Na teritoriji opštine Zaječar u ovom petogodišnjem periodu ukupno je umrlo 313 osoba od dijabetesa (128 muškarca i 185 žena). Prosečan godišnji broj umrlih iznosio je 63. Prosečna godišnja sirova stopa mortaliteta iznosila je 134,8 na 100.000 stanovnika opštine Zaječar. Žene su umirale češće od muškaraca.

Tabela 119. Broj novodijagnostikovanih osoba od šećerne bolesti za opštinu Boljevac periodu od 2020. do 2024. godine

2020		2021		2022		2023		2024	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
12	15	7	7	13	7	9	7	16	10
27		14		20		16		26	

U posmatranom periodu ukupno je registrovano 103 novoobolelih od dijabetes melitusa tip I i tip II (57 muškarca i 46 žena). Prosečan broj novoobolelih bio je 20 . Prosečna godišnja sirova stopa incidencije iznosila je 202,63 na 100.000 stanovnika opštine Boljevac . Muškarci su obolevali češće od žena.

Tabela 120. Broj umrlih osoba od šećerne bolesti za opštinu Boljevac u periodu od 2020. do 2024. godine

2020		2021		2022		2023		2024	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
2	8	4	6	3	3	1	2	1	6
10		10		6		3		7	

Na teritoriji opštine Boljevac ukupno je umrlo 36 osoba od dijabetesa (11 muškarca i 25 žena). Prosečan broj umrlih godišnje iznosio je 7 osoba, a prosečna godišnja sirova stopa mortaliteta iznosila je 70,9 na 100.000 stanovnika opštine Boljevac. Žene su umirale češće od muškaraca .

Tabela 121 Broj novodijagnostikovanih osoba od šećerne bolesti za opštinu Knjaževac u periodu od 2020. do 2024. godine

2020		2021		2022		2023		2024	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
13	10	12	12	66	63	57	42	19	35
23		24		129		99		54	

U posmatranom periodu ukupno je registrovano 329 novoobolelih od dijabetes melitusa tip I i tip II (167 muškaraca i 162 žena). Prosečan godišnji broj novoobolelih bio je 66, a prosečna godišnja stopa incidencije 268,25 na 100000 stanovnika. Kada posmatramo morbiditet za dijabet u navedenom periodu, muškarci su češće obolevale u odnosu na žene.

Tabela122. Broj umrlih osoba od šećerne bolesti za opštinu Knjaževac u periodu od 2020. do 2024. godine

2020		2021		2022		2023		2024	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
16	21	18	35	13	26	9	19	11	11
37		53		39		28		22	

Na teritoriji opštine Knjaževac u navedenom petogodišnjem periodu ukupno je umrlo 179 osoba od oba oblika dijabetesa (67 muškarac i 112 žene). Prosečan broj umrlih iznosio je 36 osoba, a prosečna godišnja sirova stopa mortaliteta iznosila je 146,3 na 100.000 stanovnika. Žene su češće umirale od dijabetesa u odnosu na muškarce u posmatranom periodu .Najmanji broj umrlih od dijabeta je registrovan 2024. godine, a najveći 2021. godine.

Tabela 123. Broj novodijagnostikovanih osoba od šećerne bolesti za opštinu Sokobanja u periodu od 2020. do 2024. godine

2020		2021		2022		2023		2024	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
19	14	0	3	2	8	28	34	14	33
33		3		10		62		47	

Ukupan broj novoobolelih od dijabetesa, u posmatranom petogodišnjem periodu, na teritoriji opštine Sokobanja bio je 155 osoba, 63 muškaraca i 92 žene. Prosečan godišnji broj obolelih je 31 osoba, a prosečna godišnja sirova stopa incidencije je 241,30. Žene su češće obolevale od dijabetesa u odnosu na muškarce. Najmanji broj obolelih je registrovan 2021. godine (3) a najveći 2023 godine (62).

Tabela 124. Broj umrlih osoba od šećerne bolesti za opštinu Sokobanja u periodu od 2020. do 2024. godine

2020		2021		2022		2023		2024	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
4	7	9	8	6	7	5	2	4	6
11		17		13		7		10	

U posmatranom petogodišnjem periodu ukupan broj umrlih od dijabetesa u opštini Sokobanja iznosio je 58 osoba, 28 muškaraca i 30 žena. Prosečan godišnji broj obolelih je bio 12, sa prosečnom godišnjom sirovom stopom mortaliteta 93,4 na 100.000 stanovnika.

Obolevanje i umiranje od akutnog koronarnog sindroma

Akutni koronarni sindrom (u daljem tekstu: AKS) je takođe jedan od najčešćih masovnih hroničnih nezaraznih oboljenja i predstavlja veliki javno-zdravstveni problem.

Tabela 125 . Broj novoobolelih od AKS-a na teritoriji opštine Zaječar u periodu od 2020. do 2024. godine

Godina	M	Ž	Ukupno
2020.	131	70	201
2021.	113	55	168
2022.	145	66	211
2023.	147	92	239
2024.	139	87	226
Ukupno	675	370	1045

U posmatranom periodu ukupno je registrovano 1045 novoobolelih sa dijagnozom AKS (675 muškaraca i 370 žena). Prosečan broj novoobolelih na godišnjem nivou, bio je 209. Prosečna godišnja sirova stopa incidencije iznosila je 447,38 na 100.000 stanovnika opštine Zaječar. Muškarci su obolevali češće od žena.

Tabela 126 . Broj umrlih od AKS-a na teritoriji opštine Zaječar u periodu od 2019. do 2023. godine

Godina	M	Ž	Svega
2020.	27	29	56
2021.	31	25	56
2022.	14	14	28
2023.	30	17	47
2024.	34	22	56
Ukupno	136	107	243

Od 2020. do 2024. godine ukuno je registrovano 243 umrlih od AKS- a (136 muškarac i 107 žena). Prosečan broj umrlih godišnje, iznosio je 49 .

Prosečna godišnja sirova stopa mortaliteta iznosila je 104,8 na 100.000 stanovnika opštine Zaječar.

Muškarci su umirali češće od žena.

Tabela 127. Broj novoobolelih od AKS-a na teritoriji opštine Boljevac u periodu od 2020. do 2024. godine

Godina	M	Ž	Svega
2020.	23	15	38
2021.	33	12	45
2022.	21	9	30
2023.	24	14	38
2024.	22	15	37
Ukupno	123	65	188

U posmatranom periodu ukupno je registrovano 188 novoobolelih sa dijagnozom AKS (123 muškaraca i 65 žena). Prosečan broj novoobolelih bio je 38.

Prosečna godišnja sirova stopa incidencije iznosila je 385,00 na 100.000 stanovnika opštine Boljevac .

Muškarci su obolevali češće od žena.

Tabela 128. Broj umrlih od AKS-a na teritoriji opštine Boljevac u periodu od 2020. do 2024. godine

Godina	M	Ž	Svega
2020	9	5	14
2021	16	7	23
2022	2	3	5
2023	6	8	14
2024	6	2	8
Ukupno	39	25	64

Od 2020. do 2024. godine ukuno je registrovana 64 osoba umrla od AKS- a (39 muškaraca i 25 žena). Prosečan broj umrlih, na godišnjem nivou iznosio je 13 osoba.

Prosečna godišnja sirova stopa mortaliteta iznosila je 131,7 na 100.000 stanovnika opštine Boljevac .

Muškarci su umirali češće od žena.

Tabela 129. Broj novoobolelih od AKS-a na teritoriji opštine Knjaževac u periodu od 2020. do 2024. godine

Godina	M	Ž	Svega
2020	70	54	124
2021	88	64	152
2022	80	65	145
2023	83	50	133
2024	59	38	97
Ukupno	380	271	651

U posmatranom periodu ukupno je registrovano 651 novoobolelih osoba sa dijagnozom AKS (380 muškarca i 271 žena). Prosečan broj novoobolelih bio je 130, a prosečna godišnja sirova stopa incidencije iznosila je 528,39 na 100.000 stanovnika .

Muškarci su obolevali češće od žena.

Tabela 130 Broj umrlih od AKS-a na teritoriji opštine Knjaževac u periodu od 2020. do 2024. godine

Godina	M	Ž	Svega
2020	9	8	17
2021	13	7	20
2022	9	7	16
2023	22	26	48
2024	2	6	8
Ukupno	55	54	109

Od 2020. do 2024. godine ukuno je registrovano 109 umrlih od AKS-a (55 muškaraca i 54 žena). Prosečan broj umrlih iznosio je 22 osoba godišnje .

Prosečna godišnja sirova stopa mortaliteta iznosila je 89,4 na 100.000 stanovnika opštine Knjaževac.

Muškarci su umirali češće od žena.

Tabela 131. Broj novoobolelih od AKS-a na teritoriji opštine Sokobanja u periodu od 2020. do 2024. godine

Godina	M	Ž	Svega
2020	10	6	16
2021	6	3	9
2022	1	2	3
2023	10	13	23
2024	34	20	54
Ukupno	61	44	105

U posmatranom periodu ukupno je registrovano 105 novoobolelih sa dijagnozom AKS (61 muškaraca i 44 žena). Prosečan broj novoobolelih bio je 21 godišnje , a prosečna godišnja sirova stopa incidencije iznosila je 163,46 na 100.000 stanovnika .

Muškarci su obolevali češće od žena.

Tabela 132 Broj umrlih od AKS-a na teritoriji opštine Sokobanja u periodu od 2020. do 2024. godine

Godina	M	Ž	Svega
2020	8	3	11
2021	3	0	3
2022	1	1	2
2023	0	2	2
2024	6	1	7
Ukupno	18	7	25

Od 2020. do 2024. godine ukuno je registrovano 25 umrlih od AKS- a (18 muškaraca i 7 žena). Prosečan broj umrlih iznosio je 5 .

Prosečna godišnja sirova stopa mortaliteta iznosila je 38,9 na 100.000 stanovnika opštine Sokobanja.

Muškarci su umirali češće od žena.

5. STANJE ŽIVOTNE SREDINE I HIGIJENSKIH PRILIKA OPŠTINE ZAJEČAR

5.1 Kontrola kvaliteta vazduha

2024

U 2024. godini, ZZJZ „Timok“ vršio je ispitivanje SO₂, čađi i NO₂ na mernom mestu „Elektrotimok“. Bilo je 356 uzoraka SO₂ i čađi, i 356 uzoraka NO₂, od čega su 2 merenja čađi (2 dana) imala povećane vrednost čađi iznad GVI.

2023.

U 2023. godini, ZZJZ „Timok“ vršio je ispitivanje SO₂, čađi i NO₂ na mernom mestu „Elektrotimok“. Bilo je 356 uzoraka SO₂ i čađi, i 356 uzoraka NO₂, od čega je u tri merenja vrednost prelazila granične vrednosti za SO₂, i četiri merenja povećana vrednost čađi iznad GVI.

2022.

U 2022. godini, ZZJZ „Timok“ vršio je ispitivanje SO₂, čađi i NO₂ na mernom mestu „Elektrotimok“. Bilo je 362 uzoraka SO₂, i 365 uzoraka NO₂, od čega je u jednom merenju vrednost prelazila granične i tolerantne vrednosti, dok je od 362 uzoraka čađi 21 dan koncentracija čađi prelazila maksimalno dozvoljenu koncentraciju.

2021.

U 2021. godini, ZZJZ „Timok“ vršio je ispitivanje SO₂, čađi i NO₂ na mernom mestu „Elektrotimok“. Bilo je 363 uzoraka SO₂, i 346 uzoraka NO₂, od čega je u jednom merenju vrednost prelazila granične i tolerantne vrednosti, dok je od 363 uzoraka čađi 13 dana koncentracija čađi prelazila maksimalno dozvoljenu koncentraciju.

2020.

U 2020. godini, ZZJZ „Timok“ vršio je ispitivanje SO₂, čađi i NO₂ na mernom mestu „Elektrotimok“. Bilo je 338 uzoraka SO₂, i 346 uzoraka NO₂, od čega ni jedna vrednost nije prelazila granične i tolerantne vrednosti, dok je od 341 uzoraka čađi 10 dana koncentracija čađi prelazila maksimalno dozvoljenu koncentraciju.

5.2 Buka u životnoj sredini

U Zaječaru u periodu od 2020 do 2024. godine, nije bilo merenja nivoa buke u životnoj sredini od strane Zavoda.

5.3 Kontrola kvaliteta vode

Zdravstveno bezbedna voda za piće odgovara normama važećeg Pravilnika o higijenskoj ispravnosti vode za piće koji prihvata preporuke Svetske zdravstvene organizacije i Evropske unije i podleže kontinuiranom monitoringu koji realizuju ovlašćene zdravstvene ustanove određenom dinamikom i opsegom ispitivanja u akreditovanim laboratorijama.

Vodovod u Zaječaru se snabdeva vodom iz dva izvorišta:

1. Izvorište "Tupižnica", koja je karstno vrelo na obroncima planine Tupižnica. Voda se dovodi gravitacionim cevovodom do Zaječara. Iz ovog izvorišta usput se vodom snabdevaju naselja Gornja Bela Reka, Leskovac, Lenovac, Grljste I Grljan. Dezinfekcija vode se vrši gasnim hlorinatorima na samoj kaptazi.
2. Akumulacija "Grljste", voda se dovodi gravitaciono do fabrike vode, gde se vrši kompletan tretman (predhlorisanje, taloženje, filtriranje, ozoniranje I hlorisanje), a potom šalje potrošačima.

U letnjem period zbog velike potrošnje vode aktivira se I bunar u priobalju Belog Timoka.

Shodno Pravilniku o higijenskoj ispravnosti vode za piće (Sl. List SRJ, br. 42/98,44/99 i Sl.Glasnik RS, br. 28/2019), broj uzoraka se određuje u odnosu na broj ekvivalent stanovnika. Nakon adekvatnog transporta, vrši se prijem uzoraka i započinju analize u akreditovanoj laboratoriji. Kompletan izveštaj o ispitivanju vode ima u svom sastavu i stručno mišljenje koje koncipiraju doktori medicine - specijalisti higijene. Stručnim mišljenjem se ocenjuje usaglašenost vode za piće normama Pravilnika i dozvoljava se ili zabranjuje upotreba vode. U slučaju neispravnosti vode, ukoliko ona podleže kontinuiranom monitoringu, daje se predlog mera za obezbedjivanje njene ispravnosti.

Centralni vodovod grada Zaječara:

Na ovaj vodovod su priključena od 2004. godine, sledeća naselja; deo Zvezdana, deo Gamzigrada, Vražogrnac, deo Rgotine, deo Velikog Izvora, Trnavac, Nikoličevo, Šljivar, Lubnica, Planinica, okolina Zaječara i Avramica. Od 2007. Godine se nastalja sa priključivanjem na graski vodovod, 2010. Godine, takođe ali 2013.godine priključena su i naselja Halovo, Gradskovo, Mali Jasenovac i Šipikovo, dok 2014.godine priključena je i Gam. Banja. Uzorkovanje vode se vrši (2016-2017.god.), 3 puta mesečno sa 9 merna mesta (8 hlorisanih voda na distributivnoj mreži i 1 sirova voda), shodno odredbama Pravilnika, u odnosu na potrošnju vode.

Rezultate analiza vode za piće sa ovog vodovoda, prikazani u tabeli 133.

Tabela 133. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz vodovoda u Zaječaru u periodu od 2020.-2024. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2020	359	1	0,28	359	5	1,39	AMB, mutnoća
2.	2021	371	2	0,53	371	2	0,53	AMB,SFP, mutnoća
3.	2022	270	2	0,74	270	0	0	AMB
4.	2023	258	0	0,74	258	0	0	
5.	2024	263	2	0,76	263	1	0,38	AMB; UKB;mutnoća
UKUPNO		1521	7	0,46	1521	8	0,52	

AMB-Aerobne mezofilne bakterije, UKB-Ukupne koliformne bakterije, KBFP- koliformne bakterije fekalnog porekla, SFP-streptokoke fekalnog porekla

U periodu od 2020. do 2024. godine, uzet je 1521 uzorak vode iz gradskog vodovoda, u bakteriološkom pogledu je 7 bilo neispravno, ili 0,46%, i 8 ili 0,52 % uzoraka fizičko-hemijski i hemijski neispravni. Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je glavni razlog bakterioloških neispravnosti bio povećan broj aerobnih mezofilnih bakterija ali ponekad su se pojavile i bakterije fekalnog porekla, dok u fizičko-hemijskom pogledu razlog neispravnosti je mutnoća, obzirom da je distributivna mreža dosta stara i dotrajala.

Centralni vodovodi seoskih naselja grada Zaječar:

Na području grada Zaječar ima 41 naselje, u 31 naselje koje poseduju seoske vodovode, izgrađeno je 38 vodovoda za centralni način vodosnabdevanja iz seoskih vodovoda.

Seoska naselja ne vrše kontrolu vode za piće iz svojih vodovoda, niti dezinfikuju vodu. Od 2012. godine, lokalna samouprava ne vrši ugovaranje kontrola seoskih vodovoda.

Rezultate analiza povremenih kontrola seoskih vodovoda prikazani su u tabeli 134.

Tabela 134. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz seskih vodovoda opštine Zaječar u periodu od 2020.-2024. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2020	8	2	25,00	8	1	12,50	AMB, SFP,nitrati
2.	2021	1	0	0	1	0	0	
3.	2022	2	0	0	2	0	0	
4.	2023	7	1	14,29	7	2	28,57	AMB,SFP;nitrati
5.	2024	0	0	0	0	0	0	
UKUPNO		18	3	16,6	18	3	16,6	

AMB-Aerobne mezofilne bakterije, UKB-Ukupne koliformne bakterije, KBFP- koliformne bakterije fekalnog porekla, SFP-streptokoke fekalnog porekla

U period od 2020. do 2024.godine, uzeto je 18 uzoraka vode iz seoskih vodovoda, u bakteriološkom pogledu je 3 ili 16,6% bilo neispravno i 3 ili 16,6 % fizičko-hemijski I hemijski neispravni. Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je glavni razlog bakterioloških neispravnosti bio povećan broj Aerobnih mezofilnih bakterija, Streptokoke fekalnog porekla, a u hemijskom pogledu razlog neispravnosti su nitrati i mutnoća.

Ovi vodovodi su nesigurni za vodosnabdevanje stanovništva vodom za piće, obzirom da je bakteriološka neispravnost 16,6% uzetih uzoraka, a znamo da se isti ne održavaju, voda se ne prečišćava, niti hlorige, nema kontrole tako da predstavljaju veliki rizik po zdravlje potrošača.

Drugi javni vodni objekti na teritoriji grada Zaječara:

Lokalni način snabdevanje vode za piće iz drugih javnih objekata u gradu Zaječaru, javne česme- arteske česme, kaptirani izvori, bunari i dr. objekti, ne kontrolišu se u propisanom broju I frekvenciji. U ovom periodu sa lokalnom samoupravom nije postignut dogovor o kontroli istih, a kontrole se vršile samo po zahtevu korisnika, ili po ugovoru sa JKP "Vodovod" Zaječar za arteske česme.

Rezultati analiza biće prikazani u tabeli 135.

Tabela 135. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz drugih javnih vodnih objekata grada Zaječar u periodu od 2020.-2024. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2020	167	4	2,39	167	22	13,17	AMB, pseudomonas aer., Fe, mutnoća, nitrati, boja, pH
2.	2021	175	12	6,85	175	35	20,0	SFP, UKB, Fe, nitrati
3.	2022	182	9	4,94	182	36	19,78	SFP, UKB, Fe, nitrati
4.	2023	184	15	8,15	184	34	18,48	SFP, UKB, Fe, nitrati
5.	2024	297	40	13,47	297	38	12,79	AMB, SFP, UKB, Fe, boja, pH, nitrati, mutnoća
UKUPNO		1005	80	7,96	1005	165	16,41	

AMB-Aerobne mezofilne bakterije, UKB-Ukupne koliformne bakterije, KBFP- koliformne bakterije fekalnog porekla, SFP-streptokoke fekalnog porekla, E coli-Ešerihija koli

U periodu od 2020. do 2024. godine je povremeno vršena kontrola i uzeto je ukupno 1005 uzoraka vode od kojih je 80 ili 7,96% uzoraka, bilo bakteriološki neispravno. Na fizičko-hemijske i hemijske parametre je uzeto 1005 uzoraka vode, od toga 165 ili 16,41% uzoraka fizičko-hemijski i hemijski neispravno.

Razlog neispravnosti je bio povećan broj Aerobnih mezofilnih bakterija, prisustvo Streptokoke fekalnog porekla, koliformne bakterije fekalnog porekla, Pseudomonas u hemijskom pogledu nitrati, Fe, pH i mutnoća. Ovi objekti su nesigurni za vodosnabdevanje, ne kontrolišu se redovno, niti se voda dezinfikuje.

Arteske česme u Zaječaru:

Lokalni način snabdevanja vodom za piće iz drugih javnih objekata u gradu Zaječaru, javne česme-arteske česme, koje su podzemne vode i pod pozitivnim pritiskom dospevaju na površinu zemlje, bez ikakve prerade i prečišćavanja. Kontrola se vrši po ugovoru sa JKP "Vodovod" Zaječar, dva puta godišnje za 31 česmu, bez obzira što ima preko 40 arteskkih česmi i kaptiranih bunara.

Rezultati analiza prikazani u tabeli 136.

Tabela 136. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz arteskih česama grada Zaječara u periodu od 2020.-2024. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2020	62	1		62	22		Pseudomonas aer.,gvožđe, pH, boja, mutnoća
2.	2021	62	0	0	62	20	32,25	pH, boja, mutnoća
3.	2022	62	0	0	62	18	29,03	pH, boja, mutnoća
4.	2023	62	0	0	62	20	32,25	pH, boja, mutnoća, Fe
5.	2024	68	7	10,29	68	28	41,18	UKB,pseudomonas,KF B,SFB,Fe, mutnoća, boja, pH
UKUPNO		316	8	2,53	316	108	34,17	

U period od 2020. do 2024. godine, vršena kontrola i uzeto je ukupno 316 uzoraka vode od kojih je 8 uzoraka bio bakteriološki neispravan (Pseudomonas aeruginosa, UKB,SFB;KFB). Na fizičko-hemijske I hemijske parametre je uzeto 316 uzoraka vode, od toga 108 ili 34,17% uzoraka fizičko-hemijski i hemijski neispravno.

Razlog neispravnosti u fizičko I fizičko-hemijskom pogledu su povećane vrednosti za: gvožđe, pH (bazni), mutnoća i boja. Ovi parametri su karakteristični za podzemne vode i nisu štetni za zdravlje potrošača, obzirom da mogu da daju samo primedbe potrošača na organoleptički izgled vode. Izuzetak je artesa česma u naselju Kraljevica, gde se posle rekonstrukcije česme povremeno pojavljuje Pseudomonas aeruginosa (1-2 bakterije u uzorku). Redovno se obaveštava odgovorno lice u JKP "Vodovod" Zaječar o tome, kako bi se česma obeležila a samim tim obavestili potrošači o zdravstvenoj ispravnosti vode.

Spisak česama koje su najčešće bile zdravstveno neispravne i ponavlja se ista neispravnost:

- A.č. na Goveđoj pijaci, ugao ul.Hajduk Veljkove i Ivana Milutinovića (pH),
- A.č.kod,"O.Š."Lj. Radosavljević-Nada" (mutnoća),
- A.č. kod Bioskopa „Timok“ (mutnoća)
- A.č. na uglu ul. Kumanovse i Timočke bune (mutnoća),
- A.č. kod „Voćara“, donja cev (pH),
- A.č. kod „Jedinstva“, ul. Čupićeva (pH),
- A.č. kod ulaza u železničku stanicu (pH),
- A.č. farma vidrice, ul. Višegradska (boja)
- A.č. na Popovoj plaži (Fe, boja)
- A.č. Ul. Zorana Radmilovića, iza Amana (Fe, boja)
- A.č. ul. Branka Perića (Fe, boja)
- A.č. nas. Kraljevica, zgrada C-2 (Pseudomonas aer.)

Zdravstvena ispravnost bazenskih voda

Monitoring bazenskih voda u Zaječaru, od 2020- 2024.godine, se vrši na gradskom bazenu u Zaječaru, na velikom I malom bazenu. Zavod za javno zdravlje "Timok" Zaječar, vrši nedeljno uzorkovanje vode iz bazena na fizičko – hemijsku i mikrobiološku ispravnost. Bazenski kompleks se snabdeva vodom iz gradskog vodovoda iz Zaječara, koja se dodatno hlorige pre ulaska na bazene a nakon korišćenja prelivnim sistemom odlazi na postrojenje za prečišćave I ponovno hloriganje I takva se ponovo koristi za kupanje. Ugovorena kontrola vode iz velikog I malog bazena je jednom nedeljno, dok traje kupališna sezona.

U tabeli su prikazani i uzorci vode iz bazena za kupanje (zatvoreni veliki I mali bazen) u Specijalnoj bolnici "Gamzigrad" u Gamzigradskoj banji. Rezultati analiza su prikazani u tabeli 137.

Tabela 137. Zdravstvena ispravnost vode za kupanje iz bazena u Zaječaru za period 2020.-2024. godine.

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2020	23	0	0	23	7	30,43	pov. pH I hlorigidi
2.	2021	30	1	3,33	30	5	16,66	UKB, povišen pH
3.	2022	31	2	3,33	31	7	16,66	UKB, povišen pH
4.	2023	30	0	0,0	30	6	20,0	povišen pH
5.	2024	35	2	5,71	35	9	75,0	Pseudomonas, aer. povišen pH
	UKUPNO	149	5	3,35	149	34	22,81	

Uvidom u rezultate analiza bazenske vode od 2020 – 2024. godine, od ukupnog broja uzoraka, utvrđena je 3,35% uzoraka zdravstvena ispravnost u bakteriološkom I 22,81% u fizičko-hemijskom I hemijskom pogledu. Stručna služba Odeljenja Higijene I ZŽS, kada se pojavi neispravnost bazenske vode ili neki drugi problem na bazenu daje predlog mera o otklanjanju nedostataka I vrši ponovnu kontrolu vode iz bazena.

Zdravstvena ispravnost površinskih voda i otvorenih kupališta

Kontrola ispravnosti vode za kupanje, sport I rekreaciju se vrši u saradnji sa lokalnom samoupravom i u skladu sa važećom zakonskom regulativom. Kontrola se vršila 2 puta u letnjem period, dok sezona kupanja traje. U period od 2020-2024.godine nije bilo kontrole u Zavodu, tako da mi nismo u mogućnosti da vršimo analizu uticaja vode za kupanje na zdravlje kupaca. Kontrolu vrše neke druge laboratorije koje su poslove dobili preko javne nabavke. Na teritoriji grada Zaječar, uzorkovanje I kontrola vode bi trebala da se vršila na sledećim mestima za kupanje, spotr i rekreaciju na otvorenom-plaže;

-na Crnom Timoku: Plaža kod Gamzigrada, kod Zvezdana, plaža "Vanjin jaz" i Popova plaza,

-na Belom Timoku; plaza kod Vratarnice,

- Rgotsko (veliko I malo jezero) I Sovinačko jezero.

Rezultate ispitivanja smo prikazali u tabeli.138.

Tabela 138. Ispravnost vode za kupanje na kupalištama i plaže u Zaječaru, za period od 2020.god.do 2024.god.

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2020	0	0	0	0	0	0	/
2.	2021	0	0	0	0	0	0	/
3.	2022	0	0	0	0	0	0	
4.	2023	0	0	0	0	0	0	
5.	2024	2	0	0	2	2	100	Povećan sadržaj suvog ostatka.
UKUPNO		2	0	0	2	2	100	

Kontrola vode na kupalištu 2024 godine (Rgotsko jezero) vtšena je po zahtevu vlasnika jezera (firma koja eksploatiše kvarcni pesak u Rgotini).

5.4 Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika

Predškolska ustanova

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, u periodu od 01.01.2020.-31.12.2024., prema Ugovoru sa Predškolskom ustanovom "Đulići" Zaječar, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji predškolske ustanove, na parametre mikrobiološke ispravnosti i kontrola sanitarno-higijenskog režima u centralnoj i distributivnim kuhinjama predškolske ustanove.

Rezultati analiza prikazani u tabeli 139.

Tabela 139. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u predškolskoj ustanovi "Đulići" u Zaječaru, 2020.-2024. god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2020	204	2	0,98	4	0	0	UKB
2.	2021	210	0	0	4	0	0	
3.	2022	208	0	0	4	0	0	
4.	2023	210	0	0	9	0	0	
5.	2024	208	0	0	6	0	0	
	Ukupno	1040	2	0,19	27	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 27 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde su sve bile zdravstveno bezbedne. Kontrolom briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđauzeto je 1040 briseva i utvrđena je neusaglašenost kod 2 brisa ili 0,19%, gde je bio povećan ukupan broj aerobnih kolonija. Kada se utvrdi neusaglašenost specijalista higijene donosi stručno mišljenje sa predlogom mera.

Ustanova za smeštaj školske dece i omladine

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, u periodu od 01.01.2020-31.12.2024, prema Ugovoru sa Dom učenika srednjih škola u Zaječaru, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji ove ustanove gde su smeštena školska deca i omladina, na parametre mikrobiološke ispravnosti hrane i kontrola sanitarno-higijenskog režima. Rezultati analiza prikazani u tabela 140.

Tabela 140. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u Domu učenika srednjih škola u Zaječaru, 2020.-2024.god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2020	50	1	2,0	20	0	0	UKB
2.	2021	50	0	0	22	0	0	
3.	2022	50	0	0	22	0	0	
4.	2023	45	0	0	22	0	0	
5.	2024	50	2		20			
	Ukupno	245	3	1,22	106	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 106 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra svi uzorci su bili ispravni. U tom periodu je uzeto 245 brisa sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa, od kojih su 3 ili 1,22 % bili neusaglašeni sa zakonskim odredbama, razlog neusaglašenosti povećan ukupan broj kolonija. Kada se utvrdi neusaglašenost specijalista higijene donosi stručno mišljenje sa predlogom mera

Osnovna škola "Jovan Jovanović-Zmaj" Salaš

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, u periodu od 01.01.2020.-31.12.2024., prema Ugovoru sa OŠ "J.J-Zmaj" u Salašu, koja priprema i uslužuje učenicima pripremljenu hranu, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji ove ustanove na parametre mikrobiološke ispravnosti hrane i kontrola sanitarno-higijenskog režima u kuhinji sa trpezarijom. Rezultati analiza prikazani u tabela 141.

Tabela 141. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u O.Š “J.J-Zmaj” u Salašu, 2020.-2024.god.

Red. Br.	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2020	10	0	0	2	0	0	
2.	2021	10	0	0	2	0	0	
3.	2022	10	0	0	2	0	0	
4.	2023	10	1	10,0	3	0	0	
5.	2024	10	0	0	4	0	0	
	Ukupno	60	1	1,66	13	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 13 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra, svi uzorci hrane su bili zdravstveno bezbedni za upotrebu. U tom periodu je uzeto 60 briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa, od kojih je 1 ili 1,66% % bio neusglašen sa zakonskim odredbama, razlog neusaglašenosti povećan ukupan broj aerobnih kolonija. Kada se utvrdi neusaglašenost specijalista higijene donosi stručno mišljenje sa predlogom mera.

6. STANJE ŽIVOTNE SREDINE I HIGIJENSKIH PRILIKA OPŠTINE BOLJEVAC

6.1 Kontrola kvaliteta vazduha

Prema Zakonu o zaštiti vazduha (Sl. glasnik RS 36/2009 i 10/2013), u Srbiji je uspostavljena državna mreža za praćenje kvaliteta vazduha na nivou Republike Srbije. Obzirom da u Boljevcu nije predviđena merna stanica u okviru državne mreže, nadležni organ jedinice lokalne samouprave određuje merna mesta za praćenje kvaliteta vazduha koja čine lokalnu mrežu ili dopunsku mernu stanicu, u skladu sa mogućnostima.

U periodu od 2020.-2024. godine, na osnovu ugovora sa Opštinom Boljevac, ZZJZ „Timok“ vršio je ispitivanje parametara iz vazduha u Boljevcu počev od 2013. godine, na mernom mestu u zgradi Opštine Boljevac. Rezultati ispitivanja po godinama su sledeći:

- U 2020. godini ispitano je 51 uzorak NO₂ i po 28 uzoraka SO₂ i čađi. Nije bilo prekoračenja GVI.
- U 2021. godini ispitano je po 28 uzoraka SO₂, NO₂ i čađi i nije bilo prekoračenja. Ispitano je i 63 uzoraka PM₁₀ čestica i u 16 je prekoračenje bilo iznad GVI.
- U 2022. godini ispitano je po 28 uzoraka SO₂, NO₂ i čađi i nije bilo prekoračenja. Ispitano je i 48 uzoraka PM₁₀ čestica i u 5 je prekoračenje bilo iznad GVI.
- U 2023. godini ispitano je po 28 uzoraka SO₂ i čađi i 20 uzoraka NO₂, i nije bilo prekoračenja. Ispitano je i 63 uzoraka PM₁₀ čestica i u 9 je prekoračenje bilo iznad GVI.
- U 2024. godini ispitano je po 65 uzoraka SO₂, čađi i NO₂, i nije bilo prekoračenja. Ispitano je 77 uzoraka PM₁₀ čestica u 9 je prekoračenje bilo iznad GVI.

Međutim, za procenu stanja na godišnjem nivou, ni jedne godine nije bilo dovoljnog broja uzoraka (prema Uredbi uslovima za monitoring i zahtevima kvaliteta vazduha Sl. glasnik RS br. 11/2010, 75/2010 i 63/2013 raspoloživost parametara mora biti najmanje 90%, što znači da je potreban kontinualni monitoring vazduha tokom godine kako bi se ocenio kvalitet vazduha). Shodno tome, ni za ovaj period (2020.-2024.) se ne može oceniti kvalitet vazduha jer nije bilo dovoljno podataka.

6.2 Kontrola kvaliteta vode

Zdravstveno bezbedna voda za piće odgovara normama važećeg Pravilnika o higijenskoj ispravnosti vode za piće (Sl. List SRJ, br. 42/98, 44/99 i Sl. Glasnik RS, br. 28/2019), koji prihvata preporuke Svetske zdravstvene organizacije i Evropske unije i podleže kontinuiranom monitoringu koji realizuju ovlašćene zdravstvene ustanove odredjenom dinamikom i opsegom ispitivanja u akreditovanim laboratorijama.

Monitoring zdravstvene ispravnosti vode za piće na teritoriji opštine Boljevac, sprovodi Zavod

za javno zdravlje "Timok" Zaječar, preko Centra za higijenu i humanu ekologiju.

Metodologija: Monitoring se obavlja na osnovu ugovora sa JKP "Usluga" Boljevac, tj. vlasnika objekata javnog vodosnabdevanja. Uzorkovanje voda za piće vrše od strane stručnih lica Odeljenja za higijenu i zaštitu životne sredine. Voda za piće uzorkuje se na centralnom vodovodu, za naselja Boljevac, Valakonje, Mali izvor i Bogovinu (koja je priključena na sistem Bogovina), na vodovodnoj mreži, na slavinama krajnjeg potrošača. Shodno Pravilniku o higijenskoj ispravnosti vode za piće (sl. List SRJ, br. 42/98,44/99), u odnosu na broj ekvivalent stanovnika. Nakon adekvatnog transporta, vrši se prijem uzoraka i započinju analize u akreditovanoj laboratoriji. Kompletan izveštaj o ispitivanju vode ima u svom sastavu i stručno mišljenje koje koncipiraju doktori medicine - specijalisti higijene. Stručnim mišljenjem se ocenjuje usaglašenost vode za piće normama Pravilnika i dozvoljava se ili zabranjuje upotreba vode. U slučaju neispravnosti vode, ukoliko ona podleže kontinuiranom monitoringu, daje se predlog mera za obezbeđivanje njene ispravnosti.

Centralni vodovod Boljevac:

Ovaj vodovod snabdeva pijaćom vodom naselja: Boljevac, selo Boljevac, Valakonje, Mali Izvor, ranije I Bogovinu (selo i rudnik) a sada je voda iz sistema "Bogovina". Snabdevanje vodom se vrši iz kaptiranog karstnog vrela Mirovštica na planinama planine Rtanj. Hlorisanje vode vrši se gasnim hlorinatorom na samoj kaptazi, od kraja 1983. godine. Osim gazdovanjem gradskim vodovodom sa sistema "Mirovštica", vodovod je od 2015. godine, preuzeo I lokalni vodovod naselja Rtanj, seoski vodovod Lukovo, Jablanicu I Dobro Polje. Rezultate analiza vode za piće sa ovog vodovoda, prikazani u tabeli 142.

Tabela 142. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz komunalnih vodovoda u opštini Boljevac u periodu od 2020.-2024. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2020	73	4	5,48	73	3	4,11	AMB, KBFP, mutnoća
2.	2021	70	2	2,85	70	5	7,14	AMB, KBFP, mutnoća
3.	2022	40	2	5,0	40	9	22,5	AMB, mutnoća
4.	2023	46	2	4,35	46	6	13,04	AMB, mutnoća
5.	2024	29	2	6,9	29	2	6,9	AMB,UKB,SFP,KFP,m utnoća
UKUPNO		258	12	4,65	258	25	9,68	

AMB-Aerobne mezofilne bakterije, UKB-Ukupne koliformne bakterije, KBFP- koliformne bakterije fekalnog porekla,SFP-streptokoke fekalnog porekla

U period od 2020. do 2024.godine, uzeto je 258 uzoraka vode iz gradskog vodovoda, u bakteriološkom pogledu je bilo neispravno 12 ili 4,65% i 25 ili 9,68% uzoraka fizičko-hemijski I hemijski neispravni. Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je glavni razlog bakterioloških neispravnosti bio povećan broj aerobnih mezofilnih bakterija ali su se pojavile i bakterije fekalnog porekla, ukupne koliformne bakterije i streptokoke fekalnog porekla, dok u fizičko-hemijskom pogledu razlog neispravnosti je mutnoća, obzirom da se statistički obradili I uzorci sirove vode sa

izvorišta "Mirovštica". Od 2015.godine, JKP "Usluga" je prema broju ekvivalent stanovnika (ES) i potrošnje vode smanjila broj uzoraka i frekvencu uzimanja istih, jer je vodovod svrstala u male vodovode, ispod 5000 ES, stoga ima manje uzetih uzoraka.

Centralni vodovodi seoskih naselja opštine Boljevac:

Na području opštine Boljevac u 10 naselja izgrađeno je 16 vodovoda za centralni način vodosnabdevanja. Kako je već rečeno naselje selo Boljevac, Valakonje, Mali Izvor i Bogovina (voda iz Sistema Bogovina) snabdevaju se vodom iz gradskih vodovoda, koja se uredno hlorige i kontroliše. Seoski vodovod Rtanj, Lukovo, Jablanica i Dobro Polje, kontroliše JKP "Usluga" Boljevac a seoski vodovod Ilino firma "Bele vode", redovno hlorigu vodu i kontrolišu, dok ostali seoski vodovodi ne vrše ni povremenu dezinfekciju vode, niti kontrolu zdravstvene ispravnosti.

Tabela 143. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz seoskih vodovoda opštine Boljevac u periodu od 2020.-2024. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2020	26	10	38,46	26	4	15,38	SFP, UKB,AMB, Proteus, nitriti, nitriti
2.	2021	7	3	42,85	7	1	14,28	SFP,AMB,mutnoća,boja
3.	2022	11	4	36,36	11	2	18,18	SFP,AMB,mutnoća,boja
4.	2023	14	6	42,85	14	3	21,43	SFP,AMB,mutnoća,boja
5.	2024	24	10	41,66	24	1	4,16	SFP,KFP,UKB,AMB,boja
UKUPNO		82	33	40,24	82	11	13,41	

AMB-Aerobne mezofilne bakterije, UKB-Ukupne koliformne bakterije,KBFP- koliformne bakterije fekalnog porekla,SFP-streptokoke fekalnog porekla

U period od 2020. do 2024. godine, uzeto je 82 uzoraka vode iz seoskih vodovoda, u bakteriološkom pogledu je 33 ili 40,24% bilo neispravno i 11 ili 13,41% fizičko-hemijski i hemijski neispravni. Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je glavni razlog bakterioloških neispravnosti bio povećan broj Aerobnih mezofilnih bakterija, Streptokoke fekalnog porekla, ukupne koliformne bakterije, Koliformne bakterije fekalnog porekla, Proteus, a u hemijskom pogledu razlog neispravnosti su nitriti, nitriti, mutnoća i boja.

Drugi javni vodni objekti na teritoriji opštine Boljevac:

Lokalni način snabdevanje vode za piće iz drugih javnih objekata u opštini Boljevac, javne česme, kaptirane česme i bunari, bez obzira na njihovo postojanje I korišćenje vode za piće iz istih, kontrola ovih objekata I vode nije ni postojala. U ovom periodu sa lokalnom samoupravom nije postignut dogovor o kontroli istih, a kontrole se vršile samo po zahtevu korisnika.

Tabela 144. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz drugih javnih vodnih objekata opštine Boljevac u periodu od 2020.-2024. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2020	36	6	16,66	36	10	27,77	AMB,UKB,KBFP,SFP,nitrati, mutnoća I boja
2.	2021	33	9	27,27	33	4	12,12	SFP,KBFP,mutnoća,nitrati
3.	2022	36	9	25,0	36	5	13,88	SFP,KBFP,mutnoća,boja
4.	2023	35	10	28,57	35	6	17,14	SFP,KBFP,mutnoća,boja
5.	2024	44	13	29,55	44	9	20,45	SFP,KFP,AMB,Pseudomonas,mutnoća,boja,nitrati,nitriti,KMnO4
UKUPNO		184	47	25,54	184	34	18,47	

AMB-Aerobne mezofilne bakterije, UKB-Ukupne koliformne bakterije,KBFP- koliformne bakterije fekalnog porekla,SFP-streptokoke fekalnog porekla,E coli-Ešerihija koli

U periodu od 2020. do 2024. godine je povremeno vršena kontrola i uzeto je ukupno 184 uzoraka vode od kojih je 47 ili 25,54% uzoraka bilo bakteriološki neispravno i 34 uzoraka ili 18,47%, fizičko-hemijski I hemijski neispravno. Razlog neispravnosti je bio povećan broj Aerobnih Mezofilnih bakterija, prisustvo Streptokoke fekalnog porekla, koliformne bakterije fekalnog porekla, ukupne koliformne bakterije,Pseudomonas, a u hemijskom pogledu nitrati,nitriti,boja, KMnO4 i mutnoća. Ovi objekti su nesigurni za vodosnabdevanje, ne kontrolišu se redovno, niti se voda dezinfikuje.

Zdravstvena ispravnost površinskih voda i otvorenih kupališta

Od 2012. godine, vrši se kontrola kvaliteta I zdravstvene ispravnosti vode na plaži "Zmijanac" tokom letnje sezone, kontinuirano u saradnji sa lokalnom samoupravom i u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Tabela 145. Ispravnost vode za kupanje na plaži "Zmijanac" u Boljevcu za period od 2020.god.do 2024.god.

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija			Razlog neispravnosti
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2020	4	0	0	4	0	0	II/III klasa
2.	2021	4	0	0	4	0	0	II/III klasa
3.	2022	4	0	0	4	0	0	II/III klasa
4.	2023	4	0	0	4	0	0	II/III klasa
5.	2024	4	0	0	4	0	0	II/III klasa
UKUPNO		20	0	0,0	20	0	0,0	

Rezultati analiza vode sa kupališta u 20 uzetih uzoraka, pokazuju da je voda odgovarala II/III-ćoj klasi vode (BPK-a, amonijum jon) I kao takva može da se koristi za kupanje, sport I rekreaciju, uz obavezno tuširanje higijenski ispravnom vodom.

6.3 Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika Predškolska ustanova

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, u periodu od 01.01.2020.-31.12.2024., prema Ugovoru sa Predškolskom ustanovom "Naša radost" Boljevac, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji predškolske ustanove, na parametre mikrobiološke ispravnosti i kontrola sanitarno-higijenskog režima u centralnoj i distributivnim kuhinjama predškolske ustanove. Rezultati analiza prikazani u tabela 146.

Tabela 146. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u predškolskoj ustanovi opštine Boljevac 2020-2024.god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			Uzrok neispravnost
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		
			Broj	%		Broj	%	
1.	2020	20	0	0	11	0	0	
2.	2021	20	0	0	12	0	0	
3.	2022	20	0	0	12	0	0	
4.	2023	20	0	0	12	0	0	
5.	2024	20	0	0	12	0	0	
	Ukupno	100	0	0,0	59	0	0,0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka kod 59 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra, I svi su bili ispravni.

Kontrolom briseva, 100 brisa sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa i svi su bili ispravni. Kada se utvrdi neusaglašenost hrane I sanirarnog režima, specijalista higijene donosi stručno mišljenje sa predlogom mera.

7. STANJE ŽIVOTNE SREDINE I HIGIJENSKIH PRILIKA OPŠTINE KNJAŽEVAC

7.1 Kontrola kvaliteta vazduha

Prema Zakonu o zaštiti vazduha (Sl. glasnik RS 36/2009 i 10/2013), u Srbiji je uspostavljena državna mreža za praćenje kvaliteta vazduha na nivou Republike Srbije. Obzirom da u Knjaževcu nije predviđena merna stanica u okviru državne mreže, nadležni organ jedinice lokalne samouprave određuje merna mesta za praćenje kvaliteta vazduha koja čine lokalnu mrežu ili dopunsku mernu stanicu, u skladu sa mogućnostima.

ZZJZ „Timok“ u periodu od 2020.- 2024. godine, u Opštini Knjaževac, nije vršio kontrolu kvaliteta vazduha.

7.2 Kontrola kvaliteta vode

Zdravstveno bezbedna voda za piće odgovara normama važećeg Pravilnika o higijenskoj ispravnosti vode za piće koji prihvata preporuke Svetske zdravstvene organizacije i Evropske unije i podleže kontinuiranom monitoringu koji realizuju ovlašćene zdravstvene ustanove odredjenom dinamikom i opsegom ispitivanja u akreditovanim laboratorijama.

Monitoring zdravstvene ispravnosti vode za piće na teritoriji opštine Knjaževac sprovodi Zavod za javno zdravlje “Timok” Zaječar, preko Centra za higijenu i humanu ekologiju.

Metodologija: Monitoring se obavlja na osnovu ugovora sa JKP “Standard” Knjaževac tj. vlasnika objekata javnog vodosnabdevanja. Uzorkovanje voda za piće vrše od strane stručnih lica Odeljenja za higijenu i zaštitu životne sredine. Voda za piće uzorkuje se na centralnom vodovodu, za naselja Knjaževac, Trgovište, Gornji i Donje Zuniče, Minićevo, Vitkovac, deo Jelašnice i Crvenje na vodovodnoj mreži, na slavinama krajnjeg potrošača. Shodno Pravilniku o higijenskoj ispravnosti vode za piće (Sl. List SRJ, br. 42/98, 44/99 i Sl. Glasnik RS, br. 28/2019), u odnosu na broj ekvivalent stanovnika. Nakon adekvatnog transporta, vrši se prijem uzoraka i započinju analize u akreditovanoj laboratoriji. Kompletan izveštaj o ispitivanju vode ima u svom sastavu i stručno mišljenje koje koncipiraju doktori medicine - specijalisti higijene. Stručnim mišljenjem se ocenjuje usaglašenost vode za piće normama Pravilnika i dozvoljava se ili zabranjuje upotreba vode. U slučaju neispravnosti vode, ukoliko ona podleže kontinuiranom monitoringu, daje se predlog mera za obezbeđivanje njene ispravnosti.

Centralni vodovod Knjaževac:

Knjaževac se snabdeva vodom iz kaptiranog karsnog vrela "Sinji Vir" koje se nalaze ukoritu Svrliškog Timoka uzvodno od grada Knjaževca. Od kaptaze voda se gravitacijom dovodi do crpne stanice "Jezava" na domak Knjaževca gde se vrši hlorisanje gasnim hlorinatorom. Usput se iz gravitacionog vodovoda (od kaptaze) uzima deo vode i pumpama potiskuje u naselje Vasilj. Na gravitacioni cevovod priključena su i naselja Podvis i Rgošte.

Tabela 147. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz centralnog vodovoda u opštini Knjaževac u periodu od 2020.-2024. godine

Redni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija		
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih	
			Broj	%		Broj	%
1.	2020	268	1	0,37	268	1	0,37
2.	2021	273	2	0,73	273	8	2,93
3.	2022	207	1	0,48	207	1	0,48
4.	2023	218	0	0,0	218	13	5,96
5.	2024	206	1	0,49	206	0	0
UKUPNO		1172	5	0,42	1172	23	1,96

Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je uzorkovano 1172 voda, od kojih je 5 uzoraka ili 0,42% bilo mikrobiološki neispravno. Razlog bakterioloških neispravnosti (u 5 uzoraka) bio povećan broj aerobnih mezofilnih bakterija. U hemijskom pogledu je bilo 23 ili 1,96% neispravnih uzoraka, razlog neispravnosti je mutnoća.

Centralni vodovodi seoskih naselja opštine Knjaževac:

Na području opštine Knjaževac u 38 naselja izgrađen je 41 vodovod za centralni način vodosnabdevanja iz seoskih vodovoda a koristi ga oko 12000 stanovnika. Kako je već rečeno naselje Vasilj, Podvis Trgovište Gornje I Donje Zuniče Minićevo I Vitkovac snabdevaju se vodom iz gradskog vodovoda. Voda u njima redovno se dezinfikuje I kontroliše od strane zavoda. Redovna dezinfekcija I kontrola vrši se u jos dva vodovoda I to u Kalni I Inovu. Ostali seoski vodovodi ne vrše ni povremenu dezinfekciju vode kao niti kontrolu zdravstvene ispravnosti.

Tabela 148. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz seoskih vodovoda opštine Knjaževac u periodu od 2020.-2024. godine

Red ni broj	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija		
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih	
			Broj	%		Broj	%
1.	2020	15	3	33,30	15	0	0
2.	2021	18	4	22,22	18	0	0
3.	2022	26	5	19,23	26	0	0
4.	2023	32	5	15,62	32	3	9,37
5.	2024	28	0	0	28	0	0
UKUPNO		119	17	14,28	119	3	2,52

Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je u ovom period uzeto malo broj uzoraka, 119 kod kojih je glavni razlog bakterioloških neispravnosti (17 uzorka vode ili 14,28%), bio povećan broj aerobnih mezofilnih bakterija, Streptokoke fekalnog porekla, ukupne koliformne bakterije, koliformne bakterije fekalnog porekla, pseudomonas, proteus i klostridija. U hemijskom pogledu od 119 uzoraka neispravno je bilo 3 uzorka ili 2,52%, razlog neispravnosti su nitrati i mutnoća. Procenat neispravnosti se povećava iz godine u godinu, a pri tom nije uveden kontinuirani monitoring kontrole vode iz seoskih vodovoda.

Drugi javni vodni objekti na teritoriji opštine Knjaževac:

Lokalni način snabdevanje vode za piće iz drugih javnih objekata u opštini Knjaževac, javne česme, kaptirane česme i bunari, bez obzira na njihovo postojanje i korišćenje vode za piće iz istih kontrola ovih objekata i vode nije ni postojala. U ovom periodu sa lokalnom samoupravom nije postignut dogovor o kontroli istih, a kontrole se vršile samo po zahtevu korisnika.

Tabela 149. Zdravstvena ispravnost vode za piće iz drugih javnih vodnih objekata opštine Knjaževac u periodu od 2020.-2024. godine

R. Br.	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija		
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih	
			Broj	%		Broj	%
1.	2020	173	6	3,46	173	11	6,35
2.	2021	141	10	7,09	141	4	2,83
3.	2022	138	8	5,79	138	4	2,90
4.	2023	132	12	9,09	132	6	4,54
5.	2024	226	81	35,84	226	17	7,52
UKUPNO		810	117	14,44	810	42	5,18

Od 2020.-2024. godine, bilo je uzeto 810 uzoraka na analizu. Razlog mikrobiološke neispravnosti je bio povećan broj Aerobnih Mezofilnih bakterija, prisustvo Streptokoke fekalnog porekla, koliformne bakterije fekalnog porekla, Proteus i Pseudomonas u 117 uzoraka ili 14,44%. U hemijskom pogledu razlozi su povećana mutnoća, KMnO₄, elektroprovodljivost, nitriti i boja u 42 uzorka ili 5,18%. Ovi objekti su nesigurni za vodosnabdevanje, ne kontrolišu se redovno, niti dezinfikuju. Obimnija kontrola vode za piće u selima je bila 2024.god, gde je procenat higijenski neispravnih voda bio veći, pogorovo u mikrobiološkom delu (35,85%).

Zdravstvena ispravnost bazenskih voda

Monitoringom bazenskih voda na teritoriji opštine Knjaževac od 2020- 2024.godine, na gradskom bazenu "Banjica", snabdeva se izvorskom termalnom vodom koja se hlariše pre ulaska na bazene a nakon korišćenja odpušta kao otpadna voda, ovo su protočni bazeni. Ugovorena kontrola bazenske vode je dva puta mesečno dok traje kupališna sezona.

Tabela 150. Zdravstvena ispravnost vode za kupanje iz bazena, opštine Knjaževac u periodu od 2020.-2024. godine

R. Br.	Godina	Mikrobiologija			Fiziko-Hemija		
		Broj uzoraka	Neispravnih		Broj uzoraka	Neispravnih	
			Broj	%		Broj	%
1.	2020	13	0	0	13	0	0
2.	2021	12	0	0	12	1	8,33
3.	2022	15	1	6,66	15	0	0
4.	2023	9	0	0	9	0	0
5.	2024	16	1	6,25	16	2	12,5
UKUPNO		65	2	3,07	65	3	4,61

Uvidom u rezultate analizau period od 2020-2024.godine, uzorkovano je ukupno 65 uzoraka, kako iz bazena otvorenog tako I iz bazena zatvorenog tipa-balon sala u zimskom periodu, utvrđena je zadovoljavajuća zdravstvena ispravnost bazenskih voda, kako u bakteriološkom tako I u fizičko-hemijskom I hemijskom pogledu.

Zdravstvena ispravnost površinskih voda i otvorenih kupališta

Opština Knjaževac je bogata površinskim vodama, tj. ima reke i termalne izvore koje se koriste za kupanje, sport i rekreaciju tokom letnje sezone. U ranijem period vršila se kontrola vode sa plaža i kupališta na Trgoviškom, Svrliškom i Belom Timoku, kao i na termalnom izvoru "Banjica". Kontrola kupališta je vršena tokom letnje sezone, kontinuirano u saradnji sa lokalnom samoupravom i u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

U period od 2020-2024.godine, u opštini Knjaževac, nije bilo uzorkovanih voda sa otvorenih vodotokova-plaža, od strane Zavoda.

7.3 Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika

Predškolska ustanova

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, u periodu od 01.01.2020-31.12.2024, prema Ugovoru sa Predškolskom ustanovom "Bajka" Knjaževac, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji predškolske ustanove, na parametre mikrobiološke ispravnosti i kontrola sanitarno-higijenskog režima u centralnoj i distributivnim kuhinjama predškolske ustanove.

Rezultati analiza prikazani u tabela 151.

Tabela 151. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u predškolskoj ustanovi opštine Knjaževac 2020.-2024.god.

Red. Br.	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2020	155	1	0,64	6	0	0	
2.	2021	155	0	0	6	0	0	
3.	2022	155	0	0	6	0	0	
4.	2023	145	0	0	4	0	0	
5.	2024	145	0	0	4	0	0	
	Ukupno	755	1	0,13	26	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka kod 26 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde je utvrđena njihova bezbednost u potpunosti i 755 briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa i utvrđena je 1 neusaglašenost. Kada se utvrdi neusaglašenost specijalista higijene donosi stručno mišljenje sa predlogom mera.

Ustanove za smeštaj školske dece i omladine

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, u periodu od 01.01.2020-31.12.2024, prema Ugovoru sa Zavodom za vaspitanje dece i omladine i Dom učenika srednjih škola u Knjaževcu, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinjama ovih ustanova gde su smeštene školska deca i omladina, na parametre mikrobiološke ispravnosti hrane i kontrola sanitarno-higijenskog režima u kuhinjama ustanova.

Rezultati analiza prikazani u tabela 152.

Tabela 152. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u ustanovama za smeštaj školske dece i omladine u Knjaževcu, 2020.-2024.god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2020	123	0	0	30	0	0	/
2.	2021	90	0	0	33	0	0	/
3.	2022	90	0	0	33	0	0	/
4.	2023	90	0	0	32	0	0	/
5.	2024	90	0	0	32	0	0	
	Ukupno	483	0	0	160	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 160 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde je utvrđena njihova bezbednost u potpunosti i 483 brisa sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa, koji su bili usglašeni sa zakonskim odredbama.

Tabela 152a. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u Zavodu za vaspitanje dece I omladine, u Knjaževcu, 2020.-2024.god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2020	40	0	0	8	0	0	/
2.	2021	40	2	5,0	8	0	0	/
3.	2022	40	1	2,5	8	0	0	/
4.	2023	40	1	2,5	8	0	0	/
5.	2024	40	0	0	8	0	0	/
	Ukupno	200	4	2	40	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 40 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde je utvrđena njihova bezbednost u potpunosti i 200 briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa, od kojih su 4 bila neusglašena sa zakonskim odredbama.

Tabela 152b. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u OŠ “Dimitrije Todorović Kaplar” u Knjaževcu, 2020.-2024.god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2020	20	0	0	8	0	0	/
2.	2021	20	0	0	8	0	0	/
3.	2022	20	0	0	8	0	0	/
4.	2023	10	0	0	10	0	0	/
5.	2024	10	0	0	10	0	0	
	Ukupno	80	0	0	44	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 44 uzorka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde je utvrđena njihova bezbednost u potpunosti i 80 briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa, koji su bili usaglašeni sa zakonskim odredbama.

Tabela 152c. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u OŠ “Vuk Karadžić” u Knjaževcu, 2020.-2024.god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2020	20	1	5,0	16	0	0	UKB
2.	2021	20	0	0	16	0	0	/
3.	2022	20	0	0	16	0	0	/
4.	2023	10	0	0	4	0	0	/
5.	2024	10	0	0	4	0	0	/
	Ukupno	80	1	12,5	68	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 68 uzorka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde je utvrđena njihova bezbednost u potpunosti i 80 briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa, od kojih 1 bio neusaglašen sa zakonskim odredbama.

Objekti za smeštaj starih lica

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje “Timok” Zaječar, u periodu od 01.01.2020.-31.12.2024., prema Ugovoru sa Gerontološkim centrom u Knjaževcu, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji objekta za smeštaj starih lica, na parametre mikrobiološke ispravnosti i kontrola sanitarno-higijenskog režima u kuhinji ustanove. Rezultati analiza prikazani u tabela 153.

Tabela 153. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika u Gerontološkom centru u Knjaževcu 2020.-2024.god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1	2020	69	0	0	24	0	0	
2	2021	60	0	0	24	0	0	
3	2022	60	0	0	24	0	0	
4	2023	60	0	0	24	0	0	
5	2024	60	0	0	24	0	0	
	Ukupno	309	0	0	120	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 120 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde je utvrđena njihova bezbednost u potpunosti i 309 briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa, i nije bilo neusaglašenih. Kada se utvrdi neusaglašenost specijalista higijene donosi stručno mišljenje sa predlogom mera.

Narodna kuhinja

Stručne službe Centra za higijenu i humanu ekologiju, Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, u periodu od 2020.-2024., prema Ugovoru sa Gerontološkim centrom u Knjaževcu, vrše kontrolu hrane, proizvedene u kuhinji objekta za smeštaj starih lica, na parametre mikrobiološke ispravnosti hrane i kontrola sanitarno-higijenskog režima u kuhinji ustanove-u delu gde se sprema i servira hrana populaciji koja dobija socijalnu pomoć. Rezultati analiza prikazani u tabela 154.

Tabela 154. Zdravstvena bezbednost hrane i nivo sanitarno-higijenskih prilika narodnoj kuhinji, u Gerontološkom centru u Knjaževcu, 2020.-2024.god.

Red .	Godina	Pregledano briseva			Pregledano namirnica			
		Ukupno	Neispravnih		Ukupno	Neisprav		Uzrok neispravnost
			Broj	%		Broj	%	
1.	2020	60	0	0	11	0	0	
2.	2021	60	0	0	12	0	0	
3.	2022	60	0	0	12	0	0	
4.	2023	60	0	0	12	0	0	
5.	2024	60	0	0	12	0	0	
	Ukupno	300	0	0	59	0	0	

U izveštajnom periodu ispitivana je zdravstvena bezbednost hrane-obroka u 59 uzoraka, sa aspekta mikrobioloških parametra, gde je utvrđena njihova bezbednost u potpunosti i 300 briseva sa radnih površina, ruku i radne odeće zaposlenih, pribora i posuđa i utvrđena je da su svi brisevi usaglašeni. Kada se utvrdi neusaglašenost onda specijalista higijene daje stručno misljenje sa predlogom mera.

8. ZAKLJUČAK

Analizom izabranih pokazatelja zdravstvenog stanja stanovništva **okruza Zaječar** došlo se do sledećih zaključaka:

1. DEMOGRAFSKA SITUACIJA

Stanovništvo okruza Zaječar u period od 2020. do 2024.godine ima sledeće vitalno-demografske karakteristike:

- Smanjenje ukupnog broja stanovnika
- Demografski vrlo staro stanovništvo
- Negativna stopa maskuliniteta
- Ekstremno niska stopa nataliteta
- Niska opšta stopa fertiliteta
- Vrlo visoke opšte stope mortaliteta (preko 15‰)
- Negativan prirodni priraštaj („bela kuga“)
- Očekivano trajanje života sve duže
- Veoma niske stope mortaliteta odojčadi (manje od 10‰)
- Vodeći uzroci smrti su KVB i tumori
- Nepovoljni socijalno-ekonomski pokazatelji:
 - prosečno 402,2 zaposlenih na 1000 radno aktivnih stanovnika godišnje, sa konstantnim trendom kolebanja nivoa stopa
 - trend smanjenja udela nezaposlenih, sa prosečnom stopom od 119,9‰ u odnosu na radno aktivno stanovništvo
 - prosečna mesečna zarada je manjeg proseka u odnosu na Republiku Srbiju, Vojvodinu i Južnu i Istočnu Srbiju, sa trendom porasta zarade
 - broj razvoda na 1000 zaključenih brakova je u konstantnom kolebanju, sa prosečnom stopom od 531‰, tako da se skoro svaki drugi sklopljeni brak razvodi.

2. MORBIDITET

U vanbolničkom morbiditetu stanovništva koje je koristilo usluge službe opšte medicine 2024.godine dominiraju kardiovaskularne, respiratorne i simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi. Najčešće dijagnoze su povišen krvni pritisak, akutno zapaljenje ždrela i krajnika i drugi simptomi, znaci i nenormalni klinički i laboratorijski nalaz.

Kod dece predškolskog uzrasta dominiraju respiratorna oboljenja. Druga na listi vodećih grupa bolesti jesu simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi. Najčešće dijagnoze su akutno zapaljenje ždrela i krajnika i akutne infekcije gornjih respiratornih puteva.

U službi za zdravstvenu zaštitu dece školskog uzrasta takođe dominiraju respiratorna oboljenja i simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi. Odmah za njima je grupa bolesti sistema za varenje. Najfrekventnija dijagnoza je akutno zapaljenje ždrela i krajnika, kao i kod predškolske dece.

Najčešći razlog poseta službi za zdravstvenu zaštitu žena su bolesti mokraćno-polnog sistema. One su najzastupljenije i čine prosečno oko 80% ukupnog morbiditeta ove službe. Najčešće pojedinačne dijagnoze su: druga zapaljenja ženskih karličnih organa, bolesti menopause, zapaljenje mokraćne bešike, zapaljenje grlića materice i bolesti dojke.

U stomatologiji su u 2024. godini najfrekventnije dijagnoze bile su druge bolesti zuba i potpornih struktura i zubni karijes kako u ukupnoj populaciji, tako i u populaciji predškolske i školske dece.

U toku 2024. godine stanovništvo u okrugu Zaječar ostvarilo je 25076 epizodu bolničkog lečenja u opštim bolnicama Zaječarskog okruga. Stopa hospitalizacije je 308,86%.

Vodeće mesto, u strukturi bolničkog morbiditeta stanovnika okruga Zaječar, 2024.godine imaju faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom; bolesti sistema krvotoka; bolesti sistema za varenje; bolesti mokraćno-polnog sistema; tumori, bolesti sistema za disanje i bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva, kao uzrok hospitalizacije.

Posmatrano prema pojedinačnim dijagnozama najčešći uzroci stacionarnog lečenja stanovnika su bili: ekstrakorporalna dijaliza; nega koja uključuje rehabilitacione procedure, neoznačena; hemoterapijska seansa zbog tumora; duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani upotrebom pijata-sindrom zavisnosti; treperenje pretkomora i lepršanje pretkomora; seropozitivni reumatoidni artritis, neoznačen; kolika bubrega, neoznačena; kongestivna srčana insuficijencija; stezanje u grudima, neoznačeno i zapaljenje pluća, neoznačeno.

Ukupan broj fatalnih ishoda stacionarno lečenih stanovnika u opštim bolnicama Zaječarskog okruga u 2024.godini je 698, što daje opštu stopu bolničkog leteliteta od 5,80%.

3. KADROVI I KORIŠĆENJE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Uredba o Planu mreže zdravstvenih ustanova (poslednje izmene i dopune objavljene u "Službenom glasniku RS" br. 37/12, 8/14 i 92/15) utvrđuje broj, strukturu, kapacitete i prostorni raspored zdravstvenih ustanova u državnoj svojini i njihovih organizacionih jedinica po nivoima zdravstvene zaštite. Uredbom je određeno da, na području za koje je nadležan Zavod za javno zdravlje Zaječar, zdravstvenu zaštitu stanovništva opštine Zaječar obezbeđuje Zdravstveni centar Zaječar (Dom zdravlja i Opšta bolnica).

Zdravstveni centar Zaječar , 2020–2024

Podaci o kadrovima prikazani u Tabeli 70. i odnose se na zaposlene na neodređeno i određeno radno vreme.

Na osnovu podataka iz Tabele 70, može se zaključiti da je Zdravstveni centar Zaječar u periodu 2020–2024. godine zadržao relativno stabilan broj zaposlenih, uz manje oscilacije koje ukazuju na blagu fluktuaciju kadra, ali ne i na značajnije kadrovske poremećaje. Ukupan broj radnika kreće se od 898 do 918, pri čemu je 2021. bila godina sa najviše zaposlenih, a 2024. godina beleži najmanji broj radnika u posmatranom periodu. Broj zdravstvenih radnika (lekara, stomatologa, farmaceuta, saradnika i srednjeg/nizjeg kadra) takođe oscilira, ali bez naglih promena — 2021. dostiže maksimum (732), dok se 2024. vraća na nivo sličan početnoj godini (724).

Broj lekara i stomatologa je stabilan, krećući se između 179 i 184, što ukazuje na zadržavanje ključnog stručnog kadra, dok broj farmaceuta i saradnika blago varira, ali sa trendom rasta u poslednje dve godine. Najviše promena vidljivo je u kategoriji višeg, srednjeg i nižeg zdravstvenog kadra, koji 2024. godine opada na 527 nakon maksimuma od 542 u 2023, što može ukazivati na odlaske i potrebu za jačanjem ove kategorije zaposlenih.

Broj nemedicinskih radnika ostaje stabilan tokom celog perioda, bez značajnih odstupanja. Ukupno posmatrano, ZC Zaječar održava stabilnu kadrovsku strukturu, ali se uočava blagi pad ukupnog broja zaposlenih u 2024. godini, najviše usled smanjenja broja zdravstvenih radnika sa srednjom i nižom stručnom spremom. Ovi podaci ukazuju na potrebu za daljim praćenjem kadrovskih trendova i potencijalno jačanje pojedinih profila kako bi se očuvala efikasnost sistema.

Dom zdravlja Boljevac, 2020–2024

Ukupan broj zaposlenih u Domu zdravlja Boljevac pokazuje stabilan rast tokom posmatranog petogodišnjeg perioda, sa 73 radnika u 2020. na 83 radnika u 2024. godini. Broj zdravstvenih radnika takođe raste – posebno u kategoriji više, srednje i niže stručne spreme, koja se povećava sa 39 na 45 zaposlenih, dok broj lekara ostaje konstantan (20). Ovo ukazuje da se jačanje kadrovskih kapaciteta uglavnom ostvaruje kroz zdravstvene saradnike i medicinske sestre/tehničare, što poboljšava operativnu efikasnost, ali istovremeno ukazuje na stagnaciju u broju lekara. Broj nemedicinskih radnika povećan je sa 14 na 18, što govori o širenju podrške i administrativno-tehničkih funkcija u ustanovi.

Zdravstveni centar Knjaževac, 2020–2024

Ukupan broj zaposlenih u Zdravstvenom centru Knjaževac beleži stabilan rast tokom 2020–2024. godine, od 393 na 407 radnika, uz najveći broj zaposlenih zabeležen 2023. godine (410). Broj zdravstvenih radnika raste umereno – sa 320 na 330 – pri čemu se najveći doprinos povećanju odnosi na radnike više, srednje i niže stručne spreme, dok broj lekara ostaje stabilan uz blage oscilacije (97–98), što ukazuje na stagnaciju u kadru sa visokom stručnom spremom. Broj farmaceuta i saradnika blago raste (3 na 4), dok nemedicinski radnici variraju, ali ostaju u opsegu 72–79. Generalno, kadrovska struktura pokazuje blagi porast ukupnih kapaciteta.

3. 1 Rad i korišćenje zdravstvenih kapaciteta

3.1.1 Rad i korišćenje primarne zdravstvene zaštite

Primarnu zdravstvenu zaštitu u 2023. godini na teritoriji opštine Zaječar pružao je DZ Zaječar.

U analizi korišćenja vanbolničke zdravstvene zaštite, parametri koji su odabrani za evaluaciju procenjivani su u odnosu na standarde određene Pravilnikom o bližim uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti u zdravstvenim ustanovama i drugim oblicima zdravstvene službe („Sl. glasnik RS br. 43/2006, 112/09, 50/10, 79/11, 10/12, 119/12, i 22/2013).

Služba opšte medicine na području Okruga Zaječar u periodu 2020–2024. karakteriše se blagim smanjenjem broja korisnika, uz stabilan, ali nedovoljno rastući broj lekara i medicinskih sestara. Odnos korisnika na jednog lekara se poboljšava, što ukazuje na nešto bolju dostupnost zdravstvene zaštite, iako lekari i dalje imaju visoko dnevno opterećenje od oko 30–45 pregleda. Broj poseta ostaje veoma visok tokom svih godina, sa najvećim skokom 2021. godine, verovatno usled posledica pandemije. Ohrabruje porast preventivnih pregleda, koji rastu sa 1,4% na 6%

Broj dece **predškolskog uzrasta** u Okrugu Zaječar tokom perioda 2020–2024. blago varira, ali ostaje u opadajućem trendu u odnosu na 2020. godinu, dok je broj lekara stabilan (7), što rezultira poboljšanjem odnosa korisnika na jednog pedijatra. Uprkos tome, posete ostaju veoma visoke, posebno 2021. i 2022. godine, kada dnevno opterećenje lekara dostiže preko 34 pregleda, što ukazuje na velike potrebe u pedijatrijskoj populaciji. Udeo preventivnih pregleda se značajno smanjuje — sa 38,6% na svega 17,7% — što je zabrinjavajući pokazatelj smanjene posvećenosti sistematskim pregledima i preventivi. Prosečan broj poseta po jednom detetu raste

Broj dece **školskog uzrasta** u Okrugu Zaječar postepeno opada tokom perioda 2020–2024, dok se broj lekara smanjuje sa 9 na 7, što dovodi do značajnog povećanja broja korisnika po jednom lekaru (od 1013 na preko 1150). Uprkos smanjenju korisnika, broj poseta lekaru naglo raste i dostiže više od 50.000 godišnje, što rezultira visokim dnevnim opterećenjem lekara od preko 33 posete dnevno u periodu 2022–2024, gotovo dvostruko više nego u 2020. godini. Broj medicinskih sestara raste, što poboljšava podršku timu, ali ne ublažava dovoljno opterećenost lekara. Udeo preventivnih

pregleda opada sa 15,3% na 8,6%, što ukazuje na sve manji fokus na preventivu uprkos rastu ukupnog obima rada. Prosečan broj poseta po korisniku kontinuirano raste (od 3,1 do 6,4).

U službi za **zdravstvenu zaštitu žena** na području Okruga Zaječar u periodu 2020–2024. godine primećuju se značajne oscilacije u broju lekara, dok broj medicinskih sestara ostaje stabilan (11 u većini godina). Odnos korisnica na jednog lekara značajno varira, od 6.865 u 2020. do 13.445 u 2021, što ukazuje na period preopterećenosti lekara, a potom poboljšanje u narednim godinama. Broj poseta lekaru raste sa 15.179 na 20.635 u 2023, dok dnevno opterećenje lekara varira između 11,5 i 24,1 pregleda. Prosečan broj poseta po korisnici ostaje nizak (0,3–0,5), ali udeo preventivnih pregleda je visok, sa značajnim promenama od 26,2% do 46,4%, što pokazuje fokus na preventivu i sistematske preglede.

Služba za zdravstvenu zaštitu i lečenje bolesti usta i zuba na području Okruga Zaječar u periodu 2020–2024. pokazuje stabilan broj stomatologa (16–18) i blage oscilacije u broju korisnika, uz trend postepenog smanjenja sa 90.592 na 81.189. Broj korisnika po stomatologu je smanjen sa 5.032 na 4.510, što ukazuje na poboljšanu dostupnost stomatoloških usluga. Broj medicinskih sestara blago opada, čime se smanjuje podrška stomatološkim timovima. Ukupan broj poseta stomatologu raste sa 22.189 na 33.286, a dnevno opterećenje po lekaru povećava se sa 5,6 na 9,6 pregleda u periodu 2020–2023, dok u 2024. iznosi 8,4. Procenat preventivnih pregleda ostaje na umerenim nivoima (oko 20%), a prosečan broj poseta po korisniku raste sa 0,2 na 0,4, što ukazuje na intenzivniju upotrebu usluga.

3.2. Rad i korišćenje bolničke zdravstvene zaštite

Bolnička (stacionarna) zdravstvena zaštita na području opštine Zaječar u 2023. godini ostvarivala se kroz rad **Opšte bolnice Zaječar**.

Tokom perioda 2020–2024. godine **bolnička zdravstvena zaštita na teritoriji opštine Zaječar** pokazuje blago opadajući trend broja lekara, sa 119 u 2020. na 113 u 2024. godinu, dok procenat specijalista ostaje stabilan, oko 79%, što ukazuje na održavanje stručnog kadra.

Broj medicinskih sestara i drugog osoblja varira, ali ostaje približno konstantan, dok broj postelja ne menja se i iznosi 430. Bolesnički dani i broj ispisanih pacijenata beleže najveći rast 2021. godine, verovatno usled povećane potrebe za hospitalizacijom, nakon čega se stabilizuju na nešto nižem nivou, dok prosečna dužina lečenja ostaje relativno konstantna između 6,52 i 7,04 dana.

Zauzetost postelja varira, sa najnižim vrednostima oko 32–33% i najvišom od 41,91% 2021. godine, što pokazuje relativno nisku iskorišćenost kapaciteta bolnice u odnosu na broj postelja. Broj bolesnika po lekaru i po medicinskoj sestri blago raste, što ukazuje na umereno povećano radno opterećenje osoblja, dok broj lekara i sestara na 100 postelja ostaje stabilan.

Tokom perioda 2020–2024. godine **Specijalna bolnica “Gamzigrad”** pokazuje stabilan broj lekara, dok se procenat specijalista povećava i od 2022. godine dostiže 100%, što ukazuje na poboljšanje stručnog kadra.

Broj medicinskih sestara i ostalog osoblja ostaje približno konstantan, a broj postelja se takođe nije menjao, dok se zauzetost postelja značajno povećava sa 51,1% u 2021. na 69,09% u 2024. godinu, što pokazuje bolje iskorišćenje kapaciteta. Broj bolesnika po lekaru i po medicinskoj sestri blago raste, što ukazuje na povećano radno opterećenje osoblja. Ukupan broj bolesničkih dana opada 2021. godine, verovatno zbog pandemijskih ograničenja, a potom kontinuirano raste do 53.459 u 2024. godini, dok prosečna dužina lečenja varira između 15,9 i 18,7 dana, sa blagim povećanjem u poslednje dve godine. Broj ispisanih pacijenata ostaje stabilan, oko 3.000 godišnje.

Tokom perioda 2020–2024. godine **bolnička zdravstvena zaštita na teritoriji opštine Knjaževac** pokazuje blagi pad broja lekara sa 57 na 55, dok procenat specijalista opada sa 71,9% na oko 67%, što ukazuje na smanjenje udela stručnog kadra. Broj medicinskog i drugog osoblja blago raste, dok broj postelja ostaje konstantan na 120. Bolesnički dani i broj ispisanih pacijenata beleže kontinuirani rast, posebno u poslednje dve godine, dok prosečna dužina lečenja se smanjuje sa 5,67 na 5,14 dana, što sugeriše bržu i efikasniju hospitalizaciju. Zauzetost postelja varira tokom perioda, sa najnižom vrednošću od 28,5% 2022. godine i rastom do 45,03% 2024. godine, što pokazuje poboljšano korišćenje kapaciteta. Broj bolesnika po lekaru i po medicinskoj sestri raste, što ukazuje na povećano radno opterećenje osoblja, dok broj lekara i sestara na 100 postelja ostaje stabilan.

4. EPIDEMIOLOŠKA SITUACIJA okrug ZAJEČAR

Zaključak – zarazne bolesti:

1. Tokom godina varirao je broj prijavljenih slučajeva oboljenja, sa značajno velikim brojem oboljenja izazvanih virusom COVID-19, dok je prethodne godine registrovan značajan pad obolelih.
2. Dominiraju respiratorne zarazne bolesti u svakoj posmatranoj godini
3. Nije zabeležen nijedan slučaj Morbilla, kongenitalne Rubeole i Difterije
4. U epidemijama su najzastupljenije po broju epidemije respiratorne zarazne bolesti
5. Značajnije epidemije u kolektivima, sa većim brojm obolelih u navedenom periodu su : U 2020.godini epidemija izazvana virusom COVID-19 u Domu za stare (Gerontološki centar Knjaževac), u 2021.godini epidemija izazvana virusom COVID-19 u Domu za stare (Vila Katarina Knjaževac); Epidemija Diarrhoea et gastronteritis u (Hotelu "Sunce" u Sokobanji) u 2022.godini prijavljene su dve epidemije infekcije digestivnog trakta izazvana Rota virusom u Predškolskoj ustanovi u Knjaževcu, epidemije izazvana virusom COVID-19 (u Domu za stare - Vila Katarina Knjaževac; u Gerontološkom centru Knjaževac, u Zavodu za vaspitanje dece i omladine; u 2023.godini epidemija izazvana virusom COVID-19 u Domu za stare (Vila Katarina Knjaževac). U 2024.godini Epidemija Diarrhoea et gastronteritis u FPM Agromehanika u Boljevcu i Epidemija Diarrhoea et gastronteritis u selima Grljan i Grlšte opština Zaječar.
6. Na osnovu analize svega navedenog epidemiološka situacija u Zaječarskom okrugu ocenjuje se kao nesigurna ali pod kontrolom zdravstvene službe.

Zaključak – bolničke infekcije

- Broj bolničkih infekcija varira iz godine u godinu
 - Infekcije digestivnog trakta i urinarnog sistema su vodeće po lokalizaciji
 - Iz godine u godinu sve više je prijavljenih bolničkih infekcija uzrokovanih - Clostridium difficile
- Uloga epidemiologa i sestara odgovornih za b.i. u ZU je sve veći.

Zaključak za hronične nezarazne bolesti

Broj novoobolelih od hroničnih nezaraznih bolesti u posmatranom periodu, u poslednje dve godine pokazuje blago rastući trend, naročito maligne bolesti. Vodeće lokalizacije malignih tumora poslednjih godina se nisu značajnije promenile, u odnosu na prethodni period. Kod muškaraca na prvom mestu po učestalosti je karcinom pluća, a kod žena karcinom dojke. Na drugom mestu po učestalosti kod oba pola je karcinom kolona/rektuma, dok je na trećem mestu kod muškaraca karcinom prostate, a kod žena karcinom grlića materice. Ove vodeće lokalizacije malignih tumora ukazuju na značaj organizovanih skrininga u ranom otkrivanju i lečenju navedenih malignih tumora.

5. STANJE ŽIVOTNE SREDINE I HIGIJENSKIH PRILIKA

5.1 Stanje životne sredine i higijenskih prilika opštine Zaječar

VAZDUH

Analizom rezultata ispitivanja zagađujućih materija iz vazduha može se zaključiti da koncentracije sumpordioksida i azotdioksida retko prekoračuju granične vrednosti imisije, dok se, pogotovu u zimskim mesecima kada je sezona loženja, javljaju visoke **koncentracije čađi**.

VODA ZA PIĆE

Kontrolu vode sa centralnog vodovoda treba nastaviti i obuhvatiti i kontrolu vode iz akumulacije "Grlište", kao u ranijem periodu, sa svim parametrima, shodno zakonskoj regulative za površinske vode.

Na ovom vodovodu se uočavaju problem dotrajale mreže i prevelika razuđenost vodovodne mreže. Zato je potrebno što hitnije početi sa zamenom i renoviranjem dotrajale mreže. Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je glavni razlog bakterioloških neispravnosti bio povećan broj aerobnih mezofilnih bakterija ali ponekad su se pojavile i bakterije fekalnog porekla, dok u fizičko-hemijskom pogledu razlog neispravnosti je mutnoća, obzirom da je distributivna mreža dosta stara i dotrajala.

Seoske vodovode je neophodno građevinski i tehnički dovesti u ispravno stanje i vršiti redovnu kontrolu vode, kao i neophodne faze prečišćavanja vode, naročito dezinfekcija vode, obzirom na veliki procenat bakteriološke neispravnosti. Uvidom u izveštaje došli smo do zaključka da je glavni razlog bakterioloških neispravnosti bio povećan broj Aerobnih mezofilnih bakterija, Streptokoke fekalnog porekla, ukupne koliformne bakterije, Koliformne bakterije fekalnog porekla, Pseudomonas, Proteus i Klostridije a u hemijskom pogledu razlog neispravnosti su nitrati, nitriti, pH i mutnoća. Ovi vodovodi su nesigurni za vodosnabdevanje stanovništva vodom za piće, obzirom da

je bakteriološka neispravnost velika a znamo da se isti ne održavaju niti se voda prečišćava, niti hlorige, tako da predstavljaju rizik po zdravlje potrošača.

VODA IZ BAZENA ZA KUPANJE, SPORT I REKREACIJU:

Zdravstvena ispravnost bazenskih voda u Zaječaru, ocenjuje se kao zadovoljavajuća, s obzirom na visok procenat mikrobiološki ispravnih uzoraka.

KVALITET POVRŠINSKIH VODA I OTVORENIH KUPALIŠTA

U Zaječaru su poznata mesta za kupanje na Crnom I Belom Timoku, a Zaječarci vole i Rgotsko jezero, a ranije i Sovinačko jezero, dok se nije privatizovalo zemljište gde se jezero nalazi, stoga neophodna je redovna kontrola vode za kupanje sa ovih mesta. Popova plaza u samom gradu, je opremljena svim neophodnim uslovima za njeno korišćenje, osim nedostaje redovna kontrola vode za kupanje jer svaki novi talas površinske vode u reci može doneti neko zagađenje sa sobom, koje može štetno da utiče na zdravlje kupaca. Kontrola kupališta od strane Zavoda u ranijem periodu se vršila 2 puta u letnjem periodu, dok sezona kupanja traje. Nismo u mogućnosti da vršimo statističku obradu ovih rezultata jer se kontrola plaža u Zaječaru ne vrše u našim laboratorijama.

AKUMULACIJA "GRLIŠTE"

ZZZ "Timok" Zaječar, vrši analizu samo na dva parametra iz oblasti kvaliteta sirove vode iz akumulacije, koja služi za vodosnabdevanje. Smatramo da je to nedovoljno da bi se davalo stručno mišljenje o kvalitetu vode.

NADZOR NAD JAVNIM OBJEKTIMA ZA PRIPREMANJE HRANE

Kontrolom obuhvaćeni su Predškolska ustanova "Đulići" u Zaječaru, ustanova za smeštaj školske dece i omladine u Zaječaru i kuhinja OŠ "J.J Zmaj" u Salašu.

Na osnovu izvršenih sanitarno-higijenskih nadzora, bakteriološke analize briseva i uzoraka hrane možemo zaključiti da je sanitarno – higijenska situacija u objektima bila zadovoljavajuća a uzorci hrane bili zdravstveno bezbedni.

PREDLOG MERA:

- 1.Kontrola hrane sa zelenih pijaca u Zaječaru, vašarima, sajmovima zdrave hrane i drugih javnih površina (voće, povrće, med, poljoprivredni proizvodi, alkoholna i bezalkoholna pica i dr.) na kvalitet, bakteriološku analizu, analizu ostataka teških metala i pesticide.
- 2.Kontrola đaćkih užina I higijene u školama gde se uslužuje hrana, I u objektima brze hrane u blizini škola i dr. javna mesta, kod onih poslodavaca koji ne vrše kontrolu.
- 3.Seoske vodovode je neophodno građevinski I tehnički dovesti u ispravno stanje i vršiti redovnu kontrolu vode, kao i neophodne faze prečišćavanja vode, naročito dezinfekcija vode, obzirom na veliki procenat bakteriološke neispravnosti.

4. Potrebno je da se kontinuirano vrši praćenje kvaliteta sirove vode iz akumulacije "Grište" na više parametara, shodno zakonskoj regulative za vodu za piće.
- Ostale površinske vode-kupališta, vode koje služe za kupanje, sporti i rekreaciju u letnjem periodu, neophodno je redovno kontrolisati u nadležnom Zavodu.

5. Povećati broj mernih mesta za ispitivanje kvaliteta vazduha i uključiti ispitivanje suspendovanih čestica u vazduhu (PM 10).

6. Izvršiti akustičko zoniranje grada.

5.2 Stanje životne sredine i higijenskih prilika opštine Boljevac

VAZDUH

Za procenu stanja kvaliteta vazduha na godišnjem nivou, ni jedne godine nije bilo dovoljnog broja uzoraka (prema Uredbi uslovima za monitoring i zahtevima kvaliteta vazduha Sl. glasnik RS br. 11/2010,75/2010 i 63/2013), raspoloživost parametara mora biti najmanje 90%, što znači da je potreban kontinualni monitoring vazduha tokom godine kako bi se ocenio kvalitet vazduha. Shodno tome, za ovaj period se ne može oceniti kvalitet vazduha jer nije bilo dovoljno podataka.

VODA ZA PIĆE

Stanje vodosnabdevanja u gradskom vodovodu i vodovodima seoskih naselja u opštini Boljevac, koji su pod kontrolom Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, ocenjujemo zdravstveno bezbednim, sobzirom na mali procenat zabeleženih neispravnosti.

Od kad je počeo da važi Zakon o bezbednosti hrane, voda za piće iz komunalnih vodovoda predstavlja najkontrolisaniju namirnicu - zna se dinamika, broj uzoraka prema veličini vodovoda i da kontrolu vrši ovlašćena zdravstvena ustanova.

Kako nemamo uvid u vodosnabdevanje seoskih vodovoda za kompletnu teritoriju opštine Boljevac i javnih česama, bunara i dr. izvorišta, kao alternativnih vodnih objekata u naseljima, vodu iz ovih objekata ocenjujemo zdravstveno rizičnom i ne preporučujemo je za konzumiranje od strane potrošača.

JKP "Usluga" Boljevac je preuzelo gazdovanje i održavanje, kao i kontrolu vode nad 3 seoska vodovoda: Lukovo, Jablanica i Dobro polje.

Iz tabela se vidi veliki procenat bakteriološke neispravnosti seoskih vodovoda i drugih javnih česmi, što ukazuje na neophodnost uspostavljanja monitoring kontrole ovih vodovoda. Voda sa ovih vodovoda bi trebala da se hlorige, tj. da se vrši dezinfekcija vode.

KVALITET POVRŠINSKIH VODA I OTVORENIH KUPALIŠTA

Od formiranja i otvaranja plaže "Zmijanac", voda se redovno kontroliše i na osnovu rezultata fizičko-hemijskog i bakteriološkog ispitivanja utvrđeno je da pripada II/III-ćoj klasi površinskih vode I kao takva može da se koristi za kupanje.

Na osnovu ove dobre prakse kontrola vode sa kupališta, neophodno je samo nastaviti sa kontrolama i nadalje, kako bi imali mogućnost analize rezultata i utvrdili njen uticaj na zdravlje kupaća.

KONTROLA HRANE I SANITARNO-HIGIJENSKOG REZIMA

Kontrolom obuhvaćena je Predškolska ustanova u Boljevcu I na osnovu izvršenih sanitarno-higijenskih nadzora, bakteriološke analize briseva i uzoraka hrane možemo zaključiti da je sanitarno – higijenska situacija u objektu bila zadovoljavajuća a uzorci hrane bili zdravstveno bezbedni.

PREDLOG MERA:

Na osnovu odredbi Zakona o javnom zdravlju i Zakonu o lokalnoj samoupravi, lokalna samouprava je obavezna da preko svojih ustanova I organizacija vrši kontrolu u nadležnom Zavodu za javno zdravlje, vode za piće, tj. hrane, faktora životne sredine (vazduh, buka, polen I dr.), površinske vode koje služe za sport, rekreaciju I kupanje, da sprovede mere zaštite od insekata I glodara (DDD poslovi), dispoziciju komunalnog otpada, deponije i dr.

Kontrola hrane u opštini Boljevac se vrši, kako je već prikazano u Predškolskoj ustanovi, gde ima organizovano pripremanje hrane kao I kod privatnih I dr. proizvođača hrane, ali na osnovu ovako malog broja uzoraka nismo u mogućnosti da izradimo I procenimo uticaj na zdravlje ljudi.

Prema članu 8. Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini (Sl. glasnik RS br. 15/09 i 88/10), jedinica lokalne samouprave, između ostalog, dužna je da izvrši akustičko zoniranje na svojoj teritoriji, kao i da obezbedi finansiranje monitoringa buke u životnoj sredini na svojoj teritoriji, što do sada nije urađeno. Obzirom da je buka jedan od bitnijih zagađivača životne sredine, preporuka je vršiti redovan monitoring buke.

Stoga predlažemo da se vrši kontrola hrane koja se stavlja u promet na:

1. Zelenim pijacama, kao i na drugim mestima van poslovnog prostora (vašari, razne tezge, tende, piljare I td.). pogotovo sezonsko voće I povrće, med, poljoprivredni proizvodi koji se izrađuju na zanatski način (đemovi, kompoti, slatko, kolači I dr.).
2. Kontrola đaćkih užina I higijene u školama gde se uslužuje hrana, I u objektima brze hrane u blizini škola i dr. javna mesta, kod onih poslodavaca koji ne vrše kontrolu.
3. Povećati broj dana za ispitivanje kvaliteta vazduha i uključiti ispitivanje suspendovanih čestica u vazduhu (PM 10).
4. Izvrši akustičko zoniranje grada i vršiti redovan monitoring buke, a prema članu 8. Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini (Sl. glasnik RS br. 15/09 i 88/10).

5.3. Stanje životne sredine i higijenskih prilika opštine Knjaževac

VAZDUH

Za procenu stanja na godišnjem nivou, nije bilo dovoljnog broja uzoraka (prema Uredbi uslovima za monitoring i zahtevima kvaliteta vazduha Sl. glasnik RS br. 11/2010, 75/2010 i 63/2013 raspoloživost parametara mora biti najmanje 90%, što znači da je potreban kontinualni monitoring vazduha tokom godine kako bi se ocenio kvalitet vazduha). Shodno tome, ni za ovaj period se ne može oceniti kvalitet vazduha jer nije bilo dovoljno podataka.

VODA ZA PIĆE

Stanje vodosnabdevanja u gradskom vodovodu i vodovodima seoskih naselja u opštini Knjaževac, koji su pod kontrolom Zavoda za javno zdravlje "Timok" Zaječar, ocenjujemo zdravstveno bezbednim, s obzirom na mali procenat zabeleženih neispravnosti.

Od kad je počeo da važi Zakon o bezbednosti hrane, voda za piće iz komunalnih vodovoda predstavlja najkontrolisaniju namirnicu - zna se dinamika, broj uzoraka prema veličini vodovoda i da kontrolu vrši ovlašćena zdravstvena ustanova.

Kako nemamo uvid u vodosnabdevanje seoskih vodovoda za kompletnu teritoriju opštine Knjaževac i javnih česama, kao alternativnih vodnih objekata u naseljima, vodu iz ovih objekata ocenjujemo zdravstveno rizičnom i ne preporučujemo je za konzumiranje od strane potrošača.

VODE IZ BAZENA

Uvidom u rezultate analiza utvrđena je zadovoljavajuća zdravstvena ispravnost bazenskih voda, kako u bakteriološkom tako i u fizičko-hemijskom i hemijskom pogledu. Kontrola se vrši u letnjem periodu na velikom bazenu, možda uključiti kontrolu i malog bazena ili nekih drugih objekata sa tavanom vodom na kompleksu bazena "Banjica" u Knjaževcu, kao i kontrolu površinskih voda za kupanje, pr. kupalište Banjica i Batanica.

NADZOR NAD JAVNIM OBJEKTIMA ZA PRIPREMANJE HRANE

- Kontrolom obuhvaćeni su Predškolska ustanova, školske ustanove, ustanove za smeštaj školske dece i omladine i starijih lica, narodna kuhinja. Na osnovu izvršenih sanitarno-higijenskih nadzora, bakteriološke analize briseva i uzoraka hrane možemo zaključiti da je sanitarno – higijenska situacija u objektima bila zadovoljavajuća a uzorci hrane bili 100% zdravstveno bezbedni.

PREDLOG MERA:

1. Obzirom da je buka jedan od bitnijih zagađivača životne sredine i da je naselje Knjaževac akustički zoniрано, preporuka je vršiti redovan monitoring buke.
2. Vršiti redovno ispitivanje kvaliteta vazduha na parameter SO₂, NO₂, čađi i ispitivanje suspendovanih čestica u vazduhu (PM 10).
3. Seoske vodovode je neophodno građevinski i tehnički dovesti u ispravno stanje i vršiti redovnu kontrolu vode, kao i neophodne faze prečišćavanja vode, naročito dezinfekcija vode, s obzirom na veliki procenat bakteriološke neispravnosti.
4. Kontrola hrane na zelenim pijacama, kao i na drugim mestima van poslovnog prostora (vašari, razne tezge, tende, piljare i td.). pogotovo sezonsko voće i povrće, med, poljoprivredni proizvodi koji se izrađuju na zanatski način (džemovi, kompoti, slatko, kolači i dr.).
5. Kontrola đačkih užina i higijene u školama gde se uslužuje hrana i u objektima brze hrane u blizini škola i dr. javnim mestima, kod onih poslodavaca koji ne vrše kontrolu.
6. Kontrola površinskih voda za kupanje, pr. kupalište Banjica i Batanica.

SADRŽAJ	BROJ STRANE
UVOD	2
DEMOGRAFSKE I SOCIO-EKONOMSKE KARAKTERISTIKE	3
VANBOLNIČKI MORBIDITET	27
BOLNIČKI MORBIDITET I MORTALITET	77
ORGANIZACIJA, KADROVI, RAD I KORIŠĆENJE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE	84
ANALIZA EPIDEMIOLOŠKE SITUACIJE	102
STANJE ŽIVOTNE SREDINE I HIGIJENSKIH PRILIKA OPŠTINE ZAJEČAR	138
STANJE ŽIVOTNE SREDINE I HIGIJENSKIH PRILIKA OPŠTINE BOLJEVAC	148
STANJE ŽIVOTNE SREDINE I HIGIJENSKIH PRILIKA OPŠTINE KNJAŽEVAC	153
ZAKLJUČAK	161

DIREKTOR ZAVODA
Aleksandra Mladenović